

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना

(आ.व. २०७४/०७५-२०७६/०७७)

त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं. ५, त्रिवेणी
सल्यान

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारीमा संलग्न संस्थाहरु

आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग

नेपाल सरकार, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय
पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना
काठमाण्डौ, नेपाल
तथा

International Fund for Agriculture Development (IFAD)

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारी प्रकृयामा सहजीकरण गर्ने संस्था

रुपान्तरण नेपाल
पो.ब.नं. ७३४५, काठमाडौं
फोन नं. ०१-४९५४९४९

त्रिवेणी गाउँपालिका

५ नं. वडा कार्यालय, सल्यान

सल्यान जिल्ला

६ नं. प्रदेश, नेपाल

प.स.: २०७४/०७५

च.नं.:

मिति:

बिषय : स्थानीय अनुकूलन योजनाको सन्दर्भमा

जलवायु परिवर्तन एक नियमित प्रक्रिया भएतापनि बढ्दो औद्योगिकीकरण, वन विनाश, अव्यवस्थित शहरीकरण, सवारी साधनको बढ्दो प्रयोग आदि जस्ता मानवीय क्रियाकलापहरुका कारणले गर्दा हरितगृह र्याँसहरुको उत्सर्जनमा वृद्धि भई पृथ्वी तात्त्वे क्रम तीव्र भएको तथ्य सर्व विधितै छ। जलवायु परिवर्तनको असरबाट संसारका धनी-गरिब, विकसित-अविकसित सबै मुलुक र त्यहाँका बासिन्दाहरु प्रभावित हुने भएतापनि प्राकृतिक श्रोत माथि निर्भर रहने हाम्रो जस्तो कम विकसित गरीव राष्ट्रहरुका विपन्न समुदायमा अझ धेरै समस्या पार्ने दिखिन्छ। नेपालका अन्य भु-भागमा जस्तै यस वडामा पनि तापक्रम र वर्षाको प्रकृति तथा प्रवृत्ति (अतिवृष्टि, अनावृष्टि, खण्डवृष्टि) मा परिवर्तन भईरहेको सबैतर महशुस गरिएको छ। समयमा पानी नपर्ने, गर्मी बढ्ने, जाडोका दिनहरु घट्ने, पानीको मुलहरु सुक्ने, बाढी/पहिरोका घटनाहरु धेरै आउने, वन जंगल तथा खेतबारीमा मिचाहा प्रजातीहरु बढ्ने जस्ता प्रकोपहरु हरेक वर्ष बढ्दै गईरहेका छन्।

यसै सन्दर्भमा यस वडामा वसोवास गर्ने समुदायलाई जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि सचेतना अभिवृद्धि गर्ने र जलवायु परिवर्तनवाट प्रभावित समुदाय र घरधुरीहरुको अनुकूलन क्षमताको विकास गर्न वडामा रहेका सबै सरोकारवाला, जलवायु परिवर्तनले प्रभावित घरधुरीहरुको प्रत्यक्ष सहभागितामा यस अनुकूलन कार्ययोजना निर्माण गरिएको छ। यस योजनाको कार्यान्वयन पछि प्रभावित घरधुरी र समुदायको अनुकूलन क्षमता विकास गर्न सहयोग पुग्नुका साथै जलवायु परिवर्तनले पार्ने असर न्यूनिकरण हुने विश्वास लिईएको छ।

यस त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं. ५ को स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारीको प्रक्रियामा आर्थिक सहयोग गर्ने वन तथा भु-संरक्षण मन्त्रालय अन्तरगतको पहाडि साना किसानका लागी अनुकूलन आयोजना, कार्ययोजना निर्माण प्रक्रियामा सहजीकरण गरी सहयोग गर्ने रूपान्तरण नेपाल र यस प्रक्रियामा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपले संलग्न सबै व्यक्ति तथा संघ संस्थाहरुलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्दै यस योजनाको कार्यान्वयन प्रक्रियामा समेत अझ सक्रिय सहयोग तथा सहकार्यको अपेक्षा गर्दछौं।

.....

डिल्ली बहादुर बोहरा

(अध्यक्ष)

त्रिवेणी गा.पा., वडा नं. ५, सल्यान

संक्षिप्त शब्दावलीहरू

संक्षिप्त रूप (नेपालीमा)	संक्षिप्त रूप (अंग्रेजीमा)	विस्तृत रूप (नेपालीमा)	विस्तृत रूप (अंग्रेजीमा)
	ASHA	पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना	Adaptation for Smallholders in Hilly Areas
सा.व.	CF	सामुदायिक वन	Community Forest
सा.व.उ.स.	CFUG	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह	Community Forest Users' Group
जि.स.स.	DCC	जिल्ला समन्वय समिति	District Coordination Committee
	GIS	भौगोलिक सूचना प्रणाली	Geographic Information System
गा.वि.स.	VDC	गाउँ विकास समिति	Village Development Committee
गा.पा.		गाउँपालिका	Rural Municipality
लापा	LAPA	स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना	Local Adaptation Plans for Action
	LGCDP	स्थानीय सु-शासन तथा समुदाय विकास कार्यक्रम	Local Governance and Community Development Programme
नापा	NAPA	राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम	National Adaptaion Programme of Action
	PAF	गरिवी निवारण कोष	Poverty Alleviation Fund
	RM		Running Metre

शब्दावलीहरू

1. Weather (मौसम)

पृथ्वीको वायुमण्डलमा हरेक दिन परिवर्तन भई रहने तापकम, वर्षा, वायुको चाप, आद्रता आदिको अवस्थालाई मौसम भनिन्छ। यो प्रत्येक दिन, हप्ता र महिनामा परिवर्तन भईरहन्छ।

2. Climate (जलवायु वा हावापानी)

लामो अवधिको (करिव ३० वर्ष) मौसमको सरदर अवस्थालाई जलवायु भनिन्छ। सामान्यतया जलवायु स्थान, ऋतू विशेष अनुसार स्थिर रहन्छ। यसका सूचकहरू (Parameters) मौसमको जस्तै हुन्।

3. Climate Change (जलवायु परिवर्तन)

लामो समयको अन्तराल एंवं दीर्घकालिन अवधिमा जलवायुका विभिन्न तत्वहरूमा भएको औसत परिवर्तनलाई जलवायु परिवर्तन भनिन्छ। पृथ्वीको सन्तुलन खल्विले गरी हजारौ वर्ष देखि मानवले महशुस गर्दै भोग्दै र बुझ्दै आएको जलवायुमा हुने फरक तथा बदलावलाई नै जलवायु परिवर्तन भनिन्छ।

4. GHGs

Green House Gases-GHGs (हरितगृह ग्याँस): वायुमण्डलमा विश्वव्यापी रूपमा तापकम उष्णीकरण र जलवायु परिवर्तनको लागि जिम्मेवार रहेका ग्याँसहरूलाई हरितगृह ग्याँस भनिन्छ। क्योटो अभिसन्धि १९९७ को अनुसूची १ अनुसार हरितगृह ग्याँस अन्तर्गत कार्बनडाईअक्साईड (CO_2), मिथेन (CH_4), नाईट्रोजन अक्साईड (N_2O), हाईड्रोफ्लोरो कार्बन (HFC), परफ्लोरो कार्बन (Perfloro Carbons (PFC), सल्फर हेक्जाफ्लोरोराईड (Sulphur Hexafluoride (SF_6) गरी ६ किसिमका ग्याँसहरू पर्दछन्। कतारको दोहामा सम्पन्न COP ले नाइट्रोजन ट्राईफ्लोरोराईड (NF_3) लाई थप गरेकोले हरितगृह ग्याँसको संख्या ७ पुगेको छ।

5. UNFCCC

United Nation Framework Convention on Climate Change: (जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी संयुक्त राष्ट्रसंघीय प्रारूप महासन्धि १९९२) १९९२ मा रियो दि जेनेरियामा भएको पृथ्वी सम्मेलनबाट स्थापना भएको संयन्त्र हो। विश्वका विभिन्न राष्ट्रहरूले विश्वमा जलवायु परिवर्तन भइरहेको महशुस गरेर त्यसका लागि बनेको महासन्धि हो। यसलाई १९६ देशहरूले अनुमोदन (Ratify) गरेका छन् भने १९९४ देखि कार्यान्वयन भएको हो। यस महासन्धिको मुख्य उद्देश्य वायुमण्डलमा हरितगृह ग्याँसलाई प्रतिवद्धता अनुसारको मात्रामा निश्चित समयभित्र स्थिर राख्नु रहेको छ।

6. COP

Conference of Parties: पक्ष राष्ट्रहरूको सम्मेलन वा कन्फरेन्स अफ पार्टीज भन्नाले UNFCCC का पक्ष देशहरूको सम्मेलनलाई जनाउँछ। यो UNFCCC को सबैभन्दा शक्तिशाली निकाय हो र यो सम्मेलन वर्षमा एक पटक हुने गर्दछ।

हालै मोरोकोको मराकेसमा सम्पन्न भएको सम्मेलन COP 22 हो।

7. IPCC

Intergovernmental Panel on Climate Change: जलवायु परिवर्तको क्षेत्रमा कार्यरत वैज्ञानिकहरुको अन्तराष्ट्रीय संयन्त्र हो । यस्मा संसार भरबाट voluntary किसिमले हजारौ वैज्ञानिकहरु आवद्ध छन् । संसारका १३० राष्ट्रका २५०० भन्दा बढी वैज्ञानिकहरुको समूह हो । यो सन् १९८८ मा स्थापित अन्तरदेशीय समूह अर्थात अन्तरसरकारी नियोग हो जसले मानव शृंजित जलवायु परिवर्तनका असरहरुबाटे मूल्याङ्कन गर्दछ । यसले सन् २००७ मा नोबेल पुरस्कार समेत पाएको थियो । यस Panel बाट प्रकासित प्रतिवेदन नै आधिकारिक मानिन्छ । यस्तै अति कम विकसित देशहरुले पनि National Communication Report प्रकाशित गर्दछन् ।

8. Adaptation (अनुकूलन)

जलवायु परिवर्तनका विद्यमान र सम्भावित असरहरुसँग जुध्न गरिने उपायहरु नै अनुकूलन हो । जस्तो गर्मी बढेको अवस्थामा ज्याकेट फुकाल्नु, बाढी आउँछ भनेर घरको जग अग्लो बनाउनु । यो परिवर्तित वातावरणमा आफ्नो अस्तित्वलाई निरन्तरता दिन गरिने प्रक्रिया हो । मानव सन्दर्भमा यस अन्तर्गत परिवर्तित वातावरण अनुकूल हुने क्रियाकलापहरु पर्दछन् ।

9. NAPA

National Adaptation Programme of Action (राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम): माराक्य एकड ३ अनुसार अनुकूलनको विषय आएको हो । जस अनुसार कम विकसित मुलुकहरुले नापा बनाएको खण्डमा विकसित मुलुकहरुले सहयोग गर्ने प्रतिवद्धता अनुसार नेपालमा वातावरण मन्त्रालयले सन् २०१० मा यो तयार गरिसकेको छ ।

10. LAPA FRAMEWORK

Local Adaptation Plans for Action: (स्थानिय स्तरको अनुकूलन योजना) NAPA ले पहिचान गरेको कार्यक्रमहरुलाई समुदाय तहसम्म पुऱ्याउनका लागि तयार भएको संरचना LAPA Framework हो । नेपाल सरकाले वि.सं. २०६८ अनुमोदन गरी कार्यान्वयन भईरहेको छ । यसै संरचना अनुसार तयार गरिएको स्थानिय स्तरको अनुकूलन योजना LAPA हो ।

11. Gender Equality (लैंगिक समानता)

महिला तथा पुरुषबीच सबै पक्ष र तहहरुमा बराबर अवसर र बराबर लाभ हासिल भएको अवस्था नै लैंगिक समानता हो ।

12. Gender Integration (लैंगिक समायोजन)

लैंगिक समायोजन भन्नाले परियोजनाको निर्माण, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन चरणहरुमा लैंगिक असमानता र भिन्नतालाई पहिचान गरि सम्बोधन गर्ने प्रक्रियालाई बुझाउँछ ।

13. Reproductive Role (पारिवारिक/प्रजनन् भुमिका)

यस कार्यअन्तर्गत दुई किसिमका घरायसी कामहरू पर्दछन् । (१) जैविक जस्तै : बच्चा जन्माउने र (२) सामाजिक जस्तै : वच्चाहरूको स्याहार गर्ने, भान्साको काम, बजार जानु, परिवारको स्वास्थ्यको हेरिविचार एवं अन्य घरायसी कार्यहरू गर्ने जुन कार्यको मान्यता कम हुन्छ र आम्दानी पनि हुँदैन । यस्ता काममा बढी श्रम र समय लाग्छ । महिला तथा बालिकाहरुले नै प्राय यस्ता काम गर्ने गर्दछन् ।

14. Vulnerability (सङ्खटासन्ता)

जलवायु परिवर्तनका कारण सिर्जना भएका जोखिम, खतराका प्रतिफल प्रभाव आदिसँग जुध्न सक्ने हैसियत वा क्षमतामा कमी आएको अवस्थालाई सङ्खटासन्ता भनिन्छ ।

15. GIS

Geographic Information System: (भौगोलिक सूचना प्रणाली): यो प्रणाली यसरी बनाइएको हुन्छ जस्वाट भौगालिक तथ्यांक तथा सूचनालाई लिने (Capture), जम्मा गर्ने (Store), मिलाउने (Manipulate), विश्लेषण गर्ने (Analyze), व्यवस्थापन गर्ने (Manage) र प्रस्तुत गर्ने (Present) गरिन्छ ।

16. Sensitivity (संवेदनशीलता)

जलवायु परिवर्तनको कारणले कुनै पनि प्रणालीलाई सकारात्मक वा नकारात्मक रूपमा पार्ने प्रभावको परिणाम वा अवस्थालाई संवेदनशीलता भनिन्छ ।

17. Adaptive Capacity (अनुकूलन क्षमता)

जलवायु परिवर्तन वा अन्य वातावरणीय समस्याहरूसँग अनुकूलन हुन सक्ने क्षमतालाई अनुकूलन क्षमता भनिन्छ । अनुकूलन क्षमता समुदायको अर्थिक स्रोतहरू, प्रविधिहरूमा पहुँच, जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सूचनाहरूमा पहुँच, सूचनाहरूको उपयोग गर्न सक्ने क्षमता, संस्था र स्रोतको न्यायोचित वितरणसँग सम्बन्धित हुन्छ । अनुकूलन क्षमता विकाससँग पनि सम्बन्धित हुन्छ, जस्तै जति बढी राष्ट्र वा समुदाय विकसित हुन्छ, अनुकूलन क्षमता पनि उत्तिनै बढी हुन्छ ।

18. Risk (जोखिम)

जलवायु परिवर्तनका कारण हुन सक्ने हानी, नोक्सानी वा प्रकोपको सम्भावना नै जोखिम हो ।

19. Inclusiveness (समावेशी)

कार्ययोजना तर्जुमा प्रक्रियामा सरोकारवाला व्यक्तिहरू जस्तै महिला, दलित, विपन्न तथा सिमान्तकृत समुदायको सार्थक सहभागिताको निश्चितता गर्नु समावेशी हो ।

सारांश

जलवायु परिवर्तन र यसका प्रतिकूल प्रभावहरु समग्र विश्वकै लागि साभा चुनौतिका रूपमा अगाडि आइरहेको वर्तमान परिप्रेक्ष्यमा नेपाल सरकारले पनि यसबाट शृंजित तथा भविष्यमा शृंजना हुन सक्ने प्रतिकूल प्रभावहरुसँग अनुकूलित हुन जलवायु परिवर्तन नीति २०६७, जलवायु परिवर्तन राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (नापा) २०६७ एवं स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना (लापा) को राष्ट्रिय संरचना २०६८ समेत तयार गरी स्थानीय स्तरमा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका कार्यहरुलाई प्राथमिकता दिई आइरहेको छ ।

यसै सन्दर्भमा नेपाल सरकार, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय अन्तर्गतको पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन (ASHA) आयोजनाले स्थानीय स्तरमा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका कार्यहरुलाई योजनाबद्ध रूपले अघि बढाउन स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गर्ने कार्य तदारुकताका साथ अघि बढाई रहेको छ । यसै क्रममा नापाको जलवायु परिवर्तन संकटासन्तता स्तरीकरण अनुसार उच्च संकटासन्त स्तरमा रहेको यस सत्यान जिल्लाको जिल्ला स्तरिय सरोकारवालाहरुको गोष्ठीबाट छनौट गरिएको यस त्रिवेणी गाउँपालिकाको वडा नं. ५ मा पनि जलवायु परिवर्तनका प्रतिकूल प्रभावहरु देखा पर्न थालिसकेको सन्दर्भमा स्थानीय सरोकारवालाहरुको प्रत्यक्ष एवं सक्रिय सहभागिता र ASHA आयोजनाको आर्थिक सहयोग तथा रूपान्तरण नेपालको सहजीकरणमा यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको छ । यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारीको लागि नेपाल सरकारबाट स्विकृत स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना (लापा) को राष्ट्रिय संरचना अनुसारका विधि तथा प्रक्रियाहरुका साथै ASHA आयोजनाद्वारा तयार गरिएका भौगोलिक सूचना प्रविधिमा आधारित उप-जलाधार व्यवस्थापन योजना तर्जुमा (Geographic Information System based Sub-watershed Management Planning) तथा सहभागितामुलक परिदृश्य विकास (Participatory Scenario Development) अवधारणाहरु अनुसारका विधि तथा प्रक्रियाहरु समेत अवलम्बन गरिएको थियो । यस कार्ययोजना तयारीका क्रममा यस वडाका निर्वाचित जन प्रतिनिधीहरु, वडा सचिव, साविकका वडा नागरिक मञ्च, नागरिक सचेतना केन्द्र, शिक्षकहरु, समाजसेवीहरु, राजनैतिक दलहरुका प्रतिनिधीहरु, स्थानीय विषयगत कार्यालयहरुका कर्मचारीहरु, गरिब, महिला, दलित, जनजातितथा पछाडी परेका वर्गहरु तथा अन्य बुद्धिजीविहरुको प्रत्यक्ष एवं सक्रिय सहभागिता रहेको थियो ।

आगामी ३ वर्षका लागि तयार गरिएको यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनामा यस वडामा विवामान सामाजिक, मानवीय, आर्थिक, प्राकृतिक तथा सामुदायिक श्रोतहरु तथा जलवायु परिवर्तनबाट शृंजित प्रतिकूल प्रभावहरु/प्रकोपहरुको पहिचान तथा लेखाजोखा गर्दै यस वडा र यहाँका घरधुरीहरुको जलवायु परिवर्तन संकटासन्तता तथा अनुकूलन क्षमता मुल्यांकन गरिएको थियो । सोही मुल्यांकनको आधारमा उच्च अनुकूलन क्षमताको परिकल्पना गर्दै प्रभावकारी अनुकूलन कार्यहरुको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गरिएको थियो जसको सारांश तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

शिर्षक	विवरण		
कार्ययोजनाले समेटेको क्षेत्र	त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं. ५, साविकको त्रिवेणी गा.वि.स. वडा नं. १, २, ३, ४, ५ र ६		
चारकिल्ला	उत्तर : छत्रेश्वरी गाउँपालिका पश्चिम : त्रिवेणी गाउँपालिका ६ दक्षिण : त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं. ४		
क्षेत्रफल	२०६०.३८ हेक्टर		
जनसंख्या (गा.वि.स.को पाश्वचित्र २०७३)	महिला	पुरुष	जम्मा
	१४१८	१३५८	२७७२

शिर्षक	विवरण			
जातजाती घरधुरी (सहभागिता मूलक संकटासन्नता स्तरिकरण २०७३)	ब्राह्मण / क्षेत्री / ठकुरी / सन्यासी ३४५ ६०.५ %	जनजाति ७५ १३.२ %	दलित १५० २६.३ %	जम्मा ५७० १०० %
प्रमुख पेशा / जीविकोपार्जनको आधार	यस वडाका वासिन्दाको मुख्य पेशा कृषि हो भने अन्य पेशाको हकमा कामको लागि खाडी मुलुक र भारत जाने गर्दछन् ।			
जलवायुको अवस्था	उपोष्ण र समशितोष्ण			
जलवायु परिवर्तनका सुचक तथा प्रभाव	<ul style="list-style-type: none"> गर्मी दिन करिब २ महिनाले बढेको र गर्मीको मात्रापनि बढेको, जाडोदिनकरिब ३ महिनाले घटेको मनसुनी वर्षाको अवधि ३ महिनाले घटेको, हिउँदे वर्षा छिटपुट मात्र हुने गरेको बाढी र पहिरोको मात्रा तथा बारम्बारता बढेको कृषिवाली, पशुपक्षी तथा मानवमा नयाँ रोगको प्रकोप बढेको वनमा मिचाहा प्रजातिहरूको प्रकोप बढेको 			
मुख्य प्रकोप	खडेरी, बाढी, कृषि तथा पशुमापक्षीमा रोग पहिरो, मिचाहा प्रजातिको प्रकोप, मानवमा रोग आदि ।			
वस्ती/वडागत संकटासन्नता	अति उच्च ५	उच्च १	मध्यम ३,४ र ६	न्यून २
संकटासन्न घरधुरी संख्या प्रतिशत	अति उच्च (V4) १३५ २३.७%	उच्च (V3) २८९ ५०.७%	मध्यम (V2) १०५ १८.४%	न्यून (V1) ४१ ७.२%
कार्ययोजनाको परिकल्पना	<ul style="list-style-type: none"> सिंचाई कुलोको मर्मत तथा स्तर उन्नती र साना सिंचाई प्रविधिहरूको प्रयोगले सिंचाईको उपलब्धतमा बढ्दि भई खडेरीले न्यून प्रभाव पारेको हुनेछ र कृषि उत्पादनमा बढ्दि भई खाद्य सुरक्षा बढेको हुनेछ । विभिन्न भौतिक पूर्वाधारहरूको निर्माणबाट वडामा बाढी, पहिरो जस्ता जलवायुजन्य प्रकोपहरूको असरमा कमी आई वडा विकास निर्माणतर्फ अग्रसर भएको हुनेछ । उन्नत वीउविजन र उन्नत नश्लको प्रवर्द्धनले गर्दा कृषिवाली तथा पशुमा देखा पर्ने रोगहरूको असरमा कमी आई कृषि उत्पादनमा बढ्दि हुनाले खाद्य सुरक्षा बढेको हुनेछ । दिगो वनव्यवस्थापनका माध्यमबाट मिचाहा प्रजातिको नियन्त्रण गर्दा वनको हैसियतमा सुधार आएको हुनेछ । स्वस्थ पिउने पानीको व्यवस्थापन तथा सरसफाईको कारण स्थानीय समुदायको स्वास्थ्यमा सुधार आएको हुनेछ । समग्रमा सम्पूर्ण स्थानीय वासिन्दाहरूमा जलवायु परिवर्तनको बारेमा चेतना अभिवृद्धि भई यसका प्रभावहरूसँग अनुकूलित हुने क्षमताको विकास भएको हुनेछ, जसले गर्दा जलवायुजन्य प्रकोपहरूबाट हुने क्षति न्यून भएको हुनेछ । 			
कार्ययोजनाको प्राथमिकता परेका मुख्य अनुकूलनका	<ul style="list-style-type: none"> सिंचाई कुलो मर्मत तथा स्तर उन्नती साना सिंचाई प्रविधि प्रवर्द्धन, रिचार्ज पोखरी निर्माण 			

शिर्षक	विवरण				
कार्यहरु	<ul style="list-style-type: none"> नदि किनारमा वृक्षारोपण, तटबन्ध निर्माण, ग्याविन पर्खाल निर्माण सुख्खा सहने तथा रोग किरा प्रतिरोधी प्रजातिहरुको प्रवर्द्धन (गहु, मकै, धान) नश्ल सुधारको लागि (बोका) जमुनापारी/बोयर वितरण, भकारो सुधार, बाखको खोर सुधार वन व्यवस्थापन पानीका मुहान संरक्षण, खानेपानी टंकी निर्माण, पानीको शुद्धिकरण सम्बन्धी तालिम, प्रसुति केन्द्रको सवलिकरण, प्राथमिक उपचार केन्द्रको स्थापना 				
कार्ययोजनाको अवधि	आ.व. २०७४/७५–२०७६/७७				
विषयगत क्षेत्र अनुसार अनुमानित वार्षिक बजेट	क्र.स.	विषयगत क्षेत्र	अनुमानित बजेट रु. हजारमा		
	पहिलो वर्ष	दोश्रो वर्ष	तेश्रो वर्ष	कुल जम्मा	
	१	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	२४१३.७५	२४२३.७५	१९७७.४
	२	जलश्रोत तथा ऊर्जा	१२८५	१४६५	१७२९
	३	वन तथा जैविक विविधता	१९०	१९०	१४५
	४	जलवायु परिवर्तन उत्पन्न प्रकोप	४८०	८२०	२४००
	५	जनस्वास्थ्य	७०	१६०	४८५.५
	६	भौतिक पुर्वाधार	१२५०	११००	९९०
	७	जलवायु परिवर्तन सचेतना अभिवृद्धि, क्षमता विकास, लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण	१०१	२८४	९२
	८	योजना अनुगमन, मूल्यांकन तथा संस्थागत विकास	१४५	४५	४५
कुल जम्मा			५९३४.७५	६४८७.७५	६५६३.९
योजना कार्यान्वयनमा सहयोग गर्न सक्ने निकाय	त्रिवेणी गाउँपालिका, वडा कार्यालय, जिल्ला समन्वय समिति, कृषि विकास कार्यालय, पशुसेवा कार्यालय, वन कार्यालय, भू-संरक्षण कार्यालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, पहाडि साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना, सामुदासिक वन उपभोक्ता समूहहरु, सहकारीहरु, जिल्लामा क्रियाशिल गैर सरकारी संस्थाहरु, इत्यादि।				
लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण	साविकको वडा स्तरको तथ्याङ्क संकलन गरी विभिन्न क्रियाकलाप तथा कार्यक्रमहरुमा लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई ध्यानमा राखी कार्ययोजना निर्माण गरिएको।				
योजना समायोजन	विस्तृत छलफलबाट तयार गरिएको यस अनुकूलन कार्ययोजनालाई वडा परिषदबाट शिफारिस भई गाउँ सभाबाट अनुमोदन एवं पारित गरिएको।				
योजना कार्यान्वयन	स्थानीय अनुकूलन योजनाका प्राथमिकताहरूलाई वडा नागरिक मञ्च हुदै स्थानीय विकास योजनामा समायोजन गर्दै एकिकृत योजना तर्जुमा प्रणालीबाट गाउँ सभामा निर्णय गरि कार्यान्वयन हुनेछ।				
अनुगमन तथा मूल्यांकन	समुदाय तहमा क्रियाकलापहरुको, वडा तहमा प्रक्रिया र प्रगतिहरु र गाउँपालिका तथा जिल्ला तहमा नतिजा तथा उपलब्धीहरुको विभिन्न वार्षिक समिक्षा, अर्धवार्षिक समिक्षा, फिल्ड अनुगमन आदिको माध्यमबाट सरोकारवालाहरुको संलग्नतामा अनुगमन तथा मूल्यांकन गरिनेछ।				
क्षमता विकास	विभिन्न तहमा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना तथा अभिमुखीकरण तालिमहरु, कृषि तथा				

शिर्षक	विवरण
	पशुपालन सम्बन्धी तालिम, स्वास्थ्य सम्बन्धी तालिम, सीपमूलक तालिम, इत्यादि दिइनेछ ।

यस योजनाको कार्यान्वयनबाट यस त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं. ५ का सम्पूर्ण बासिन्दा खासगरी लक्षित साना किसान, विपन्न, महिला तथा पछाडि पारिएका वर्गहरूको अनुकूलन क्षमता अभिवृद्धि भई जलवायु परिवर्तनको समस्याले न्यून प्रभाव परेको भविष्यको परिकल्पना गरिएको छ । उक्त परिकल्पना पूरा गर्न तिन वर्षका लागि जम्मा रु. १,८९,८६,४००/- (अक्षरेपी एक करोड उनानब्बे लाख छायासी हजार चार सय रुपैयाँ) बराबरको विस्तृत कार्ययोजना तयार गरिएको छ । योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन एवं क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू समेत यस योजनामा समावेश गरिएका छन् । यस योजनाले लैंगिक तथा सामजिक समावेशीकरणको पक्षलाई अभिन्न अंगको रूपमा अंगिकार गरेको छ । त्यसैगरी यस योजनालाई वडा, गाउँपालिका तथा अन्य सम्बद्ध निकायहरूको वार्षिक तथा आवधिक योजनाहरूमा एकिकृत गरी कार्यान्वयन गर्न विशेष जोड दिईएको छ ।

विषय सुची

परिच्छेद १: परिचय	१
१.१ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको औचित्य	१
१.२ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको लक्ष्य, मान्यता एवं आधारहरु	२
परिच्छेद २: उप-जलाधार क्षेत्रको विवरण तथा वडाको पृष्ठभमी	३
२.१ शारदा उप-जलाधार क्षेत्र	३
२.२ अवस्थिति	४
२.३ सामाजिक अवस्था	४
२.४ मानवीय अवस्था	५
२.५ आर्थिक क्रियाकलापहरुको अवस्था	६
२.६ प्राकृतिक श्रोतको अवस्था	७
२.७ समूदाय विकास	८
२.८ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था	८
परिच्छेद ३: सूदृढ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारीका चरणहरु	९
३.१ जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि	९
३.२ भौगोलिक सुचना प्रणालीबाट प्राप्त सुचनातथा नक्साहरु र तीनको विश्लेषण	१०
३.३ जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता तथा अनुकूलन क्षमता मूल्यांकन	१८
३.३.१ जलवायु परिवर्तनको अवस्था - मौसमी पात्रो	१९
३.३.२ प्रकोपको ऐतिहासिक समयरेखा	२६
३.३.३. श्रोत तथा प्रकोप नक्शांकन	३२
३.३.४ जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित समुह, लिंग तथा समूदाय पहिचान	३३
३.३.५ प्रकोप जोडागत स्तरीकरण	३६
३.३.६ प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरुको विश्लेषण	३७
३.३.७ जीविकोपार्जनका सम्पत्तिहरुको विश्लेषण	३९
३.३.८ वस्तिहरुको संकटासन्नताको अवस्था स्तरीकरण	४३
३.४ अनुकूलन कार्यहरुको प्राथमिकीकरण	४५
३.४.१ उच्च अनुकूलन क्षमताको परिकल्पना	४५
३.४.२ अनुकूलनका कार्यहरुको प्राथमिकीकरण	४५
३.४.३ आवश्यक क्षमता विकासको लेखाजोखा	५३

३.५ लैंगिक समानता तथा सामाजिक विश्लेषण	५४
३.६ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको तर्जुमा	५६
३.७ संस्थागत नक्शांकन तथा सेवा प्रदायक संस्था विश्लेषण	८५
३.८ योजना प्रक्रियामा स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना समायोजन	८७
३.९ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको कार्यान्वयन	८७
३.१० स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको प्रगति समिक्षा, अनुगमन तथा मुल्यांकन	८७
सन्दर्भ सामाग्री:	८९
अनुसूचीहरू	९०

चित्र सुची

चित्र १. शारदा उप-जलाधार क्षेत्रको भू-उपयोग नक्शा	४
चित्र २. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को भू-उपयोग नक्शा	७
चित्र ३. भौगोलिक सूचना प्रणाली प्रविधीमा आधारित उपजलाधार र सहभागितात्मक परिदृश्य विकास विधीहरु समायोजित स्थानीय अनूकूलन कार्ययोजनाको संरचना (ASHA, २०१६)	९
चित्र ४. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को पहिरोको नक्शा	११
चित्र ५. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को सन् १९९६को भू-क्षयको नक्शा	१२
चित्र ६. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को सन् २०१६ को भू-क्षयको नक्शा	१३
चित्र ७. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को सन् १९९६ को भू-उपयोगको नक्शा	१४
चित्र ८. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को सन् २०१६को भू-उपयोगको नक्शा	१५
चित्र ९. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को सन् १९९६ देखि २०१६ को भू-उपयोग परिवर्तनको नक्शा	१६
चित्र १०. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को भू-उपयोग समायोजन नक्शा	१७
चित्र ११. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ का नदी तथा खोलाको नक्शा	१८
चित्र १२. लूहाम बजारको कूल वार्षिक वर्षा	२५
चित्र १३. सल्यान बजारको वार्षिक औषत अधिकतम तापक्रम	२६
चित्र १४. सल्यान बजारको वार्षिक औषत न्यूनतम तापक्रम	२६
चित्र १५. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को सहभागितामूलक श्रोत तथा प्रकोप नक्शा	३३
चित्र १६. प्रकोपको अवस्था तथा अनूकूलनका प्रयासहरूको विश्लेषण	३९
चित्र १७. त्रिवेणी गा.पा. वडा ५ को वस्तीगत संकटासन्नता नक्शा (श्रोतःरूपान्तरण नेपाल)	४४
चित्र १८. संस्थागत नक्शांकन	८५

तालिका सुची

तालिका १. त्रिवेणी गाउपालिका वडा नं. ५ को जलवायू परिवर्तन सम्बेदनशिल सम्पन्नता स्तरीकरण	५
तालिका २. वाली चक्र	६
तालिका ३. स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारी प्रक्रियाका सहभागीहरु	१०
तालिका ४. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को प्रत्येक दश वर्षमा भू-क्षयको अवस्था	१२
तालिका ५. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को प्रत्येक दश वर्षमा भू-उपयोगको अवस्था	१३
तालिका ६. परिवर्तित मौसमी पात्रो	२३
तालिका ७. प्रकोपको ऐतिहासिक समयरेखा	२७
तालिका ८. जलवायू परिवर्तनबाट प्रभावित समूह, लिंग तथा समुदाय पहिचान	३४
तालिका ९. प्रकोपको जोडा स्तरीकरण	३६
तालिका १०. प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरूको विश्लेषण	३७
तालिका ११. जीविकोपार्जनका सम्पत्ति तथा श्रोतहरूको विश्लेषण	३९
तालिका १२. प्रकोप तथा जोखिमको आधारमा वस्ति स्तरीकरण	४३
तालिका १३. वस्ति स्तरीकरणको निष्कर्ष	४४
तालिका १४. अनुकूलन उपायहरूको प्राथमिकीकरण	४७
तालिका १५. क्षमता विकास योजना	५३
तालिका १६. स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना	५७
तालिका १७. संस्थागत विश्लेषण	८६
तालिका १८. अनुगमन योजना	८८

परिच्छेद १: परिचय

१.१ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको औचित्य

जलवायु परिवर्तन प्राकृतिक प्रकृया भएता पनि बढ्दो औद्योगिकीकरण, वन विनाश, अव्यवस्थित शहरीकरण, सवारी साधनको बढ्दो प्रयोग, हरितगृह ग्राउँसहरुको अत्यधिक उत्सर्जन आदि जस्ता विभिन्न मानवीय क्रियाकलापहरुका कारणले गर्दा यसको नियमित प्रक्रियामा तिव्रता आएको तथ्य अकाट्य छ। यसले गर्दा क्रमशः तापक्रम र वर्षाको प्रकृति तथा प्रवृत्ति (अतिवृष्टि, अनावृष्टि, खण्डवृष्टि) मा परिवर्तन भईरहेको सबैले महशुस गरिरहेका छन्। समयमा पानी नपर्ने, गर्मी बढ्ने, पानीको मुलहरु सुन्ने, बाढी/पहिरो आउने जस्ता प्रकोपहरु हरेक वर्ष बढ्दै गईरहेका छन्। यसर्थ अहिले जलवायु परिवर्तन संसारकै प्रमुख समस्याको विषय बनेको छ। अझ प्राकृतिक श्रोत माथि निर्भर रहने हाम्रो जस्तो कम विकसित गरीब राष्ट्रहरुमा त यो झन ठूलो समस्याको रूपमा देखा पर्न थालेको छ।

यसै सन्दर्भमा जलवायु परिवर्तनको कारणबाट श्रृजित समस्याहरुको सामना गर्न नेपाल सरकारले वि.सं. २०६७ मा राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (नापा) तयार गरी अनुमोदन गर्नुका साथै तत्कालिन वातावरण मन्त्रालयले स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना तयार गरी कार्यान्वयनमा समेत ल्याई सकेको छ। राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (नापा) ले जलवायु परिवर्तन संबेदनशिल ६ वटा मुख्य क्षेत्रहरु (कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, मानव स्वास्थ्य, जलश्रोत तथा उर्जा, शहरी क्षेत्र तथा पूर्वाधार, वन तथा जैविक विविधता र जलवायुजन्य प्रकोप) पहिचान गरी ती क्षेत्रहरुमा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका के-कस्ता उपाय तथा रणनीतिहरु अवलम्बन गर्न सकिन्दै भन्ने स्पष्ट किटान गरेको छ। त्यसै गरी हाल नेपाल सरकार जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि राष्ट्रिय अनुकूलन योजना निर्माण गर्ने क्रममा छ। उक्त योजनाले थप तीनवटा विषयगत क्षेत्रहरु (पर्यटन, प्राकृतिक तथा संस्कृतिक सम्पदा, सामाजिक समावेशीकरण र जिविकोपार्जन तथा सु-शासन) को प्रस्ताव गरेको छ।

विभिन्न व्यक्ति तथा समुदायको जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता, जलवायु परिवर्तनसंगको सम्मुखता, संबेदनशिलता र अनुकूलन क्षमताका आधारमा फरक-फरक हुने हुँदा जलवायु परिवर्तनका असर तथा प्रभावहरु पनि व्यक्ति र समुदाय अनुसार फरक-फरक हुने गर्दछन्। सोही सन्दर्भमा नेपाल सरकार, वन तथा भ-संरक्षण मन्त्रालय अन्तर्गत पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजनाको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग र रूपान्तरण नेपालको सहजीकरणमा जिल्ला स्तरिय सरोकारवालाहरुको गोष्ठीबाट छानौट भएको यस त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं. ५ मा नेपाल सरकारबाट स्विकृत लापा संरचना अनुसारका विधि तथा प्रक्रियाहरु साथै पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजनाद्वारा निर्माण गरिएको सुदूढ लापा म्यानुवलका प्रावधानहरुलाई अवलम्बन गरी निर्बाचित जन प्रतिनिधिहरु, वडा सचिव, साविकका वडा नागरिक मञ्चका प्रतिनिधीहरु, नागरिक सचेतना केन्द्रका प्रतिनिधीहरु, शिक्षक, समाजसेवी, स्थानिय राजनैतिक दलका प्रतिनिधिहरु, स्थानिय विषयगत कार्यालयहरुका प्रतिनिधीहरु, महिला, दलित, जनजाति तथा पछाडी परेका वर्ग लगायत अन्य बुद्धिजीविहरुको सहभागितामा यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको छ।

यस योजना तयारीको प्रक्रियामा त्रिवेणी गाउँपालिका, वडा नं. ५ अन्तर्गतका साविकको त्रिवेणी गा.वि.स.का वडा नं. १ देखि ६ सम्मका वडाहरू (वस्तिहरु) मा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना गोष्ठी, जलवायु परिवर्तन संबेदनशिल सहभागितामूलक सम्पन्नता स्तरिकरण विधिको प्रयोग गरी संकटासन्नताको विश्लेषण तथा अनुकूलनका कार्यहरु वस्तिगत रूपमा पहिचान गरिनुका साथै सबै वस्तिका प्रतिनिधीहरुको समेत सहभागितामा त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं. ५ को वडा स्तरीय योजना तर्जुमा गरिएको थियो। यस कार्ययोजना साविकको वडा नागरिक मञ्च प्रतिनिधि, वन उपभोक्ता समूहका प्रतिनिधि, विभिन्न संघ/संस्थाका प्रतिनिधि, विषयगत कार्यालयका प्रतिनिधि र राजनैतिक दलहरुका प्रतिनिधिहरुको सहभागितामा २०७४ साल आषाढ २२ देखि २४ गते सम्म संचालित अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमा गोष्ठीबाट तयार गरिएको हो।

१.२ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको लक्ष्य, मान्यता एवं आधारहरू

यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको लक्ष्य त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं ५ का स्थानीय समुदायको जलवायु परिवर्तनअनुकूलन क्षमता अभिवृद्धि गरी उनीहरुको जीविकोपार्जनमा सुधार त्याउनु रहेको छ भने यस योजनाको उद्देश्यहरू निम्नानुसारहेका छन् :

- स्थानीय समुदायलाई जलवायु परिवर्तनको कारण, यसले समुदायमा पार्ने असर र यससँग जुध्नलाई अपनाउनु पर्ने अनुकूलनका उपायहरु बारे सुसूचित गर्नु,
- जलवायु परिवर्तनसङ्गात टोल, वस्ती तथा समुदाय र तिनका अनुकूलन चुनौती तथा अवसरहरू पहिचान गर्नु,
- स्थानीय समुदायले आफैलेसहज तरिका प्रयोग गरी आफ्ना आवश्यकताहरू पहिचान गरी सोही अनुरूपका अनुकूलनका उपायहरूको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गर्नु,
- यस कार्ययोजनालाई स्थानीय तथा राष्ट्रियस्तरका नियमित योजना निर्माणका प्रक्रियामा समायोजन गर्नु,
- सेवा प्रदायक निकायले समयमै प्रभावकारी ढंगले स्रोत परिचालन गरी अनुकूलन कार्य कमबद्ध रूपमा अपनाउन / कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्नु,
- कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्दै कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्नु ।

यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना मुख्य रूपमा भौगोलिक सूचना प्रणाली (GIS) प्रविधी तथा सहभागितात्मक ग्रामिण लेखाजोखाबाट गरिएको वडाको संकटासन्ताविशेषण र विद्यमान परिवेशमा आधारित रहेको छ । त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं. ५ जलवायु परिवर्तनसंग संवेदनशील रहेको र ग्रामीण जीविकोपार्जन कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, बन तथा जैविक विविधता, जलश्रोत तथा उर्जा, जलवायुजन्य प्रकोप र ग्रामीण पूर्वाधार, जनस्वास्थ्य जस्ता क्षेत्रहरूमा आधारित रहेको कारण यस कार्ययोजनाले समग्र वडा तथा वडामा रहेका वस्ति तथा घरधुरीहरूको संकटासन्ताको विशेषण गरी संकटासन्त क्षेत्रहरू एवं वर्गहरूको अनुकूलन क्षमता अभिवृद्धि गर्न विशेष जोड दिएको छ । यस कार्ययोजनामा जलवायु परिवर्तनबाट सिर्जित प्रकोप तथा जोखिमहरूबाट प्रमुख रूपमा प्रभावित हुने सामाजिक समूहहरू विशेष गरी महिला, वालवालिका तथा वृद्ध-वृद्धाहरूमा पर्ने असर तथा प्रभावहरू विशेषण गर्दै उनीहरू मैत्री कार्यक्रमहरू राखिएका छन् ।

यसरी नै संकटासन्त क्षेत्र र घरधुरीहरूलाई अति आवश्यक र तत्कालै कार्यान्वयन गर्नु पर्ने अनुकूलनका कार्यहरूलाई उच्च प्राथमिकतामा राखि उनीहरूलाई लक्षित हुने र थप रोजगारीको सृजना गर्ने कार्यक्रमहरू समावेश गरिएको छन् । यसका साथै लैगिंग तथा समावेशीकरणका मुद्दाहरूलाई विशेष ध्यान दिई कार्यान्वयन गर्न र महिलाहरूको कार्यबोधलाई न्यून गर्नु र स्वास्थ्य सुधारमा सहयोग पुग्ने विभिन्न प्रविधिहरू उच्च प्राथमिकतामा राखिएको छन् । यसका अतिरिक्त स्थानीय विपद् तथा जोखिम व्यवस्थापन योजनालाई पनि परिपुरक हुने अनुकूलनका कार्यहरू पनि योजनामा रहेका छन् ।

यस योजना साविकको गा.वि.स. तहमा रहेका वडा नागरिक मञ्चका प्रतिनिधिहरू, महिला तथा संकटासन्त घरधुरीहरू, राजनैतिक दलहरूको सहभागितामा तयार गरिएको हुँदा यसमा स्थानीय प्राथमिकताहरूले स्थान पाएका छन् । साथै स्थानीय अनुकूलनको राष्ट्रिय संरचनाका चरणहरू र त्यसले सिफारिश गरेका सहभागितात्मक विधिहरूमा केन्द्रित रही योजना तयार गएको हुदैँ संकटासन्त क्षेत्र र घरधुरीहरूले लाभ पाउने सुनिश्चित छ । यसैकारण यस अनुकूलन कार्ययोजनाले ती संकटासन्त वर्ग र क्षेत्रहरूको अनुकूलन क्षमता अभिवृद्धि गर्न सहयोग पुऱ्याउने मान्यता राख्दछ ।

परिच्छेद २: उप-जलाधार क्षेत्रको विवरण तथा वडाको पृष्ठभुमी

२.१ शारदा उप-जलाधार क्षेत्र

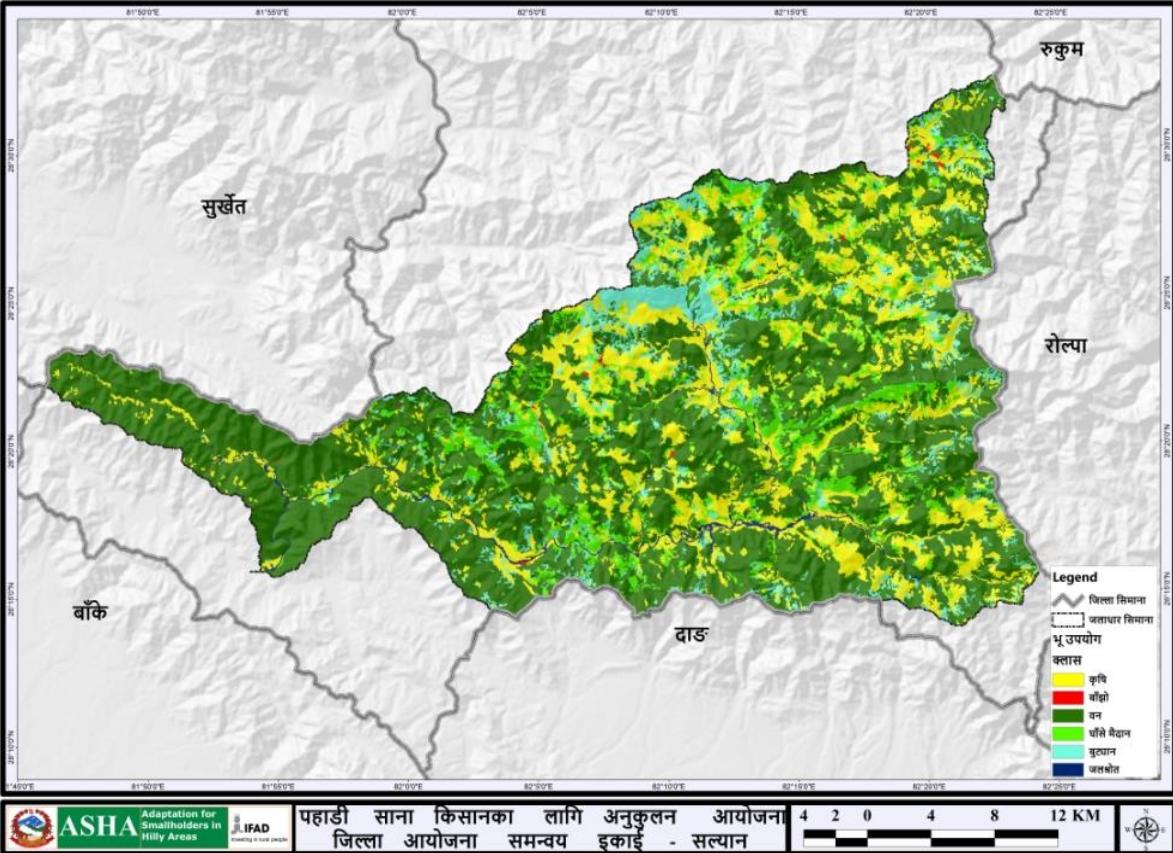
शारदा नदी तथा यसका सहायक खोलाहरुः कोटबारा खोला, ठिनबाङ्गखोला, चाक्लिघाट खोला, रामेखोला, घट्टेखोला, गुप्ताखोला, मासखोला, जुमखोला जस्ता खोलाहरुको ढालक्षेत्र (Catchment Area) नै शारदा उप-जलाधार क्षेत्र हो । यो उप-जलाधार क्षेत्र सल्यान जिल्लाको दक्षिणी भेगमा पर्दछ । यस उप-जलाधार क्षेत्रको क्षेत्रफल ९७,०९१.९७हेक्टर रहेको छ । यस जलाधारक्षेत्र भित्र बागचौर नगरपालिका, बाभकाँडा, सिंहवरी, शारदा नगरपालिका, दमाचौर, लेखपोखरा, छायाक्षेत्र, कोरबाङ्गभिम्पे, रिम, त्रिवेणी, फलावाङ्ग, काभ्रा, कारागिठी, लक्ष्मीपुर कालीमाटी रामपुर, कालीमाटी काल्चे, काप्रेचौर लगायतका साबिकका गा.वि.स.हरु पर्दछन् । यस उप-जलाधार क्षेत्रको कुल क्षेत्रफल ९७,०९१.९७ हेक्टर मध्ये करिब २१,५०७.५५ हेक्टर कृषि क्षेत्र, ५७,५२०.२९ हेक्टर वन क्षेत्र, ७,३५०.५ हेक्टर बुट्यान क्षेत्र, ९,६३५.९८ हेक्टर चरण क्षेत्र र ९७१.७६ हेक्टर पानीले ढाकेको छ (श्रोत : ASHA, DPCU-Salyan) ।

उपल्लो तथा तल्लो तटिय क्षेत्रको अन्तरसम्बन्ध

शारदा उप-जलाधार क्षेत्रको प्रमुख नदी शारदा नदीको उद्गम स्थल साबिकको शिवरथ गा.वि.स. हो भने कालीमाटी काल्चेको दमदुवाली भन्ने ठाउँमा पुगी यो नदी बबई नदिमा मिसिन्छ । महाभारत श्रेणीमा पर्ने यस उप-जलाधार क्षेत्रलाई तीन भागमा वर्गिकरण गर्न सकिन्छ :

१. नदीले बनाएको समथर भू-भाग र बेशी, २. शिवालिक क्षेत्र र ३. उच्च पहाडीक्षेत्र । श्रीनगर, लान्ती, लुहाम, रामपुर, घूर्झयावारी, च्याङ्कासमथर फाँटहरु बेशी क्षेत्र अन्तर्गत पर्दछन् । यस क्षेत्रमा सिंचाइको राम्रो व्यवस्था भएकोले यहाका खेतहरुमा धान र गहुँ जस्ता अन्नबालीहरुको राम्रो उत्पादन हुन्छ । यस क्षेत्रलाई शारदा उप-जलाधार क्षेत्रको अन्न भण्डारणको रूपमा मान्न सकिन्छ । यस उप-जलाधार क्षेत्रको माथिल्लो भागमा बसोबास गर्ने समुदायको मुख्य खेती योग्य जमिन पनि यही बेशी क्षेत्रमा पर्दछ । खेतिपातीको समयमा बेशी भर्ने र अरु समयमा पहाडमा बस्ने चलन अझै पनि यहाँ विद्यमान छ । त्यसै गरी १,००० देखि १,५०० मिटर सम्मका पहाडहरु शिवालिक क्षेत्र अन्तर्गत पर्दछन् जुन भागले यस उप-जलाधार क्षेत्रको अधिकांश भाग ओगटेको छ । र १,५०० मिटर देखि २,८०० मिटर सम्मका भू-भाग उच्च पहाडी क्षेत्र अन्तर्गत पर्दछन् (जिल्ला वस्तुगत विवरण, २०७२) । यस उप-जलाधार क्षेत्रको माथिल्लो पहाडी क्षेत्रमा रहेका भिरालो भू-भागहरुमा गरिदै आएको अव्यवस्थित कृषि, वन अतिक्रमण, वन विनाश तथा अवैज्ञानिक सडक संजाल विस्तार लगायतका कार्यहरुसँगै जलवायु परिवर्तनसँगै बढ्दै गएको वर्षाको अनियमितताले गर्दा शिवालिक क्षेत्र र उच्च पहाडी क्षेत्रहरुमाभू-क्षयको समस्या बढ्दै गएको छ भने तल्लो तटिय क्षेत्र बेशीमा बाढी र नदी कटानका समस्याहरु बढ्दै गएका छन् । यो क्रम नरोकिएको खण्डमा एका तर्फ उपल्लो तटिय शिवालिक क्षेत्र र उच्च पहाडी क्षेत्रहरु बन्जर भन्ने देखिन्छ भनेअर्को तर्फ तल्लो तटियबेशी पनि क्रमिक रूपमा बसोबास र खेती अयोग्य बन्दै जाने देखिन्छ । जसले गर्दा यस वडाको जलवायु परिवर्तन संकटासन्तावा अभ बढ्ने देखिन्छ ।

शारदा जलाधार - सन् २०१६ को भू-उपयोगिता नक्शा

चित्र १. शारदा उप-जलाधार क्षेत्रको भू-उपयोग नक्शा

२.२ अवस्थिति

नेपालको प्रदेश नं. ६ मा पर्ने सल्यान जिल्लाका ७ ओटा गाउँपालिका मध्येको एउटा गाउँपालिका हो त्रिवेणी गाउँपालिका । यस गाउँपालिकामा साविकका चार वटा गा.वि.स.हरु (काभ्रा, कारागिठी, फलावाङ्ग र त्रिवेणी) पर्दछन् । साविकको यस त्रिवेणी गा.वि.स.का वडा नं. १ देखि ६ सम्मका वडाहरूलाई हाल त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं ५ मा राखिएको छ । जिल्ला सदरमुकाम खलझाबाट ८ कोस पूर्व तर्फ पर्ने साविकको गा.वि.स. २८° ३१' देखि २८° ५३' उत्तरी अक्षांश र ८२° ००' देखि ८२° ६०' पूर्वी देशान्तरमा अवस्थित छ (त्रिवेणी गा.वि.स.को पार्श्वचित्र २०७३) । यस वडाको कुल क्षेत्रफल २,०६०.३८ हेक्टर रहेको छ (श्रोत : ASHA, DPCU-Salyan) ।

यस वडाको पूर्वमा कपुरकोट गाउँपालिका, त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं. ६, उत्तरमा छत्रेश्वरी गाउँपालिका र दक्षिणमा त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं. ४ रहेका छन् । सहभागितामुलक घरधुरीहरूको संकटासन्न स्तरिकरण अनुसार यस वडाको कुल घरधुरी संख्या ५७० रहेको छ, साथै राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार कुल जनसंख्या २,७७२ रहेको यस वडामा महिलाको संख्या १,४९८ र पुरुषको संख्या १,३५८ रहेको छ । यस वडामा उपोष्ण देखि समशितोष्ण प्रदेशीय हावापानी पार्दैन्छ ।

२.३ सामाजिक अवस्था

यस वडामा मुख्य गरी क्षेत्री/ब्राह्मण, दलित, सन्यासी, मगर लगायतकाजातजातीहरूको वसोवास रहेको छ । कुल ५७० घरधुरी रहेको यस वडामा ब्राह्मण/क्षेत्री/सन्यासी ३४५ (६०.५%), जनजाती ७५ (१३.२%), र दलित १५० (

२६.३%), घरधुरीहरु रहेका छन् (सहभागितामूलक संकटासन्नता स्तरिकरण, २०७३)। विभिन्न जातजातिका मानिसहरुको बसोबास भएपनि यहाँको रहन सहन प्रायः एकै खालको रहेको छ। यहाँ सबैले मातृभाषा नेपाली नै बोल्ने गर्दछन्। यस वडामा हिन्दू धर्म मान्ने मानिसहरुको बाहुल्यता रहेको छ भने छिटफुट रूपमा क्रिश्चयन धर्म मान्ने मानिसहरु छन्। यस वडामा चाँडपर्वका हिसावले दशै, तिहार, माघे संक्रान्ती, साउने संक्रान्ती, नयाँ वर्ष, आदि पर्वहरु मनाउने गरिन्छ। यस वडामा १ वटा माध्यामिक विद्यालय र ४ वटा आधारभूत विद्यालय गरी जम्मा ५४ वटा शैक्षिक संस्थाहरु रहेका छन्।

यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारीको क्रममा यस वडाका प्रत्येक वस्तिहरु (साविकको त्रिवेणि गा.वि.स वडा नं. १ देखि ६ सम्म) मा सहभागितामूलक तरिकाले घरधुरीहरुको जलवायु परिवर्तन संकटासन्नटाताको स्तरीकरण गरिएको थियो। उक्त स्तरीकरण समुदाय आफैले तयार गरेको जलवायु परिवर्तन सम्मुखता, सम्वेदनशिलता र अनुकूलन क्षमता आधारहरुमा आधारित भई गरिएको थियो। उक्त स्तरीकरण गर्दा जिविकोपार्जनका मुख्य पाँचवटा सम्पत्तिहरु (प्राकृतिक, भौतिक, मानवीय, सामाजिक र आर्थिक सम्पत्ति) का साथै जलवायु परिवर्तन जन्य प्रकोपहरुले घरधुरीमा पारेको प्रभावलाई समेत आधार बनाईएको थियो। घरको उत्पादनले १२ महिना खाना पुग्ने वा सरकारी सेवामा स्थायी रोजगारी भएका र जलवायुजन्य प्रकोपबाट प्रत्यक्ष प्रभावित नभएका सम्पन्न घरधुरीलाई न्यून संकटासन्न घरधुरी (V1) मा राखिएको थियो भने घरको उत्पादनले ९ महिना मात्र खाना पुग्ने वा घरको उत्पादनले १२ महिना खाना पुग्ने र सरकारी सेवामा स्थायी रोजगारी भएतापनि जलवायुजन्य प्रकोपबाट प्रत्यक्ष प्रभावित घरधुरीलाई मध्यम संकटासन्न घरधुरी (V2) मा राखिएको थियो। त्यसै गरी घरको उत्पादनले ६ महिना मात्र खाना पुग्ने वा घरको उत्पादनले ६ महिना भन्दा बढी खाना पुगे तापनि जलवायुजन्य प्रकोपबाट प्रत्यक्ष प्रभावित घरधुरीलाई उच्च संकटासन्न घरधुरी (V3) मा राखिएको थियो भने घरको उत्पादनले ३ महिना मात्र खाना पुग्ने र जलवायुजन्य प्रकोपबाट प्रत्यक्ष प्रभावित अति बिपन्न घरधुरीलाई अति उच्च संकटासन्न घरधुरी (V4) मा राखिएको थियो। यस क्रममा वडाका जम्मा ५७० घरधुरी मध्ये ९२.८ प्रतिशत घरधुरीहरु अति उच्च (V4), उच्च (V3) र मध्यम (V2) संकटासन्न रहेको पाईएको थियो।

तालिका १. त्रिवेणी गाउपालिका वडा नं. ५ को जलवायु परिवर्तन सम्वेदनशिल सम्पन्नता स्तरीकरण

साविकको वडा नं.	घरधुरीगत जलवायु परिवर्तन सम्वेदनशिल सम्पन्नता स्तर				जम्मा
	न्यून (V1)	मध्यम(V2)	उच्च (V3)	अतिउच्च(V4)	
१	९	१६	१९	२८	७२
२	१२	२०	४९	६	८७
३	१२	८	३२	७	५९
४	३	१६	१९	१२	५०
५	०	७	१२	५०	६९
६	५	३८	५०	३२	१३३
जम्मा	४१	१०५	२८९	१३५	५७०
प्रतिशत	7.2%	18.4%	50.7%	23.7%	100%

आधार: जलवायु परिवर्तन सम्वेदनशिल सहभागितामूलक सम्पन्नता स्तरीकरण, २०७३

२.४ मानवीय अवस्था

त्रिवेणी गा.वि.स.को वस्तुस्थिति विवरण २०७३ अनुसार यस वडाको जनसंख्या १,३५८ पुरुष र १,४१८ महिला गरी जम्मा २,७७२ देखिन्छ। उमेर अनुसार पाँच वर्ष सम्मका वाल वालिकाको संख्या ३३६ जना, ६-१५ सम्मका ७७० जना, १६-५९ वर्षसम्मका १,८६० जना, ६०-७० सम्मका ९३ जना तथा ७० वर्षभन्दा माथिका २८ जना

पाइएको छ यस वडाको साक्षरता प्रतिशत ९७% रहेको छ। कुल जनसंख्या मध्ये २९ जना स्थायी रोजगारीमा आवद्ध छन् भने १०३ जना अस्थायी रोजगारीमा आवद्ध छन् (त्रिवेणी गा.वि.स.को बस्तुस्थिति विविरण, २०७३)। यस कार्ययोजना निर्माणका क्रममा संकलन गरिएको सहभागितामूलक आधारमा हेर्दा यहाँको यस वडाको साक्षरता ९५ प्रतिशत पाइयो। यहाँका युवाहरु रोजगारीको लागि खाडी लगायतका मुलुकहरु जाने गर्दछन् भने अन्य मानिसहरु भारतका विभिन्न ठाउँहरुमा आयआर्जनका लागि जाने गर्दछन्। यस वडाबाट करिब २५० जना युवाहरु वैदेशिक रोजगारीमा गएका छन्। जनशक्तिको विश्लेषण गर्दा यस गा.वि.स.मा सिलाईकटाई तालिम प्राप्त १४ जना, अगुवा कृषक ५ जना, नर्सरी नाईके १ जना, डकर्म तथा सिकर्मिको काम गर्ने १०१ जना र जना रहेका छन्।

२.५ आर्थिक क्रियाकलापहरुको अवस्था

यस वडाका बासिन्दाहरुको प्रमुख पेशा कृषि हो। प्रायजसो व्यक्तिहरुले परम्परागत खेतीपाति र पशुपालन गरेता पनि केही कृषकहरुले व्यवसायिक वेमौषमी तरकारी खेती र व्यवसायिक पशुपालन गरेका छन्। अधिकांश युवाहरु वैदेशिक रोजगारीमा संलग्न छन्। कृषि अन्तर्गत यहाँका अधिकांश भूभागमा धान, गहुँ, मकै, तोरी र मुसुरोको खेती गरिन्छ भने नगदे वाली अन्तर्गत बेसार, अदुवा खेती गरिन्छ। तरकारी वालीमा विशेष गरी आलु, काउली, बन्दा, सिमी, बोडी, भान्टा, भटमास, साग, गोलभेंडा र प्याज आदिको खेती गरिन्छ। फलफूलमा यहाँ छिटफुट रूपमा आँप, कागती, अमिलो र मेवा खेती गरिन्छ। पशुपालनको हकमा बाखापालन बढी गरिन्छ। यस वडामा तरकारी संकलनका लागि किसान परियोजनालेहाट बजार केन्द्र, साविकको वडा नं. १ टुनिवोटमा स्थापना गरी तरकारी विक्री वितरण गर्दै आएको छ।

यस वडाको वाली चक्र बमोजिम यहाँका सबैजसो कृषियोग्य जमीन वर्षको दुई महिना (बैशाख र जेष्ठ) बाँझो रहनेगरेको देखिन्छ भने अर्ध सिंचित र असिंचित जग्गा भने मनसुनी वर्षाको आधारमा थप १५ दिन जति बढी बाँझो रहने गरेको देखिन्छ। भने अन्य समयमा समयानुकूल वालीहरु लगाईने गरिन्छ।

तालिका २. वाली चक्र

क्र.	वैश्व	जेष्ठ	आषाढ	श्रावण	भाद्र	असौ ज	कार्तिक	मंसिर	पूर्ण	माघ	फाल्गुन	बैश्व	कैरियत	
सिंचित (बाहै महिना कुलो लाग्ने)	बाँझो													
अर्धसिंचित (वर्षामा निर्भर)	बाँझो			धान, मकै, तरकारी सिमी, बोडी, भटमास						गहुँ	गहुँ, तरकारी मा			
असिंचित (पानी नलाग्ने)	बाँझो			मकै, अदुवा						गहुँ, आलु, मुसुरो	आलु, काउली			

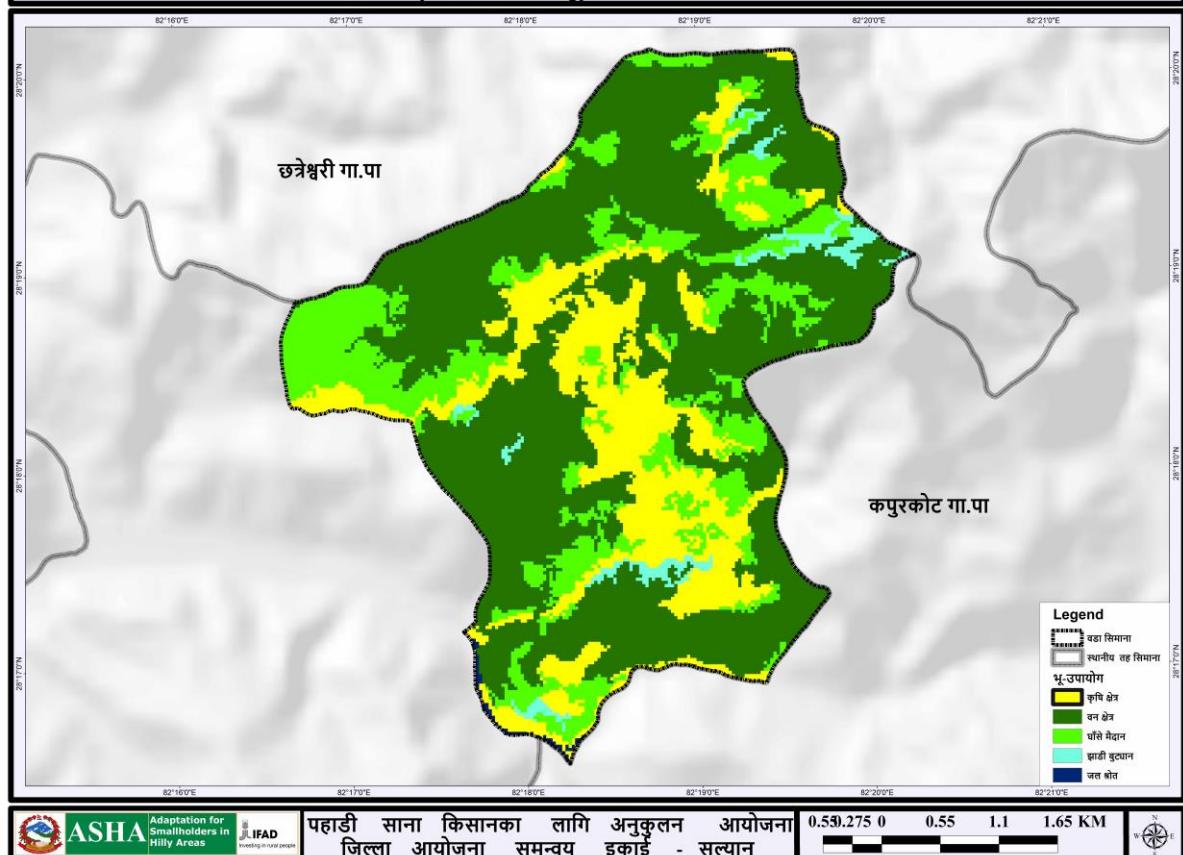
२.६ प्राकृतिक श्रोतको अवस्था

यस वडाको कुल क्षेत्रफल २०६१.६ हेक्टर मध्ये करिब, ११८७.९ हेक्टर वनक्षेत्र, ४९.९ हेक्टर बुट्यान क्षेत्र, ४९५.६ हेक्टर चरण क्षेत्र ४०२ हेक्टर कृषि क्षेत्र र ६ हेक्टर पानीले ढाकेको छ (श्रोत : ASHA, DPCU-Salyan) । यस वडा भित्र ९ वटा सामुदायिक वनहरु रहेका छन् । यस वडाको तल्लो भू-भागमा साल र माथिल्लो भू-भागमा सल्ला, रैज, वाभ, लालिगुराँस प्रजातिको वाहुल्यता रहेको छ । सल्ला संगै अमला, अम्वा, भलायो जस्ता प्रजातिहरु पनि रहेका छन् । काउलो, टिमुर प्रशस्त मात्रामा पाईने यस वडामा सिल्पु, गुर्जो, कुरिलो जस्ता जडिवुटिहरु फाटफुट रूपमा पाईन्छन् । हाल आएर विभिन्न किसिमका मिचाहा प्रजातिहरु (वनमारो, राउन्ने जस्ता प्रजातिहरु) ले यी जडिवुटिहरु र स्थानीय घासहरु क्रमिक रूपमा विस्थापन गर्दै लगेको देखिन्छ । वन्यजन्तु तथा चराचुरुङ्गीहरुमा रतुवा, घोरल, रातो बाँदर, खरायो, स्याल, दुम्स, सर्प, काग, च्याखुरा, तिर्थो, कालिज, न्याउली, ढुकुर, जुरेली, भंगेरा, मैना, आदि पाईन्छन् (त्रिवेणी गा.वि.स.को पाश्वर्चित्र, २०७३) ।

घुरखोला, अरने खोला र सल्ले खोलाजस्ता स-साना खोलाहरुले यहाँको केही कृषियोग्य भू-भागलाई सिंचाई गरिरहेका छन् । यस वडाका सबै वस्तिहरुमा पानीका श्रोतहरु भएतापनि व्यवस्थित खानेपानी योजनाको अभाव र असहज भौगोलिक बनावटको कारणले गर्दा यहाँका सम्पूर्ण समुदायले सहज रूपमा स्वच्छ खानेपानीको उपभोग गर्न पाएका छैनन् । यस वडाका प्रायजसो सबै घरधुरीहरुले ईन्धनका रूपमा दाउरा नै प्रयोग गरिरहेका छन् ।

दिगो वन व्यवस्थापनका कृयाकलापहरुद्वारा मिचाहा प्रजातीको उचित व्यवस्थापन नगरे विभिन्न घास लगायत जडिबटीका प्रजातीहरु लोप हुदै जानुका साथै वनको हैसियत विग्रदै जाने देखिन्छ त्यसैगरी पानीका मुहानहरु सुन्ने क्रम बढ्दो छ अतः भविष्यमा हुन सक्ने पानीको अभावलाई टार्न समयमै सचेत हुन आवश्यक छ ।

त्रिवेणी गाउँपालिका - ५; सन् २०१६ को भू-उपयोगिता नक्शा

चित्र २. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को भू-उपयोग नक्शा

२.७ समूदाय विकास

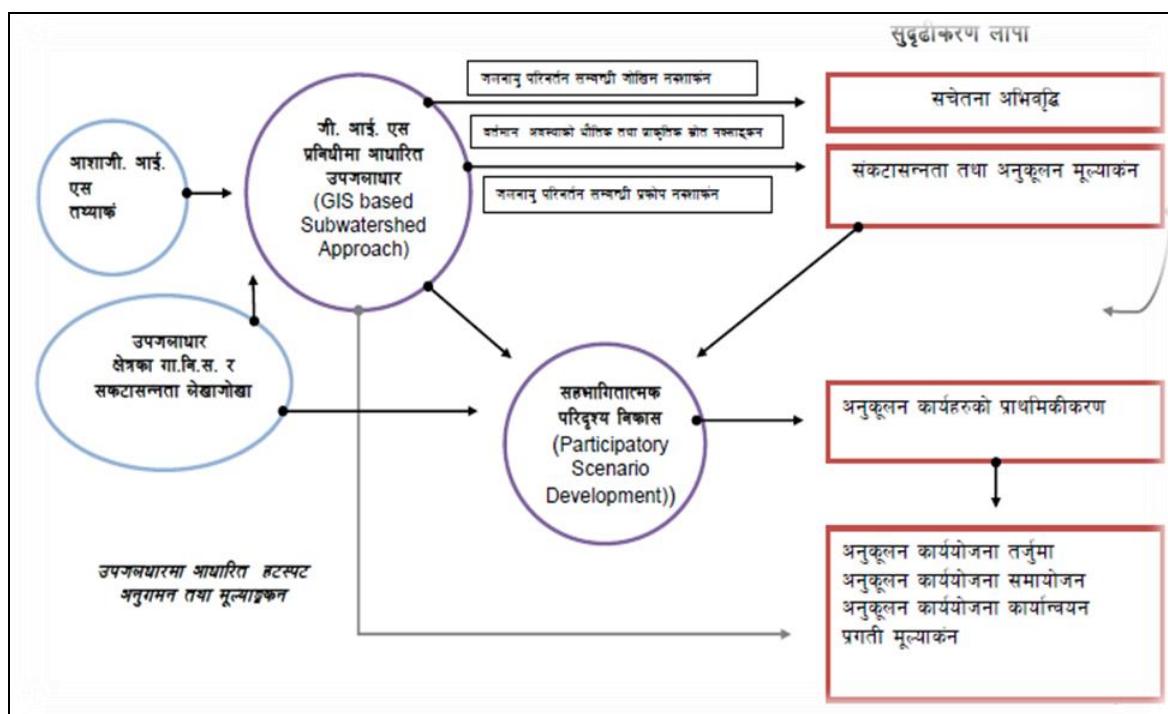
यस वडामा वडा कार्यालय बाहेक अन्य कुनै कार्यालयहरु छैनन्। अन्य निकायहरुमा स्थानिय शासन तथा समुदाय विकास कार्यक्रम (LGCDP), पहाडि साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना (ASHA), गरिब निवारण कोष (PAF) जस्ता कार्यक्रमहरूले यहाँका व्यक्ति, समुदायहरूलाई आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गरिरहेका छन्। नागरिक संगठनको रूपमा साविकका वडाहरुमा वडा नागरिक मञ्च, आमा समूह, कृषि समूहहरु र विभिन्न क्लबहरु संचालनमा रहेका छन्। यस वडामा ९ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरु छन्। यस वडामा जिल्ला स्थित एफ.एम. रेडियोको पहुँच राम्रो रहेतापनी टेलिफोनको खासै राम्रो पहुँच छैन।

२.८ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था

यस वडाको कुल जनसंख्या २,७७२ मध्ये महिलाको संख्या ५१% रहेको छ (त्रिवेणी गा.वि.स.को पार्श्वचित्र २०७३)। जातिगत रूपमा हेर्दा यस वडामा ६०.५%ब्राह्मण/क्षेत्री, १३.२% जनजाती २६.३% दलितहरूको बसोबास रहेको छ। यस वडामा ६ ओटाआमा समूहहरु (साविकका प्रत्येक वडामा १/१ वटा) रहेका छन्। यस वडामा खेतीपाती, जागिर, व्यापार जस्ता उत्पादनशील कार्यहरुमा पुरुषको सहभागीता धेरै पाइएको छ, भने घास दाउरा, पानी पध्येरो, भासा, केटाकेटीको रेखदेख जस्ता पुर्नउत्पादनशील कार्यहरुमा महिलाहरूको सहभागीता धेरै पाइएको छ। त्यसैगरी सामाजिक तथा राजनैतिक कृयाकलापहरुमा पनि महिलाहरूको संलग्नता पुरुषहरूको तुलनामा निकै कम छ। छोरीलाई गाउँमा र छोरालाई शहरमा पढाउने जस्ता लैङ्गिक विभेद र ज्यालामा विभेद यस वडामा विद्यमान छन्। यद्यपी नितिगत तहमा आएका महिलामूखि नितिहरु तथा विभिन्न निकायहरूबाट संचालन भईरहेका सशक्तिकरणका कृयाकलापहरूले गर्दा महिलाहरूको चेतना स्तर बढ्दै गएकोले भविश्यमा उत्पादनशील, सामाजिक तथा राजनैतिक कृयाकलापहरुमा महिलाहरूको संलग्नता बढ्ने छ।

परिच्छेद ३: सूदृढ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारीका चरणहरू

नेपालमा हालसम्मका स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाहरू नेपाल सरकारको स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना २०६८ले निर्दिष्ट गरेका चरणहरूको आधारमा स्तरमा विभिन्न सहभागितामूलक विधीहरूको प्रयोग गरी त्यसबाट आएका परिणामहरू अनुसार तयार भई कार्यान्वयनमा छन् । प्रभावकारी अनुकूलनका उपायहरूको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गरी वातावरण तथा पर्यावरणीय प्रणालीको दिगो विकास गर्ने प्रशासकिय सिमा भित्र मात्रै सिमित नभई माथिल्लो तथा तल्लो तटीय क्षेत्रहरूमा परेका र पर्न सक्ने जलवायुजन्य असरहरूको अवस्था विश्लेषण गर्नुपर्ने यथार्थलाई महसुस गरी पहाडी साना किसानका लागी अनुकूलन आयोजनाले नेपाल सरकारको स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना २०६८ले निर्दिष्ट गरेका विधीहरूका साथसाथै भौगोलिक सूचना प्रणालीबाट प्राप्त अन्य वैज्ञानिक जानकारीहरूलाई पनि आधार बनाएर स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनालाई सुदृढीकरण गर्न दुई वटा अवधारणहरू अघि सारेको छ । पहिलो अवधारण अन्तर्गत भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आधारित रहेर उपजलाधार क्षेत्रमा जलवायुप्रभाव तथा जोखिमको विश्लेषण गरिन्छ भने दोश्रो अवधारण अन्तर्गत जलवायु अनुकूलन योजनाका लागि सहभागितात्मक परिदृश्य विकास गरिन्छ । यीनै अवधारणहरूलाई नेपाल सरकारको स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना २०६८ ले निर्दिष्ट गरेका विभिन्न चरणहरूमा समायोजन गरी तयार गरिएको सुदृढ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको संरचना अनुसार यसकार्ययोजना तयार गरिएको हो ।

चित्र ३. भौगोलिक सूचना प्रणाली प्रविधीमा आधारित उपजलाधार र सहभागितात्मक परिदृश्य विकास विधीहरू समायोजित स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको संरचना (ASHA, २०१६)

३.१ जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि

यस कार्ययोजना तयारीको लागि सबैभन्दा पहिले साविकको त्रिवेणी गा.वि.स.का सचिव, साविकका वडाका वडा नागरिक मञ्चका पदाधिकारीहरू, राजनैतिक दलका प्रतिनिधिहरू, सा.व.उ.स.का पदाधिकारीहरू, विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाका कर्मचारीहरू र विभिन्न सरोकारवालाहरूको उपस्थितिमा शुरुवाती बैठक सम्पन्न गरिएको थियो । त्यसपछि सम्पूर्ण साविकका वडाहरू (१,२,३,४,५ र ६)मा औपचारिक रूपमा जलवायु परिवर्तनका

प्रभाव र तिनलाई सम्बोधन गर्ने उपायहरु बारे सचेतनामूलक कार्यक्रमहरु सहित २ दिने वस्ती स्तरीय गोष्ठी सम्पन्न गरिएको थियो भने अर्को चरणमा वडा स्तरमा ३ दिने लापा तयारी गोष्ठी सम्पन्न गरिएको थियो । यसरी हरेक गोष्ठीको शुरुवात जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धिबाट गर्नुको एक मात्र उद्देश्य प्रभावकारी स्थानीय जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्ययोजना तयार गर्नु तथा यसरी तयार गरिएको कार्ययोजनालाई विकासको योजनामा समावेश गराउन सकियोस भन्ने हो जसको लागि जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी प्रस्तुति, छलफल, पोष्टर प्रदर्शन र प्रश्नोत्तर विधिको प्रयोग गरिएको थियो ।

यसरी स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारीको सम्पूर्ण प्रक्रियामा गरी जम्मा ३७६ जनाको सहभागिता रहेको थियो । जसमध्ये ५१.६% महिला र ४८.४% पुरुषथिए । त्यसैगरी जातिगत रूपमा हेर्दा दलित २८.२%, जनजाति १६.२% र बा/क्षे/ठ ५५.६% सहभागी थिए । ती विभिन्न वर्गका सहभागीहरुको विस्तृत विवरण निम्न तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका ३. स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारी प्रक्रियाका सहभागीहरु

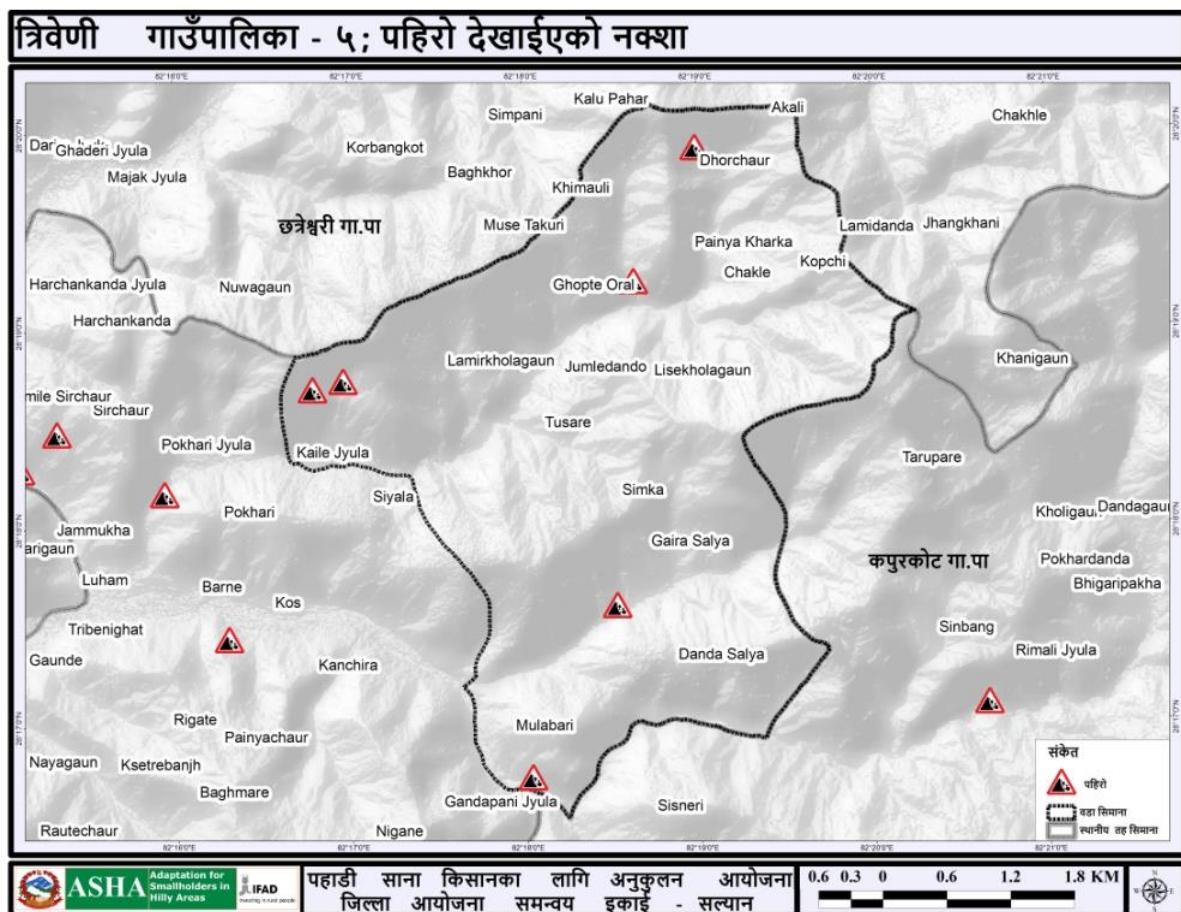
क्र. सं.	क्रियाकलापको विवरण	सहभागी विवरण					
		लिङ्ग		जातजाती			
		महिला	पुरुष	दलित	जन-जाति	बाहुन, क्षेत्री, ठकुरी	जम्मा
१	साविकको गा.वि.स. स्तरीय शुरुवाती बैठक	१३	१७	४	६	२०	३०
२	वस्ति स्तरीय सचेतनामूलक गोष्ठी साविकको वडा नं १	२९	१२	१४	१३	१४	४१
३	वस्ति स्तरीय सचेतनामूलक गोष्ठी साविकको वडा नं २	२३	२८	१४	०	३७	५१
४	वस्ति स्तरीय सचेतनामूलक गोष्ठी साविकको वडा नं ३	३०	२१	१२	३	३६	५१
५	वस्ति स्तरीय सचेतनामूलक गोष्ठी साविकको वडा नं ४	३६	३२	१३	४	५१	६८
६	वस्ति स्तरीय सचेतनामूलक गोष्ठी साविकको वडा नं ५	३१	२१	४२	५	५	५२
७	वस्ति स्तरीय सचेतनामूलक गोष्ठी साविकको वडा नं ६	१८	३६	२	१३	३९	५४
८	स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारी गोष्ठी (३ दिने)	९	२३	४	१	२७	३२
	जम्मा	१९४	१८२	१०६	६१	२०९	३७६
	प्रतिशत	५१.६%	४८.४%	२८.२%	१६.२%	५५.६%	१००%

३.२ भौगोलिक सुचना प्रणालीबाट प्राप्त सुचनातथा नक्साहरु र तीनको विश्लेषण

यस कार्ययोजना तयारीको क्रममा भौगोलिक सुचना प्रणालीको प्रयोगबाट यस वडाको भू-उपयोगको साथै पहिरो जोखिम नक्सा (Landslide map), भू-क्षय जोखिम नक्सा (Soil Erosion map) र भू-उपयोग र भू-उपयोग

परिवर्तन नक्सा (Land Use Land Cover map and Land Use Land Cover Change map) र भू-उपयोग समायोजन नक्सा (Land Use Adjustment) तयार गरिएको थियो । ती नक्साहरु र तिनबाट प्राप्त सूचनाहरु माथि वस्ति तथा बडा स्तरीय गोष्ठीहरुमा सहभागितामूलक क्षेत्रफल पनि गरिएको थियो । ती नक्साहरु र तिनबाट प्राप्त सूचनाहरुले जलवायुजन्य प्रकोपको पहिचान, नक्शाकान तथा अन्तरसम्बन्ध र लेखाजोखा गर्न र अनुकूलनका उपायाहरुको खोजी तथा प्राथमिकरण गर्न सहज बनाएको थियो ।

पहाडी क्षेत्र भएको कारणले गर्दा यस बडामा भू-क्षय तथा पहिरोको जोखिममा रहेको देखिन्छ । यस बडाको पहिरोको नक्शा तलको चित्रमा देखाइएको छ । उक्त चित्रलाई अध्ययन गर्दा साविकको बडा नं. ४ को कैलेज्यूला, साविकको बडा नं. ५ को ढोरचौर र घोटेओरालमा पहिरो क्षेत्रहरु देखिन्छ । पहिराको दृष्टिकोणले हेर्दा यस बडा भित्र पनि तल्लो र माथिल्लो तटिय अन्तर सम्बन्ध पाइएको थियो । उदाहरणको लागि साविकको बडा नं ५ को घोटे ओरालोको पूर्वतिर गएको पहिरोले साविकको बडा नं.६ को जंगल क्षेत्रमा असर पुऱ्याएको पाइयो । त्यसैगरी साविकको बडा नं ३ को गैरा सल्ले नजिकै गएको पहिरोले साविकको बडा नं २ असर पुऱ्याएको पाइयो ।

चित्र ४. त्रिवेणी गा.पा. बडा नं. ५ को पहिरोको नक्शा

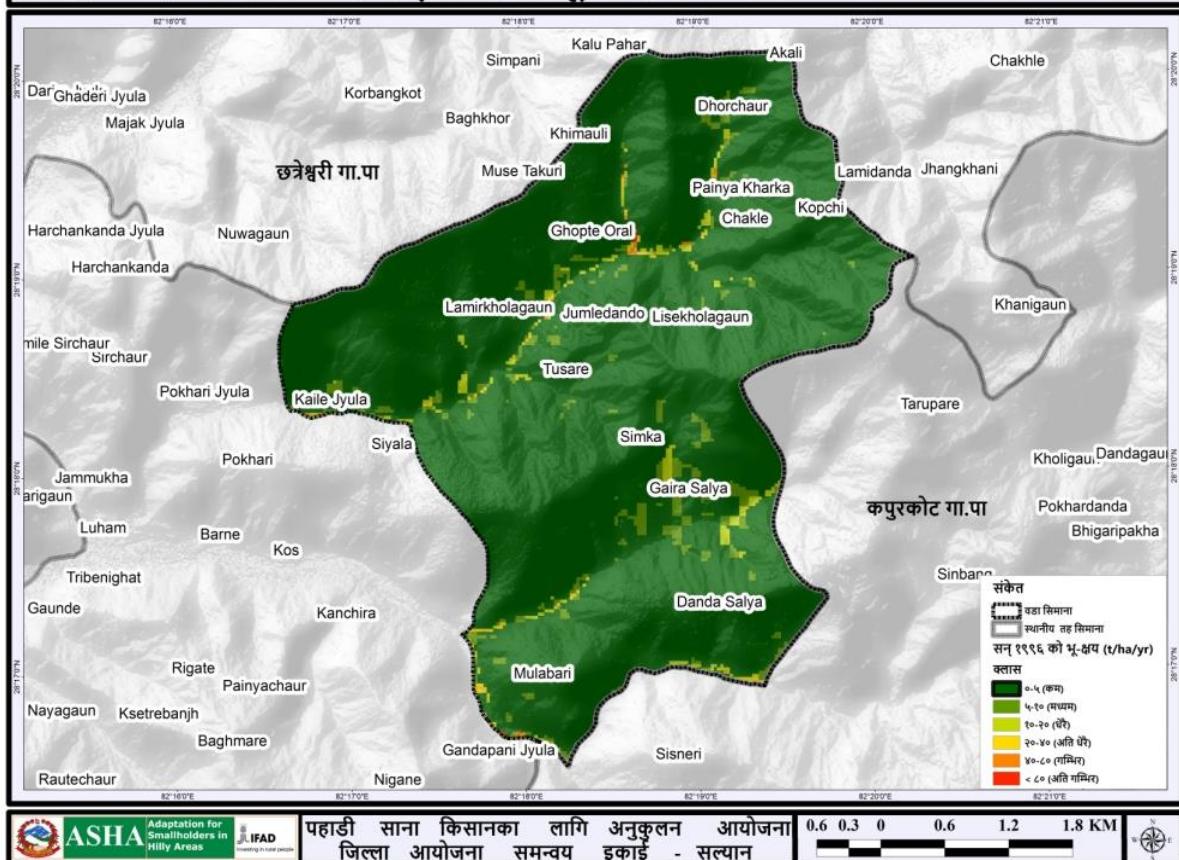
त्यसै गरी यस बडाको सन् १९९६, २००६ र २०१६ हेर्दा भू-क्षयको मात्रा समय अनुसार फेरबदल भएको पाइएको छ । सन् १९९६ देखि २००६ को अवधिमा न्यून भू-क्षय भएको क्षेत्र बढेको पाईयो भने संबेदनशिल क्षेत्रको क्षेत्रफल घटेको पाईयो । तसर्थ सन् १९९६ देखि २००६ को अवधिमा यस बडामा भू-क्षयको दर घटेको देखिन्छ । त्यसै गरी सन् २००६ देखि २०१६ को अवधिमा न्यून भू-क्षय भएको क्षेत्रको क्षेत्रफल घटेको पाईयो भने संबेदनशिल क्षेत्रको क्षेत्रफल बढेको पाईयो । तसर्थ सन् १९९६ देखि २००६ को अवधिमा भू-क्षयको दर बढेको देखिन्छ ।

तालिका ४. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को प्रत्येक दश वर्षमा भू-क्षयको अवस्था

भू-क्षय (टन/हे/वर्ष)	बर्ग	क्षेत्रफल (हे.)		
		१९९६	२००६	२०१६
०-५	न्यून	१९५०२१	२००९५	१९७५१५९
५-१०	मध्यम	७२१२७	४४१६४	६६१५
१०-२०	उच्च	२८१५३	५१४	१७५५
२०-४०	अति उच्च	७०२	०१९९	११२६
४०-८०	संवेदनशिल	३०६	०१५४	०१८१
८० भन्दा बढी	अति संवेदनशिल	०१५४	०	०१२७
		२०६११६	२०६११६	२०६११६

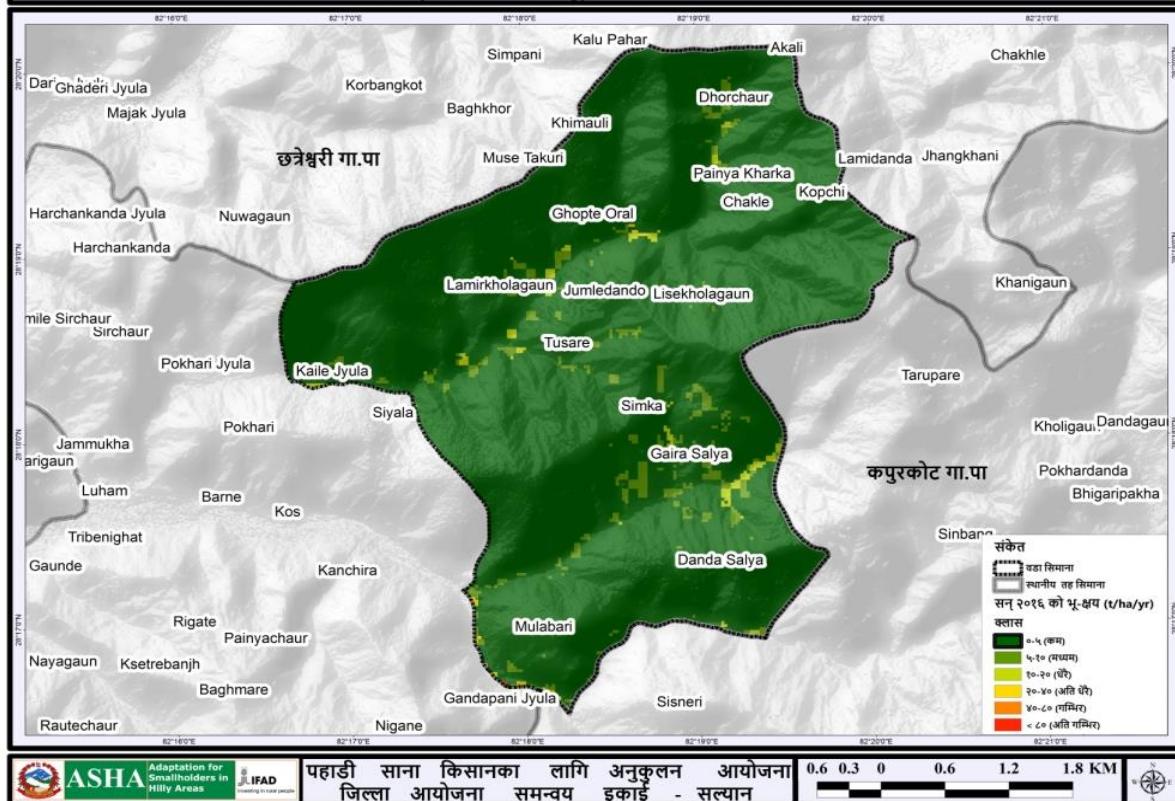
(श्रोत : ASHA, DPCU-Salyan)

त्रिवेणी गाउँपालिका - ५; सन् १९९६ को भू-क्षय नक्शांकन

चित्र ५. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को सन् १९९६को भू-क्षयको नक्शा

त्रिवेणी गाउँपालिका - ५; सन् २०१६ को भू-क्षय नक्शांकन

चित्र ६. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को सन् २०१६ को भू-क्षयको नक्शा

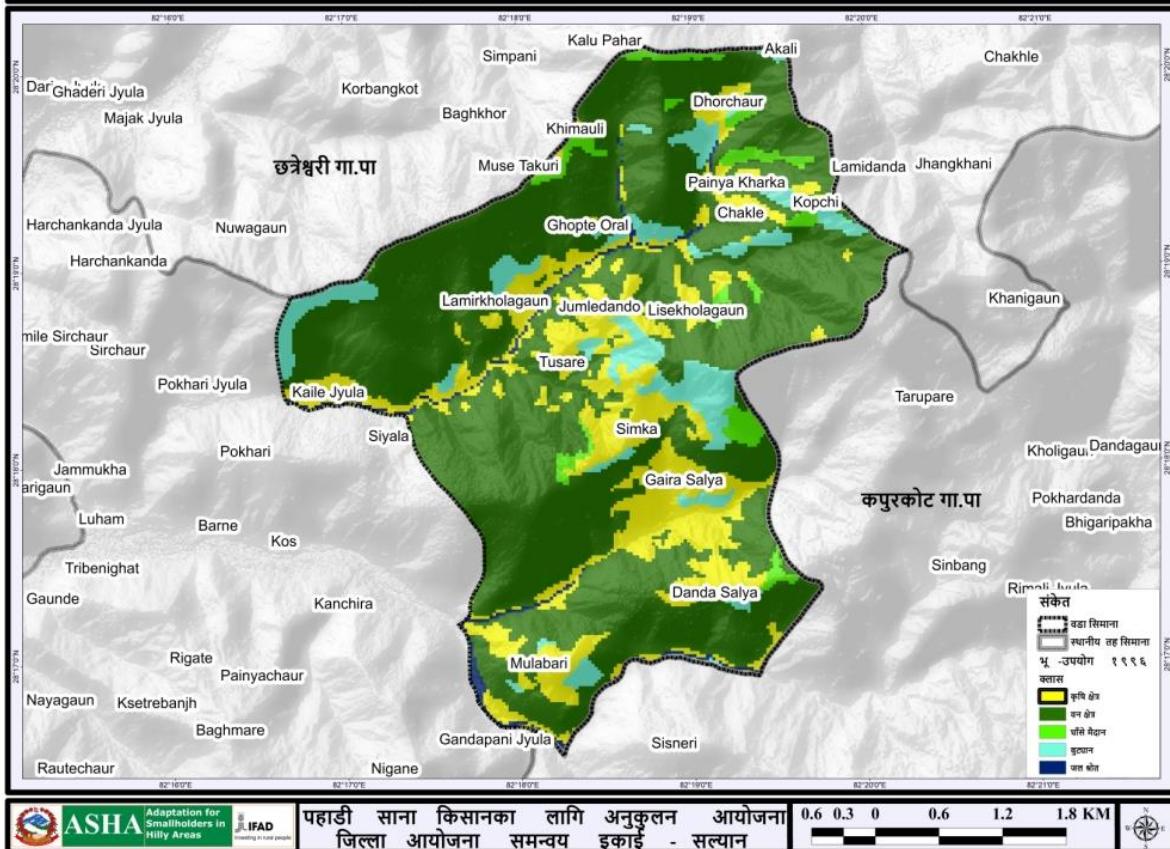
साथै सन् १९९६, २००६ र २०१६ को भू-उपयोग लाई अध्ययन गर्दा सन् १९९६ देखि २००६ को अवधिमा बनक्षेत्र, कृषि क्षेत्र र पानीले ढाकेको क्षेत्र घटेको पाईयो भने बुद्यान क्षेत्र र चरण क्षेत्र क्षेत्रफल बढेको पाईयो । त्यसै गरी सन् २००६ देखि २०१६ को अवधिमा बनक्षेत्र र बुद्याना क्षेत्र घटेको पाईयो भने कृषि क्षेत्र र चरण क्षेत्र क्षेत्रफल बढेको पाईयो । समग्रमा विगत २० वर्षको अवधिमा यस वडामा बनक्षेत्र, बुद्यान क्षेत्र र पानीले ढाकेको क्षेत्र घटेको देखिन्छ भने चरण क्षेत्र र कृषि क्षेत्र बढेको देखिन्छ जुन पर्यावरणीय तथा जलवायुको दृष्टिले राम्रो होइन ।

तालिका ५. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को प्रत्येक दश वर्षमा भू-उपयोगको अवस्था

भू-उपयोग	क्षेत्रफल (हेक्टर)		
	१९९६	२००६	२०१६
बनक्षेत्र	१४०२१९२	१२३६१०६	११८७९९
बुद्यान क्षेत्र	१६४१६१	४४४१५	४९१९५
चरण क्षेत्र	६११३८	१३५१८	४९५१६२
कृषि क्षेत्र	४०१५८	२४१४७	४०२१२
पानीले ढाकेको क्षेत्र	३११४	४।७७	६।०३
जम्मा	२०६१।६३	२०६१।६३	२०६१।६३

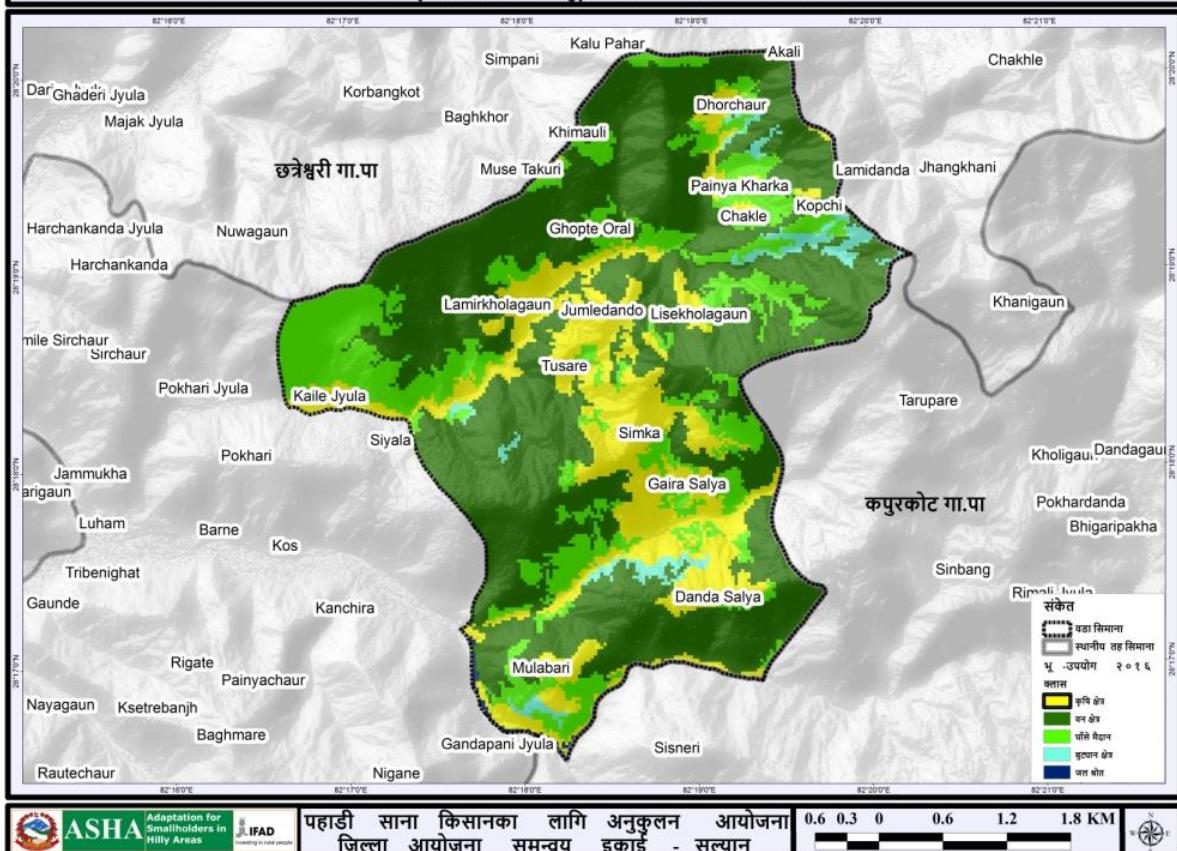
(श्रोत : ASHA, DPCU-Salyan)

त्रिवेणी गाउँपालिका - ५; सन् १९९६ को भू-उपयोगीता नक्शा

चित्र ७. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को सन् १९९६ को भू-उपयोगको नक्शा

त्रिवेणी गाउँपालिका - ५; सन् २०१६ को भू-उपयोगीता नक्शा

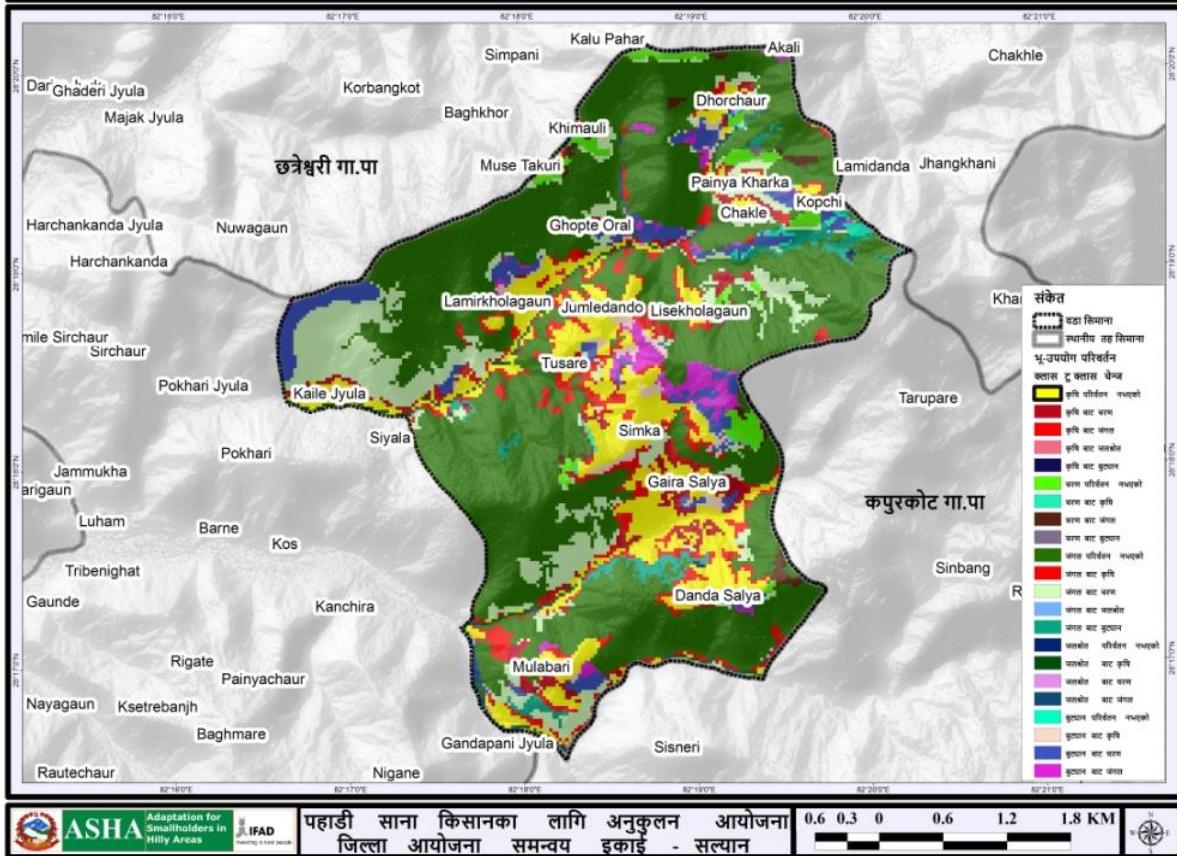

चित्र द. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को सन् २०१६को भू-उपयोगको नक्शा

त्यसै गरी सन् १९९६ र २०१६ को भू-उपयोग परिवर्तनको नक्शालाई अध्ययन गर्दा यस वडामा २० वर्षको अवधिमा बन्क्षेत्रको ३३१.५६ हेक्टर र भु-भाग बुट्यान क्षेत्र, चरण क्षेत्र, कृषि क्षेत्र र पानीले ढाकेको क्षेत्रमा परिणत भएको देखिन्छ, भने ४१.२२ हेक्टर बुट्यान क्षेत्र, १८.१८ हेक्टर चरण क्षेत्र, ५९.१२ हेक्टर कृषि क्षेत्र र ६.०३ हेक्टर पानीले ढाकेको जमिन गरी जम्मा ११६.५५ हेक्टर भु-भाग अन्य क्षेत्रबाट बन क्षेत्रमा परिणत भएको देखिन्छ। समग्रमा २० वर्षको अवधिमा २१५ हेक्टर बनको क्षेत्रफल घटेको पाइयो साथै वन क्षेत्रको धेरै भुभाग चरण क्षेत्रमा परिणत भएको देखियो। साविकको वडा नं. १ को मुलावारी क्षेत्र, साविकको वडा नं. २ को डाँडासल्ले क्षेत्र, साविकको वडा नं. ४ को सिम्क क्षेत्र, साविकको वडा नं. ५ को ढोरचौर, पैयाखर्क र कोच्ची क्षेत्र; साविकको वडा नं. ६ को लामिरखोला गाउँ, लिसेखोला गाउँ र तुषारे क्षेत्रमा वन क्षयिकरण भएको देखिन्छ (श्रोत : ASHA, DPCU-Salyan)।

त्यसैगरी १२०.९६ हेक्टर कृषि क्षेत्रको जमिन अन्य क्षेत्रमा परिणत भएको देखिन्छ भने १२१.५ हेक्टर अन्य क्षेत्रको भु-भाग कृषि क्षेत्रमा परिणत भएको देखिन्छ। तसर्थ समग्र २० वर्षको अवधिमा यस वडाको कृषि क्षेत्रको क्षेत्रफलमा खासै परिवर्तन देखिदैन।

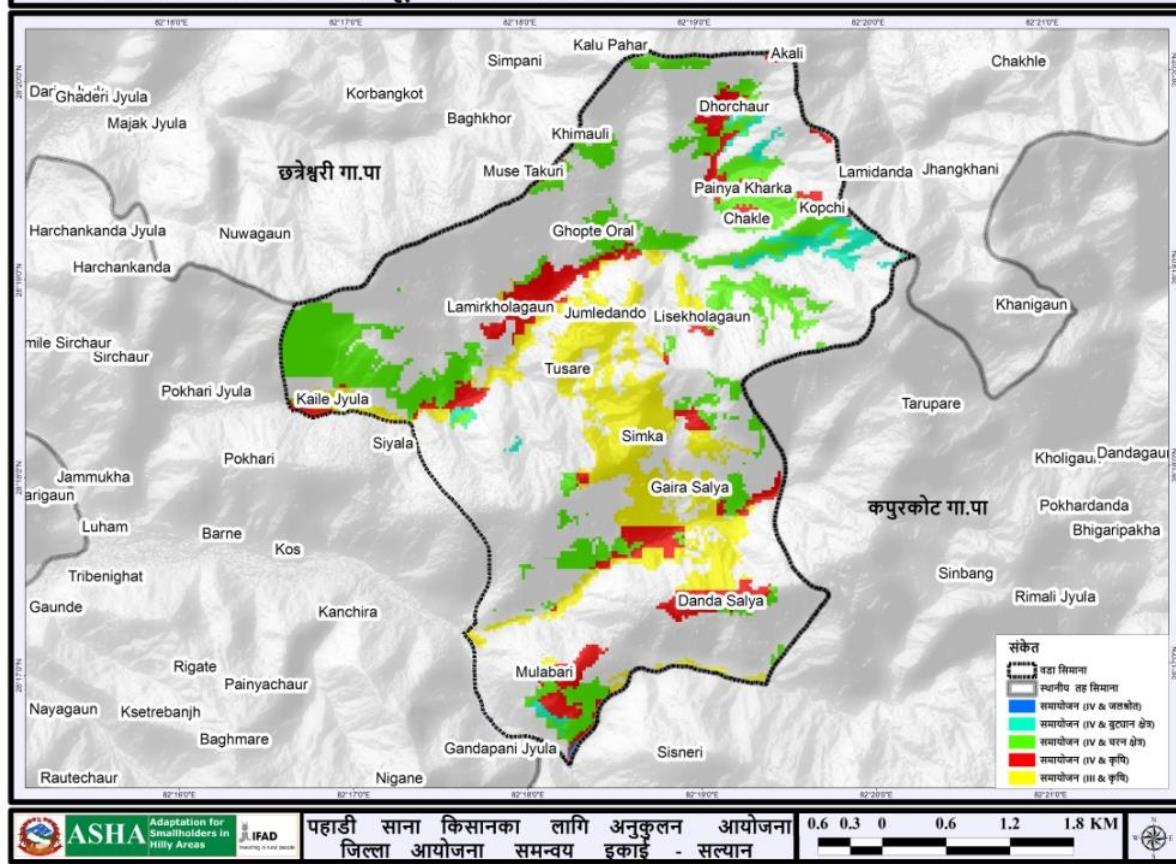
त्रिवेणी गाउँपालिका - ५; भू-उपयोग परिवर्तन (सन् १९९६ बाट २०१६)

चित्र ९. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को सन् १९९६ देखि २०१६ को भू-उपयोग परिवर्तनको नक्शा

नेपाल सरकारको Land Reform Mapping Project (LRMP) ले भू-क्षमताको आधारमा नेपालका भू-भागहरूलाई सातवटा Class हरुमा (Class I to Class VII) वर्गीकरण गरेको छ। जसमध्ये Class I पर्ने जमिन कम भिरालो, कम दुङ्घाहरु भएको र बढी पानी सोस्न सक्ने किसिमको हुने भएकाले यस्तो जमिनलाई कृषि लगायतका जुनसकै प्रयोजनको लागि पनि निर्बाद रूपमा उपयोग गर्न सकिन्छ भने Class II र सो भन्दा माथिका Class हरुमा पर्ने जमिनहरुको कमश भिरालोपन तथा दुङ्घाको मात्रा बढ्दै जाने र पानी सोस्ने क्षमता घट्दै जाने भएकोले यस्तो जमिनहरुमा कृषिजन्य गतिविधिहरु गर्दा भू-क्षयको सम्भावना पनि कमश बढ्दै जाने हुन्छ। यसर्थ Class VII पर्ने जमिनलाई सुन्दर दृष्यावलोकन लगायत सिमित प्रयाजनको लागि मात्र उपयोग गर्न सकिन्छ। यसै भू-क्षमता नक्शा र भू-उपयोग नक्शाको समायोजन गरेर भू-उपयोग समायोजन नक्शा तयार गरिन्छ। यसरी तयार गरिएको त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को भू-उपयोग समायोजन नक्शाको अध्ययन गर्दा Class IV पर्ने जमिन बनक्षेत्रले ढाकिनुपर्ने जमिन भएता पनि यहाँ खेतिपाती लगायतका बिभिन्न गतिविधिहरु भईरहेको पाईन्छ। यसरी Class IV पर्ने तर खेतीपातीका क्रियाकलापहरु भईरहेका यस वडाका का भू-भागहरुको जम्मा क्षेत्रफल करिब १४२ हेक्टर रहेको छ, जुन रातो रंगले छुट्याइएको छ, र Class III पर्ने तर खेतीपातीका क्रियाकलापहरु भईरहेका यस वडाको भू-भागहरुको जम्मा क्षेत्रफल करिब २४८ हेक्टर रहेको छ, जुन नक्शामा पहेलो रंगले छुट्याइएको छ। त्यसै गरी Class IV पर्ने तर चरण क्षेत्रको रूपमा उपयोग (हरियो रंग) र बुट्यान क्षेत्र (पिक्का निलो रंग) ले र Class IV मा पर्ने तर पानीले ओगटेको क्षेत्र (गाढा निलो रंग) को भाग कमश: २८७ हेक्टर, ३५ हेक्टर र ०.७ हेक्टर रहेको छ। यस्ता ठाउँहरुमा संरक्षणका कृयाकलापहरु अबलम्बन गरिनु जरुरी छ।

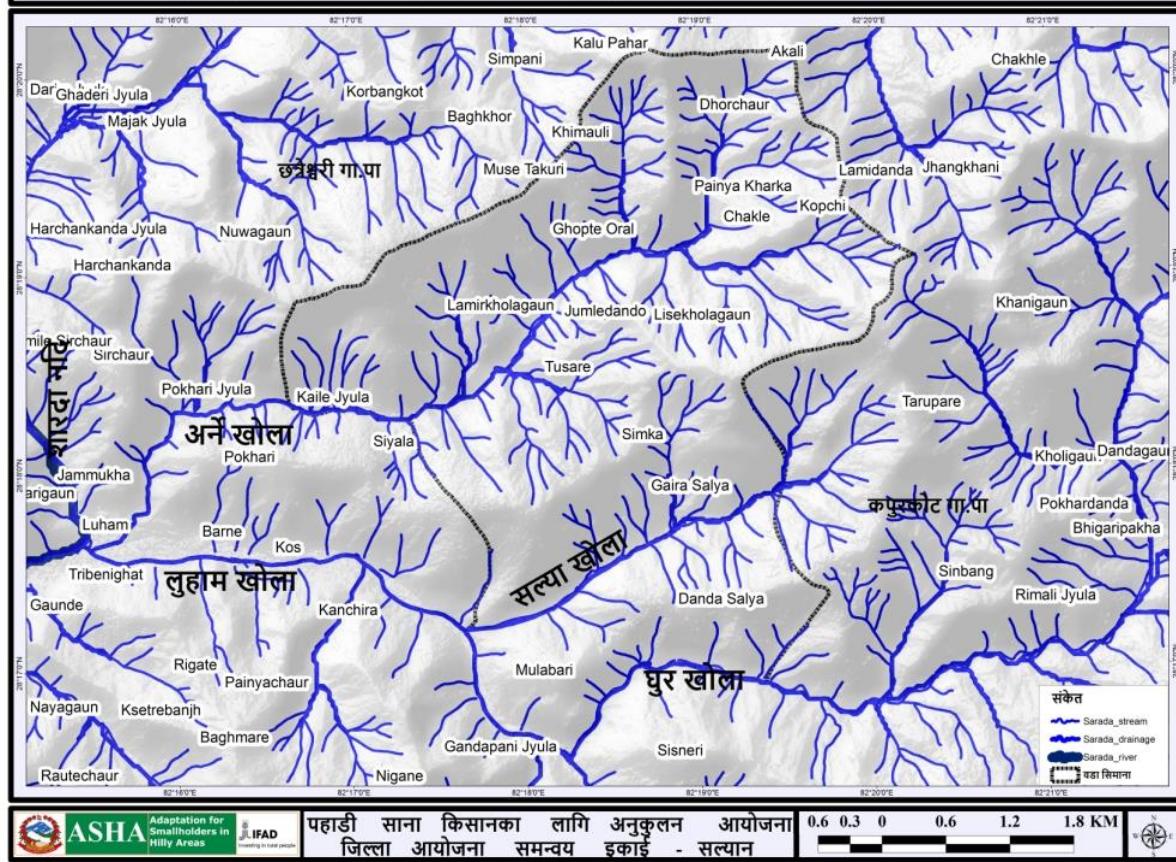
त्रिवेणी गाउँपालिका - ५; भू-उपयोग समायोजन नक्शा

चित्र १०. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को भू-उपयोग समायोजन नक्शा

त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ का नदी तथा खोलाहरु तलको चित्रमा देखाइएको छ। यस वडालाई घुरखोला, लुहाम खोला, सल्ले खोला र अरने खोलाले सिंचित गरेका छन्। घुरखोला साविकको वडा नं. १ भएर बग्छ, लुहाम खोला साविकको वडा नं. १ र ३ भएर बग्छ, सल्ले खोला साविकको वडा नं. २ र ३ भएर बग्छ भने अरने खोला साविकको वडा नं. ५, ६ र ४ भएर बग्छ।

त्रिवेणी गाउँपालिका - ५; नदि तथा खोला नक्शांकन

चित्र ११. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ का नदी तथा खोलाको नक्शा

३.३ जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता तथा अनुकूलन क्षमता मूल्यांकन

जलवायु परिवर्तनका प्रभाव र तिनलाई सम्बोधन गर्ने उपायहरु बारेसचेतनामूलक कार्यक्रमहरु सहित गरिएका २ दिने साविकका वस्ती स्तरीय गोष्ठीहरुका क्रममाप्रत्येक वस्तीहरुमा सहभागितामूलक तरिकाबाट जलवायु परिवर्तनसम्मुखता, संवेदनशिलता तथा अनुकूलन क्षमतामा आधारित रहीहरेक घरधुरीको मूल्यांकन गरी ती घरधुरीहरुको जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता स्तरीकरण गरिएको थियो । जसबाट यस वडाका ६ वटा वस्तीहरुका जम्मा ५७० घरधुरीहरु मध्ये २३.७% अति उच्च जोखिममा, ५०.७% उच्च जोखिममा, १८.४% मध्यम र ७.२% न्यून जोखिममा रहेको पाईएको थियो । त्यसै गरी उक्त २ दिने वस्ति स्तरीय गोष्ठीका क्रममा सहभागितामूलक विधि साथै भौगोलिक सूचना प्रणाली (GIS) प्रविधीवाट प्राप्त सूचनाहरुका आधारमा वस्ति स्तरका जोखिम पहिचान गर्नुका साथै अनुकूलनका उपायहरु पहिचान तथा प्राथमिकीकरण पनि गरिएको थियो ।

वस्ति स्तरीय गोष्ठीहरु पश्चात त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ का वडा अध्यक्षको नेतृत्वमा ३ दिने वडा स्तरीय स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारी गोष्ठी सम्पन्न गरिएको थियो जहाँ हरेक वस्तिबाट आएका तथ्यांक र विश्लेषणहरु माथि छलफल गरी वडा स्तरीय विश्लेषण गरिएको थियो । उक्त ३ दिने वडा स्तरीय स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारी गोष्ठीमा जन प्रतिनिधिहरु, साविकका वडा नागरिक मञ्चका प्रतिनिधि, नागरिक सचेतना केन्द्रका प्रतिनिधि, सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहका प्रतिनिधि, सेवा प्रदायक कार्यालयका प्रतिनिधि, स्थानीय राजनैतिक दलका प्रतिनिधि लगायत स्थानीय भद्र भलादमीहरुको सहभागिता थियो । यस अनुकूलन कार्ययोजना निर्माणको क्रममा तपसिलका संकटासन्नता विश्लेषणका विभिन्न विधिहरुको उपयोग गरिएका थिए ।

३.३.१ जलवायु परिवर्तनको अवस्था - मौसमी पात्रो

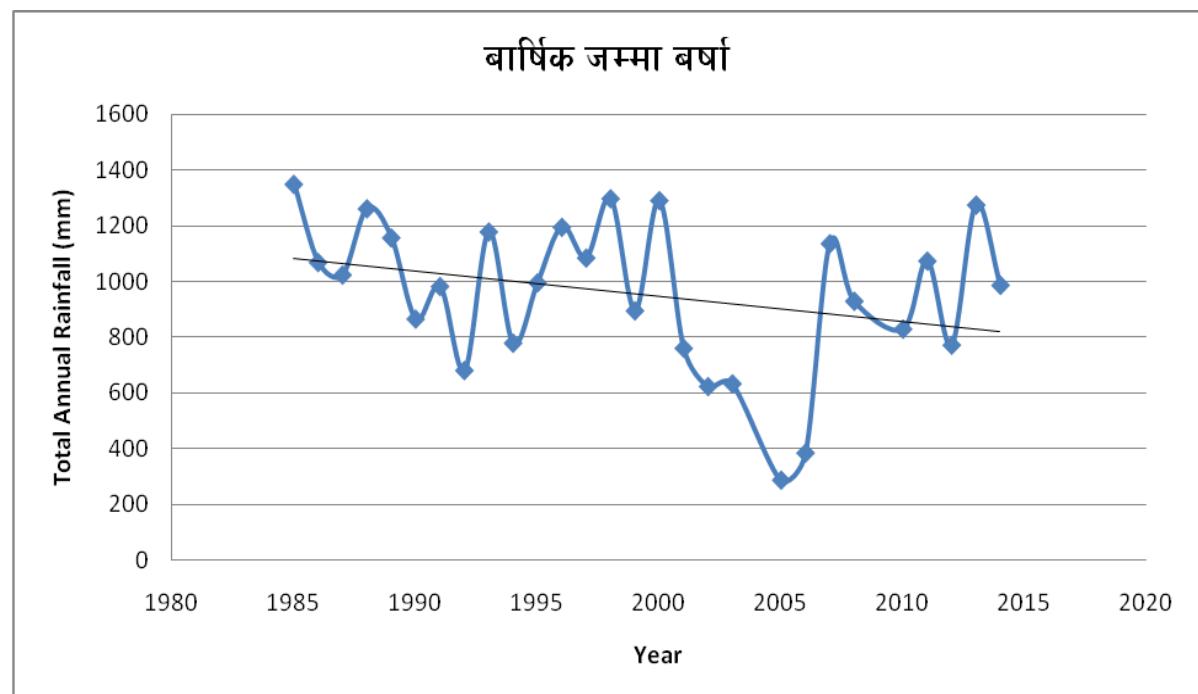
विगत ३० वर्षको अन्तरालमा स्थानीय स्तरमा जलवायुमा आएका परिवर्तनहरुको जानकारी प्राप्त गर्न यो विधिको प्रयोग गरिएको थियो । यस विधिको छलफलमा समुदायका ज्येष्ठ नागरिक, वुद्धजीवी तथा जानिफकारहरुको सहभागिता रहेको थियो । यसै विधिको प्रयोग गरी समुदायस्तरमा जलवायु परिवर्तनको कारणले वालीचक्र, वनस्पति प्रजातिहरुको जीवनचक्र/व्यवहार, प्रकोपको स्वरूप लगायत अन्य विभिन्न क्षेत्रहरुमा आएका/देखिएका परिवर्तनहरुको जानकारी समेत प्राप्त गरिएको थियो ।

तालिका ६. परिवर्तित मौसमी पात्रो

सम्मुखताको क्षेत्र		सूचकहरु	समय	वैशाख	ज्येष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	समयमा देखिएको परिवर्तन (घटबढ)
तापक्रम	गर्मिको दिन	पहिले														गर्मिका दिन २ महिनाले बढेको र गर्मिको मात्रा पनि बढेको
		अहिले														
	जाडोको दिन	पहिले														जाडोका दिन करिब ३ महिनाले घटेको
वर्षा तथा यसको स्वरूप	मनसुनी वर्षा	पहिले														मनसुनी वर्षाका दिन ३ महिनाले घटेका
	हिउँदे वर्षा	पहिले														हिउँदे वर्षा छिटपुट मात्र हुने गरेको
वनस्पति प्रजातिहरूको जीवनचक्र / व्यवहार	तुसारो	पहिले														तुसारो पर्ने दिनहरू २ महिनाले घटेको
	आरु फुल्ले समय	पहिले														आरु फुल्ने समय १ महिनाले अधि सरेको
प्रकोपको स्वरूप	आपफल्ले समय	पहिले														तिनु फुल्ने समय १५दिनले अधि सरेको
	बाढीको घटना	पहिले														अहिले वर्षामा फेरबदल भएकोले बाढी तथा पहिरोको समयमा पनि परिवर्तन भएको छ तर
पहिरोको घटना	पहिले															
	अहिले															

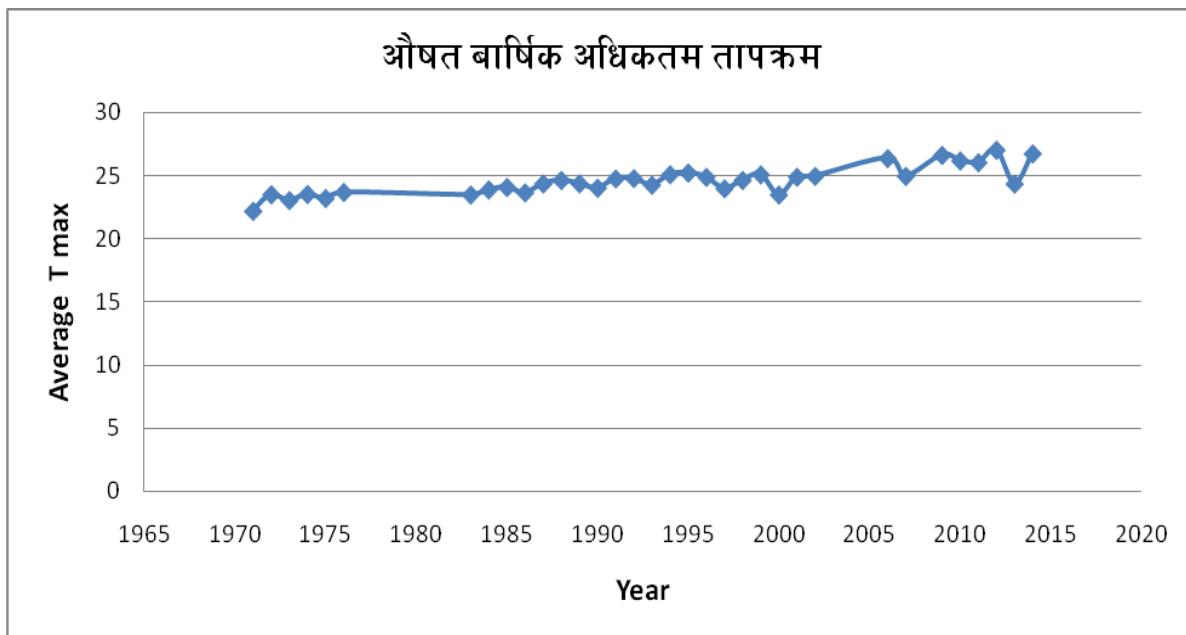
मौसमी पात्रोको विश्लेषण गर्दा स्थानीय स्तरमा जाडोको समयावधि घट्दै गएको, गर्मीका दिनहरु लम्बिएको र तुलनात्मक रूपमा तातोपना बढेको पाइएको छ। मनसुनी तथा हिउँदे वर्षाको समयावधि, मात्रा र तौर तरिकामा फेरबदल आएको देखिन्छ। पहिलेको तुलनामा वर्षात्को अवधि कम भएको तर वर्षा हुँदा एकाशी हुने र एकै पटक ठूलो मात्रामा वर्षा हुने गरेको देखिन्छ। यहाँका बासिन्दाको अनुसार तुसारो लाग्ने समयावधि पहिलेको तुलनामा घटेको देखिएको छ। त्यसैगरी गर्मीका दिनहरु बढेको र पानी पर्ने समयमा फेरबदल भएको कारणले गर्दा खेतिपाती गर्ने समयमा पनि हेरफेर भएको देखिन्छ। यहाँका प्रमुख वालीहरु धान, मकै र गहुँ लगाउने समयावधिमा पहिलेको तुलनामा परिवर्तन आएको छ। आरु तुलनात्मक रूपमा छिटो फुल थालेको पाइयो। त्यसैगरी वर्षायाममा पानीका मुल फुट्ने क्रम पनि निकै कम भएको पाइएको छ। वन जंगलमा विभिन्न घास प्रजातीहरु, जडिबटिहरु तथा वन्य जन्तहरु लोप हुँदै गएका छन्। यसरी जलवायुमा आएको परिवर्तनको प्रत्यक्ष असर कृषिमा मात्र नभई मानव स्वास्थ्य लगायत पानीका मुहानहरु, वन तथा जैविक विविधतामा समेत परेको देखिन्छ। मानिसमा भाडा पखाला, टाइफाइड, छाला सम्बधि रोगहरु बढ्दै गएका छन्। यस प्रकारका परिवर्तनहरूले स्थानीय बासिन्दाहरुको जीविकोपार्जनमा प्रत्यक्ष असर पार्नुका साथै उनीहरुको दैनिकीलाई थप चुनौतीपूर्ण बनाएको देखिन्छ।

स्थानीय स्तरमा जलवायुमा आएको परिवर्तनको मुल्यांकन गर्ने माथि उल्लेखित सहभागितामूलक विधिको साथसाथै यस बडामा रहेको लुहाम बजार र सल्यान बजार स्थित जल तथा मौसम विज्ञान महाशाखाको मापन केन्द्रहरुबाट प्राप्त तापक्रम र वर्षाको तथ्याङ्कहरुका समेत विश्लेषण गरिएको थियो। विगत ३१ वर्ष (१९८५ देखि २०१५ सम्म) को कुल वार्षिक वर्षाको विश्लेषण गर्दा यस क्षेत्रको वर्षाको परिमाण १९८५ यता क्रमिक रूपमा घट्दो क्रममा रहेको देखिन्छ।

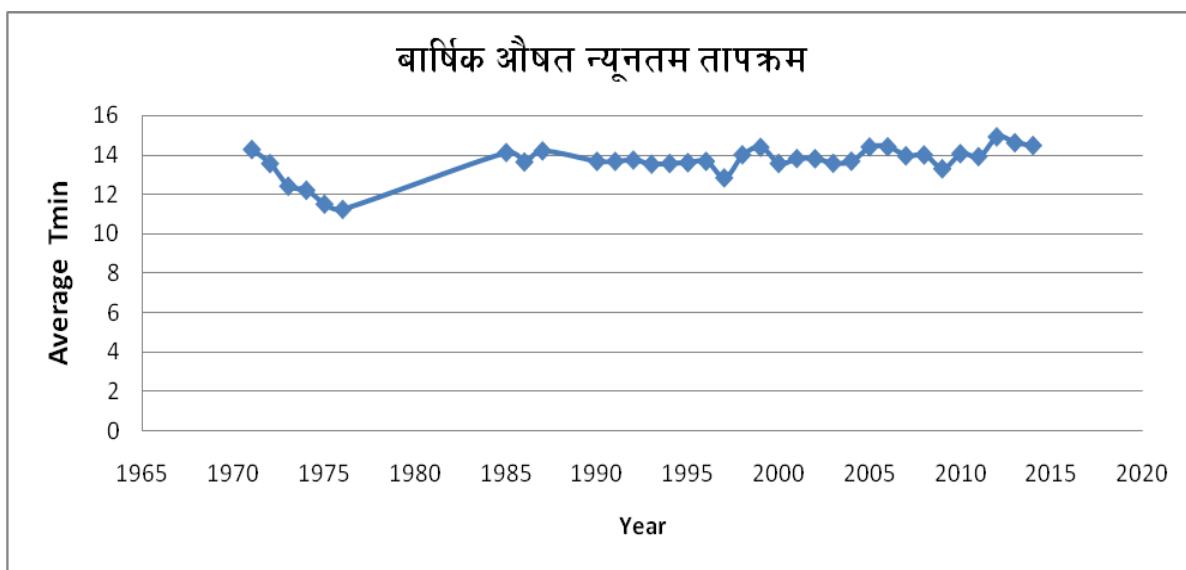

चित्र १२. लूहाम बजारको कूल बार्षिक वर्षा

त्यसैगरी सल्यान बजार स्थित मापन केन्द्रबाट प्राप्त सन १९७१ देखि २०१४ सम्मको तापक्रमक्रमको तथ्याङ्कको विश्लेषण गर्दा यस क्षेत्रमा औषत अधिकतम र न्यूनतम तापक्रम दुवै क्रमिक रूपमा बढ्दो क्रममा रहेको देखिन्छ।

चित्र १३. सल्यान बजारको बार्षिका औषत अधिकतम तापक्रम

चित्र १४. सल्यान बजारको बार्षिका औषत न्यूनतम तापक्रम

३.३.२ प्रकोपको ऐतिहासिक समयरेखा

विगत २० वर्षको अन्तरालमा यस त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं. ५ मा घटीत विभिन्न प्रकोपहरूको विश्लेषण ऐतिहासिक समयरेखाको माध्यमबाट गाउँका जेठ नागरिक, वुद्धिजीवी तथा जानिकारहरूसँग छलफल गरी गरिएको थियो । यस विधिमा जलवायुजन्य घटना बारे छलफल गर्नुका साथै त्यस घटनाको असर र समुदायले त्यस घटनासँग जुध्नका लागि गरेको प्रयास र उक्त परिस्थितिमा विभिन्न संघ संस्था र सरकारी निकायहरूबाट पाएको

सहयोगको बारेमा छलफल गरिएको थियो । यसबाट जलवायु परिवर्तनको सम्बन्धमा स्थानीय बासिन्दाहरूको अनुभव र प्रकोपसंग जुध्न सक्ने क्षमताको बारेमा जानकारी हासिल गरिएको थियो ।

तालिका ७. प्रकोपको ऐतिहासिक समयरेखा

क्र. स.	प्रकोप	वर्ष	वार्ताता	प्रकोपले ल्याएको हालको असर तथा प्रभावहरु	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति तथा असरहरु	अन्य असरहरुसंग जुध्न समुदायले अपनाएका प्रयासहरु
१	वाढी	२०४०	५	<p>साविकको बडा नं. ५ छहरेखोलाले कृपालाल खनीको १ ओटा गोरु वगाएको, वईल वहादुर वि.क.को वारीमा क्षति, शिद्धगैरा खोलाले जित वहादुर वि.क.को वारीमा भएको अदुवामा क्षति, मान वहादुर वि.क.को १.५ रोपनी वारीको अदुवा वालीमा क्षति भएको ।</p>	<p>वाढीको प्रवृत्ति र वारस्वारता दुवै वढ्दै गएकाले वचाउका उपायहरु नगरेमा वाढीले गर्दा हुने असर तथा प्रभावहरु वढ्दै जाने देखिन्छ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● दुंगाका गाराहरु लगाएको ● वासका भकारीहरु वाघेको ● तारजाली र तटवन्धन निर्माण गरेको ● सिंचाई कुलोहरु मर्मत गरेको ● पानीका मुहान वरपर तारजाली तथा घेरबार गरेको ● वैसहरु रोपण गरेको
		२०४६		साविकको बडा नं. ४ कैलेज्युलामा दुर्गा वहादुर बुढाथोकी, दुर्गा व. वोहरा, लक्ष्मी वि.क., टिका वोहराको करिव ५ रोपनी खेत वगाएर वगरमा परिणत गरेको ।		
		२०५४		साविकको बडा नं. ६छविलाल वोहराको घर र गोठ वगाएको, वल व. बुढा, अम्मर रावत, कमल रावत, तुल्सीराम बुढा, रुपसिं. घर्ति, जित व. घर्ति, रविलाल वोहरा, याम व. रावत, भिम व. रोकाको घट्ट वगाएको ।		
		२०६४		साविकको बडा नं. २ मा साउनेपानी खोलाले पतिराम वोहराको ५ रोपनी खेतवारी वगाएको ।		
		२०६५		<p>साविकको बडा नं. ३ मा गावहुँगे खोलाले देवा गिरी, हिमा गिरी, नारायण गिरी, जित व. रावतको ४ रोपनी खेत वगाएको, सल्ले सा.व.मा रहेको दार वगाएको ।</p> <p>साविकको बडा नं. ४ कैलेज्युलामा काठे पुल वगाएको ।</p>		
		२०६८		साविकको बडा नं. ५ मा खुटे खोलाले वलिराम वि.क., टोपलाल वि.क., हुमलाल वि.क. लगायत १० घरधुरीको ६० किवन्टल जति अदुवा वगाएको, उदिराम वि.क.को वाखा वगाएको, गायत्री प्रा.वि.को दार		

क्र. सं.	प्रकोप	वर्ष	वार्ता वर्ता	प्रकोपले ज्याएको हालको असर तथा प्रभावहरु	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति तथा असरहरु	अन्य असरहरुसंग जुङ्न समुदायले अपनाएका प्रयासहरु
2	पहिरो	२०७०	५	वगाएको, अम्मर व. पुन, गंगा वि.क., ढाक व. पुनको गाग्रा ताउला वगाएको ।	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति तथा असरहरु	अन्य असरहरुसंग जुङ्न समुदायले अपनाएका प्रयासहरु
				साविकको वडा नं. १ मा घट्टे खोलाले ईन्द्र व. विष्टको घर र खेत वगाएको, भिन व. नेपालीको पक्की घर वगाएको, पंचकली महतारा, दिल कुमारी थापा, नन्दलाल वि.क., धन व. गिरी, डिल कुमारी वि.क., १३ रोपनी खेत वगाएर वगरमा परिणत गरेको, १ जना मानिसको मृत्यु भएको । साविकको वडा नं. ३ मा घुरखोलाले प्रेम व. बुढाथोकी, रुद्रविर रेउले, प्रकाश नेपाली, पोषण राज रावत, मान व. नेपाली, केशर व. खन्ती, छविलाल सुनार, पुर्ण व. वली, पदम रावत, भुमराज रेउले, लोक व. रेउलेको करिव १८ रोपनी खेतीयोग्य जमिन वगाएको ।		
				साविकको वडा नं. ३ मा सिमलारुख खोलाले खानेपानी टाँकि पुरेको, घरेली खोलाले खानेपानी मुहान र पाईप वगाएको ।		
२	पहिरो	२०३६	५	साविकको वडा नं. २ मा शान्तीशुरक्षा सामुदायिक वनको लामिडाडामा १० रोपनी जमिन पहिरोले वगाएर दालचिनी, चिउरी, तिनु, जम्मु, जामुना, मौवा र मेल प्रजातिहरुमा क्षति ।	अवैज्ञानिक बाटो खनाई ले गर्दा र अहिले पानी पर्ने तौर तरिकाले गर्दा भविष्यमा पहिरोको वारम्बारता र प्रवृत्ति दुवै बढने देखिन्छ ।	● जनश्रमवाट कुलोहरु मर्मत गरेको ● पहिरो गएको क्षेत्रको माटो हटाउने कार्य गरेको
		२०५२		साविकको वडा नं. ६ मा टोपिलाल वि.क.को नौधारी सा.व.वाट आएको पहिरो घर र खेतमा क्षति, घोप्टे खोलाले गज व. वि.क.को मलुकेनीगैरा सा.व.को गारेकौला वारीमा घडेरी पुरेको, उदिराम वि.क.को वारी पुरेको		
		२०५७		साविकको वडा नं. ६ मा वेद व. पुनको सालडाडा राणापुन टोलमा ८ रोपनी वारी वगाएको ।		
		२०६४		साविकको वडा नं. २ मा यम व. गिरीको घर पहिरोले भासिएको		
		२०६५		साविकको वडा नं. २ मा नारायण गिरीको		

क्र. सं.	प्रकोप	वर्ष	वर्वारता	प्रकोपले न्याएको हालको असर तथा प्रभावहरु	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति तथा असरहरु	अन्य असरहरुसंग जुङ्न समुदायले अपनाएका प्रयासहरु
				<p>वारी पहिरोले पुरेको, साविकको वडा नं. ३ मा कृष्ण परियारको घर राष्ट्रिय वनवाट आएको पहिरो पुरेको ।</p> <p>साविकको वडा नं. ४ मा रुपलाल बोहराको घर पुरेको, गाईगौरेनी सा.व.मा चिरा पारी बोटविरुवाहरु वगाएको, कैलज्यूला सा.व.को प्लट नं. २ र ३ मा पहिरो गई बोटविरुवाहरु नष्ट पारेको, ईश्वरी वि.क., छविलाल खड्काको वारीमा पहिरोले अदुवा वालीमा क्षति गरेको ।</p>		
३	खडेरी	२०६२	३	सबै बस्तिहरुमा कृषि उत्पादनमा कमी, मकै वालीनालीमा क्षति ।	मुहानहरु सुक्ने क्रममा वृद्धि हुनेछ, कृषि उत्पादनमा समेत हास ल्याउनुका साथै विभिन्न किसिमका रोग किराहरुको प्रकोप बढ्नेछ	<ul style="list-style-type: none"> ● मुहान संरक्षण गरेको ● विभिन्न कार्यालयको सहयोगमा सिंचाई कुलोहरु पक्की गर्ने कार्य गरेको ● उन्नत वित्त विजनमा परिवर्तन गरेको
		२०६९		सबै बस्तिहरुमा कृषि योग्य जमिन वाभो भएको, बोटविरुवाहरु सुकेका, उत्पादनमा कमी, मकै वालीनालीमा क्षति ।		
		२०७२		<p>साविकको वडा नं. १ मा खानेपानीका मुहान सुकेकाका कारण द घरधुरीहरु टुनिवोट आसपासमा सरेका, अन्य बस्तिहरुमा पनि खेतीयोग्य जमिनहरु वाभो रहेको र पानीका मुहानहरु सुक्ने क्रम तिव्र ।</p> <p>प्रत्येक वर्ष सबै बस्तिहरुमा पहिलेको तुलनामा लामो खेडेरी पर्ने गरेको ।</p>		
४	हावाहुरी	२०६२	२	<p>साविकको वडा नं. ४ मा शरस्वती मा.वि.को टिनको छाना उडाएको, कैलज्यूला सा.व.भवनको टिनको छाना उडाएको, ४० घरधुरीहरुको खरका तथा टिनका छाना उडाएको, साविकको वडा नं. ३ को शिव शरस्वती प्रा.वि.मा टिनको छाना फालेको, साविकको वडा नं. २ मा लक्ष्मि प्रा.वि.का. छाना फालेको</p>	हावाहुरी को घटनाहरुको अझै बढ्ने देखिन्छ	<ul style="list-style-type: none"> ● खरका छानाहरुको साटो टिनका छाना लगाउने कार्य गरेको ● टिन नउडाओस भन्नलाई धुरीवलोलाई तारले वान्ने गरेको
		२०७२		साविकको वडा नं. १ को कालिका प्रा.वि.को टिनको छाना उडाएको, गाउघर क्लिनिक भवनको छाना उडाएको, मोतीलाल वि.क. र आशाराम वि.क.को घरको छाना फालेको, साविकको वडा नं. २ मा गाउघर क्लिनिकको भवनमा क्षति, साविकको वडा नं. ४ को		

क्र. स.	प्रकोप	वर्ष	वर्वारता	प्रकोपले ल्याएको हालको असर तथा प्रभावहरु	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति तथा असरहरु	अन्य असरहरुसंग जुड्न सम्बायले अपनाएका प्रयासहरु
				कैलेज्यूला सा.व.भवनको टिनको छाना उडाएको। साविकको वडा नं. ५ मा शुसिला वि.क. र नोखी वि.क.को घरको छाना उडाएको।		
५	असिनापानी	२०४८	४	साविकको वडा नं. १ मा गहुवाली र फलफुल वालीमा क्षति ।		● केही उपाय भएको
		२०५४		साविकको वडा नं. ४ मा धानवाली भारेको, फलफुलहरुमा क्षति ।		
		२०७१		साविकको वडा नं. १ र २ मा गहु, तरकारीवाली र फलफुलमा क्षति ।		
		२०७२		साविकको वडा नं. ४ र ६ मा मा गुहवाली, फलफुल र तरकारीमा क्षति ।		
६	मिचाहा प्रजाति	२०५७ देखि बढ्दै गएको		साविकका सबै वडाहरुमा वनमारा आएर वनमा स्थानिय घासहरु हराएको, खेती योग्य जमिनमा असर गरेको ।	मिचाह प्रजातिको प्रकोप अझै बढ्दै जाने देखिन्छ ।	● खेतवारीमा उखेलेर फाल्ने गरेको ● वनमा भाडि सफाई गर्ने गरेको
७	कृषि तथा पशुपक्षिमा रोग	२०४६	५	साविकको वडा नं. ४ मा ३०० वटा कुखुरा मरेका, २५ वटा वाखा मरेका ।	कृषि वाली तथा पशुपक्षिमा रोगहरु बढ्दै गएकोले कृषि तथा खाद्य सुरक्षामा असर पुर्ने देखिन्छ ।	● एगोभेटहरुवाट औषधी ल्याएर खुवाउने गरेको ● स्थानिय जडिवुटिहरु खुवाउने गरेको
		२०५६		साविकको वडा नं. ६ मा पशुमा खोरेत रोग		
		२०७०		साविकको वडा नं. १ मा पार्वती वि.क.को ३ ओटा वाखा मरेका		
		२०७१		साविकको वडा नं. ५ मा अदुवा, गहुमा रोग देखा परेको (पहेलो हुने) लिला वि.क., डम्मर व. सुनार, जयकला बुढाथोकी, चन्द्री वि.क.को १० वटा भेडा वाखा मरेका, साविकको वडा नं. ३ मा मकैमा घोगाहरु कालो हुने रोग देखा परेको		
		२०७२		साविकको वडा नं. १ मा लक्ष्मी महतारा,		

क्र. सं.	प्रकोप	वर्ष	वर्वारता	प्रकोपले न्याएको हालको असर तथा प्रभावहरु	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति तथा असरहरु	अन्य असरहरुसंग जुड्न समुदायले अपनाएका प्रयासहरु
				नन्दकली वि.क., पार्वती वि.क. को ११ वटा वाखा मरेका, साविकको वडा नं. ५ मा मकैमा कालोपोके आउने, आलुमा चुर्णा लाग्ने, चना र कलामा पातमा भुसुलेकिराको प्रकोप बढी देखिएको । कमला वि.क., भिम व. वस्नेत, गगायत द घरधुरीका १४ वटा भेडा, वाखा सहित १ वटा भैसि र १ गोरु मरेका, साविकको वडा नं. ६ निम व. खड्का, गोपाल पुनका ७५० वटा ब्रोइलर कुखुरा मरेका, पशुमा खुटटा कुजा हुने, जुका पर्ने, टाउको सुन्निने जस्ता रोगले २०० वटा कुखुरा तथा १०० वटा भेडा, वाखा, भैसी मरेका ।		
८	आगलागि	२०५६	६	साविकको वडा नं. ५ को मलुकेनीगैरा सामुदायिक वनमा आगलागी भई वन जंगलका वोटविरुवा तथा रुखहरु जलेर नष्ट भएका, साविकको वडा नं. ६ मा नौधारी सामुदायिक वनमा आगलागी भई वोटविरुवा नष्ट हुनुका साथै खम्यौली वस्तिमा घर गोठ जलेको ।	खड्काका दिनहरु वद्दै गएकोले आगलागीको प्रकोप वद्दै जाने देखिन्छ	● उपभोक्ताहरु आगो निभाउने कार्य गरेको
		२०५८		साविकको वडा नं. ३ को सल्ले सामुदायिक वनमा आगलागि भई वोटविरुवाहरु जलेर नष्ट भएका ।		● वनमा भएका स्याउला सोत्तरहरु हटाउने कार्य गरेको
		२०६८		साविकको वडा नं. २ मा शान्ति शुरक्षा सा.व.मा आगलागि भई वोटविरुवाहरु सुकेका, जलेका, जिवजन्तुहरु अन्यत्र सरेका, साविकको वडा नं. ३ सल्ले सा.व.मा आगलागि भई वोटविरुवाहरु जलेका, साविकको वडा नं. ४ को गाईगैरेनी सा.व.मा आगलागि भई वोटविरुवा क्षति हुनुका साथै २० टिन खोटो जलेर नष्ट भएको ।		
		२०७०		साविकको वडा नं. ४ को गाईगैरेनी सा.व. र राष्ट्रिय वनमा आगलागि भई २० वाकस खोटो जलेको र वोटविरुवाहरु सुकेका ।		
		२०७१		साविकको वडा नं. २ को शान्तिशुरक्षा सा.व. को १०० हेक्टर बढी क्षेत्रमा आगलागि भई १५० वाकस खोटो जलेर नष्ट भएको, वोटविरुवाहरु सुकेका तथा वन्यजन्तुहरु		

क्र. स.	प्रकोप	वर्ष	वर्वारता	प्रकोपले ल्याएको हालको असर तथा प्रभावहरु	भविष्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति तथा असरहरु	अन्य असरहरुसंग जुध्न समुदायले अपनाएका प्रयासहरु
		२०७२		अन्यत्र सरेका, साविकको वडा नं. ३ को सल्ले सा.व.मा आगलागी भई वोटविरुवाहरु नष्ट भएका ।		
				साविकको वडा नं. ४ को कैलेज्युला सा.व.मा आगलागी भई वोटविरुवाहरु जलेर नष्ट भएका ।		
९	मानवमा रोग			पहिले भन्दा प्रत्येक वर्ष भाडा पखाला, ज्वरो, टाइफाइड, छाला सम्बन्धि रोगहरु तथा विभिन्न खाले रोगहरु बढ्दै गएको ।	भविष्यमा यस्ता घटनाहरु बढ्दै जाने देखिन्छ ।	● मेडिकल तथा स्वास्थ्य चौकीबाट औषधी ल्याएर खाने गरको, केहीले शूनगर तथा जिल्ला अस्पताल सम्म लाने गरेको ।

यस ऐतिहासिक समयरेखाको विश्लेषणबाट यहाँका वासिन्दा सबै भन्दा बाढी, खडेरी र पहिरो प्रभावित भएको देखिन्छ । यी प्रकोपहरु लगायत कृषि तथा पशुपंक्षीमा रोग, मानवमा रोग, असिनापानी, आगलागी, हावाहुरी, मिचाहा प्रजाती जस्ता प्रकोपहरु पटक पटक दोहोरिरहेको र यी प्रकोपहरुले सबै वडाहरुमा क्षति पुऱ्याएको देखिन्छ । यी प्रकोपहरु र यिनका असर तथा प्रभावहरुसंग जुध्न स्थानीय समुदायले स्थानीय संघ संस्थाहरुको सहयोगमा माथि उल्लेखित केही प्रयासहरु गर्ने गरेको देखिए पनि ती प्रयासहरु अपर्याप्त रहेको देखिन्छ ।

३.३.३. श्रोत तथा प्रकोप नक्शांकन

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमाको लागि गरिएका वस्ति स्तरीय गोष्ठिहरुमा प्रत्येक वस्तिमा भएका श्रोत तथा प्रकोपहरुको पहिचान गरी सहभागीतामूलक तरिकाबाट वडा स्तरियश्रोत तथा प्रकोप नक्शा तयार गरिएको थियो । पछि तिनै वस्ति स्तरिय नक्साहरुलाई एकिकृत गरी वडा स्तरिय श्रोत तथा प्रकोप नक्सा तयार गरिएको थियो । उक्त वडा स्तरिय श्रोत तथा प्रकोप नक्सा तयार गर्न बखत वडामा भएका सम्पूर्ण श्रोत तथा प्रकोपहरुलाई नक्सामा उतार्न आग्रह गरिएको थियो ।

तल प्रस्तुत श्रोत तथा प्रकोप नक्सामा यस वडामा खेतीयोग्य जमिनको तुलनामा वन क्षेत्रनै बढी रहेको देखिन्छ । तर नदी किनारमा अवस्थित पहाडी वडा भएकोले नदी कटान, पहिरो र भुक्षयको जखिममा रहेको देखिन्छ । वडाका प्रत्येक वस्तिहरुमा **एथेष्ट मात्रामा पानीका मुहानहरु** रहेपनि ती मुहानहरुमा क्रमिक रूपमा पानीको मात्रामा कमी हुदै गएको देखिन्छ । त्यसै गरी यस वडामा ५ वटा विद्यालयहरु रहेको देखिन्छ ।

त्रिवेणी गाउपालिका वडा नं. ५ को श्रोत तथा प्रकोप नक्शाङ्कन

उत्तर
मु

चित्र १५. त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को सहभागितामूलक श्रोत तथा प्रकोप नक्शा

३.३.४ जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित समुह, लिंग तथा समूदाय पहिचान

जलवायु परिवर्तनले निम्त्याउने प्रकोपले पार्ने असर व्यक्ति, परिवार र समुदायको अनुकूलन क्षमतामा निर्भर हुने हुदाँ फरक फरक प्रकोपहरूले उमेर समूह, लिंग, जातजाति, आर्थिक र सामाजिक अवस्था अनुसार फरक फरक प्रभाव पारेको हुन्छ । यस विधिको प्रयोग गरी यस वडामा भएका जलवायुजन्य प्रकोपहरूबाट वडामा कुन उमेर समूह, लिंग, जातजाति, आर्थिक र सामाजिक अवस्थाका समुदायमा कस्तो प्रभाव परेको छ भन्ने कुराको विश्लेषण गरिएको थियो । यस विधिको प्रयोगले वडामा रहेको लैङ्गिक तथा जातीय समावेशीकरणको स्थितिको समेत उजागर गर्न मद्दत गरेको छ ।

तालिका द. जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित समूह, लिंग तथा समुदाय पहिचान

प्रकोप	प्रकोपहरु	प्रकोप संकटासन्तता वर्ग														
		उमेर समूह				लिंग		आर्थिक स्तर				सामाजिक स्तर		जातजाति		
		बालबालिका	युवा	वयस्क	वृद्धवृद्धा	महिला	पुरुष	अति विपन्न	विपन्न	मध्यम वर्ग	सम्मान वर्ग	अपारंगता भएका व्यक्ति	एकल मरिला	दलित	जनजाति	झाहमा द्वेषी
वाढी	खेती योग्य जमिन कटान, वाली नाली नष्ट, सिंचाई कुलोमा क्षति, पानी घट्टमा क्षति, पानीका मुहानमा क्षति, मानिस वगाएर मृत्यु	***	**	**	***	***	**	***	**	**	*	***	**	***	**	**
पहिरो / भु-क्षय	खेती योग्य जमिनमा क्षति, घरगोठ तथा चौपायामा क्षति, वालीनाली नष्ट, सिंचाई कुलोमा क्षति, पानीको मुहानमा क्षति, बाटोघाटोमा क्षति	***	**	**	***	***	**	***	**	**	*	***	**	***	**	**
खडेरी	पानीका मुहान सुकेको तथा पानीको मात्रा घटेको, कृषि उत्पादनमा कमी, वन तथा जैविक विविधतामा क्षति तथा असर,	***	**	**	***	***	**	***	**	*	*	***	***	**	**	**
आगलागि	वोटविरुवाहरु नष्ट, जनावरहरुको क्षति	*	***	***	*	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**
मानवमा रोग	भाडा पखाला, औलो, जन्निङ्स जस्ता रोगहरुमा वृद्धि	***	**	**	***	***	**	***	**	*	*	***	**	***	**	*
कृषि तथा पशुपंक्षीमा रोग	कृषि तथा पशुमा विभिन्न किसिमका रोगमा वृद्धि, कृषि उत्पादनमा कमी, पशु चौपायाको मृत्यु	***	**	**	***	***	**	***	**	*	*	***	**	***	**	*

प्रकोप	प्रकोपहरु	प्रकोप संकटासन्ता वर्ग														
		उमेर समूह				लिंग		आर्थिक स्तर			सामाजिक स्तर		जातजाति			
		बालबालिका	युवा	वयस्क	वृद्धवृद्धा	महिला	पुरुष	अति विपन्न	विपन्न	मध्यम वर्ग	सम्पन्न वर्ग	अपारंगता भएका व्यक्ति	एकल मरिए	दलित	जनजाति	ब्राह्मण क्षेत्री
हावाहुरी	स्कुल तथा घरका छानाहरु उडाएको, जंगलमा वोटविरुवाहरु ढलेको, मकै वालीमा क्षति	***	**	**	**	***	***	***	**	*	*	***	**	***	**	*
असिनापानी	धानबालीमा क्षति	***	**	**	**	***	***	***	**	*	*	***	***	***	**	*
मिचाहा प्रजाति	रैथाने धासहरु हराएको, वारीका काल्ना तथा वारीमा भएका कारण उत्पादनमा कमी, चरण क्षेत्रको अभाव	*	***	***	*	***	***	**	**	**	**	**	**	**	**	**
भुक्षय	माथिल्लो सतहको मलिलो माटो बगेर खेर जाने	***	**	**	***	**	**	***	**	**	*	***	***	***	**	**

नोट : * न्यून, ** मध्यम र *** अति उच्च जोखिम

यसरी जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित समूह, लिंग तथा समुदायको विश्लेषण गर्दा जलवायु परिवर्तन र जलवायुजन्य प्रकोपहरु (बाढी, पहिरो, खडेरी, कृषिमा रोग, हावाहुरी, पशुमा रोग, मिचाहा प्रजातिको प्रकोप, आदि) बाट सबैभन्दा बढी वाल वालिका, महिला, अति विपन्न वर्ग तथा जातजातिको आधारमा दलितहरु र सामाजिक स्तरको हिसाबले एकल महिला र फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरु उच्च संकटासन्न रहेको देखिएको छ। यी प्रकोप तथा जोखिमहरुबाट अन्य वर्ग समुदाय प्रभावित भएतापनि उनीहरुसँग ती प्रकोपहरुकोसामना गर्न सक्ने क्षमता तुलनात्मक रूपमा उच्च रहेको देखिन्छ।

३.३.५ प्रकोप जोडागत स्तरीकरण

यस विधिको प्रयोगबाट ऐतिहासिक घटनाक्रम तथा प्रकोप नंक्षाकनबाट पहिचान गरिएका यस बडामा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरु मध्ये सबैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी जोडागत स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो।

तालिका ९. प्रकोपको जोडा स्तरीकरण

प्रकोप	बाढी	पहिरो / भुक्षय	खडेरी	आगलागि	हावाहुरी	असिनापानी	कृषि तथा पशुपंक्षीमा रोग	मानवमा रोग	मिचाहा प्रजाति	स्तर
बाढी		बाढी	खडेरी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	दोश्रो
पहिरो/ भुक्षय			खडेरी	पहिरो	पहिरो	पहिरो	कृषि तथा पशुपंक्षीमा रोग	मानवमा रोग	मिचाहा प्रजाति	छैठौं
खडेरी				खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	पहिलो
आगलागि					आगलागि	आगलागि	कृषि तथा पशुपंक्षीमा रोग	मानवमा रोग	मिचाहा प्रजाति	सातौं
हावाहुरी						असिनापानी	कृषि तथा पशुपंक्षीमा रोग	मानवमा रोग	मिचाहा प्रजाति	नवौं
असिनापानी							कृषि तथा पशुपंक्षीमा रोग	मानवमा रोग	मिचाहा प्रजाति	आठौं
कृषि तथा पशुपंक्षीमा रोग								कृषि तथा पशुपंक्षीमा रोग	कृषि तथा पशुपंक्षीमा रोग	तेस्रो
मानवमा रोग									मिचाहा प्रजाति	पाँचौं
मिचाहा प्रजाति										चौथो
जम्मा	८	३	९	४	१	२	७	५	६	

यस प्रकोप जोडा स्तरीकरणबाट यस विवेणी गाउँपालिका वडा नं. ५ ले सामना गरिरहेको प्रमुख प्रकोपको रूपमा खडेरी देखिएको छ, भने त्यसपछिका प्रकोपहरूमा क्रमशः वाढी, कृषि तथा पशुपंक्षीमा रोग, मिचाहा प्रजाति, मानवमा रोग, पहिरो/भु-क्षय, आगलागि, असिनापानी र हावाहुरी देखिएका छन्।

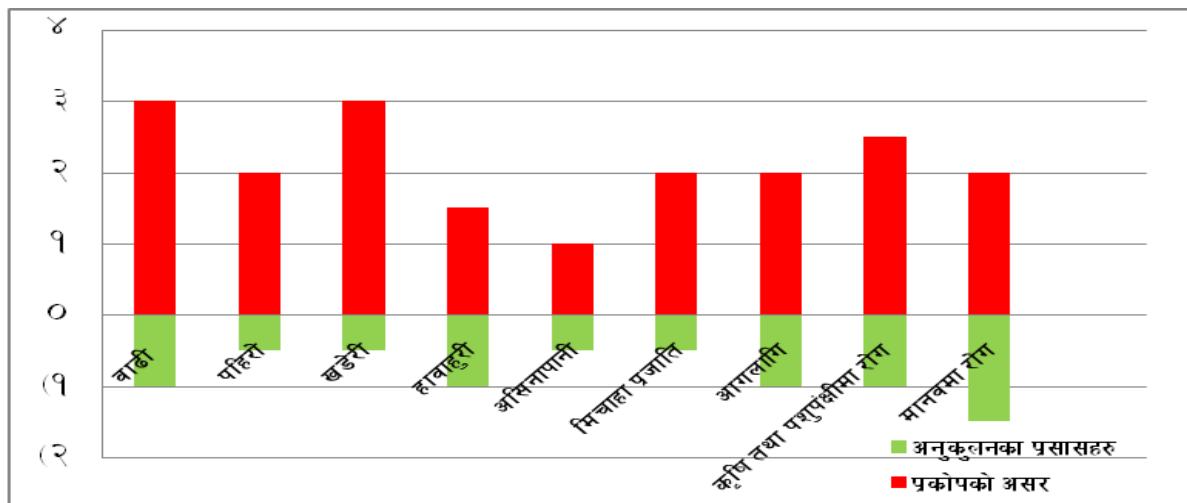
३.३.६ प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरूको विश्लेषण

यस विधिको प्रयोगबाट विभिन्न प्रकोपहरूले विषयगत क्षेत्रहरूमा प्रभाव पारेका असर तथा प्रभावहरू विश्लेषण गर्नुका साथै प्रकोपसँग जुधनका लागि गरिएका अनुकूलनका प्रयासहरूको विश्लेषण गरिएको थियो। यो विधि प्रयोग गर्दा प्रभावको स्तर र अनुकूलनका प्रयासहरूको स्तर दुवैलाई सहभागितामूलक तरिकाले ०.५ देखी ३ अंक भार दिई विश्लेषण गरिएको थियो जसमा ०.५ भन्नाले न्यून प्रभाव तथा प्रयास र ३ भन्नाले सबैभन्दा उच्च प्रभाव तथा प्रयास भन्ने बुझिन्छ।

तालिका १०. प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरूको विश्लेषण

क्र. सं.	प्रकोप	प्रकोपले प्रभाव पारेको मुख्य क्षेत्र	असर तथा प्रभावहरू	स्तर	अनुकूलनका उपायहरू	स्तर
१	वाढी	कृषि तथा खाद्यसुरक्षा, वन तथा जैविक विविधता, भौतिक पुर्वाधार, मानवीय क्षति, जलश्रोत र उर्जा	<ul style="list-style-type: none"> ✓ १०० रोपनी वढी कृषि योग्य जमिन कटान तथा १०३ क्विन्टल अदुवा वगाएको ✓ ३० रोपनी खेती योग्य जमिन पुरेको ✓ खानेपानीको मुहान पुरेको तथा पाईपलाईन वगाएको ✓ ४ ओटा घर वगाएको, विद्यालयमा क्षति ✓ १ ओटा काठेपुल र २ वटा सिंचाई कुलोहरू वगाएको 	३	<ul style="list-style-type: none"> ✓ स्थानिय स्तरमा वास र काठका भकारीहरू बनाउने गरेको ✓ चेट हान्ने गरेको ✓ दुंगाका गारा लगाउने गरेको ✓ ग्याविन तारजाली लगाउने गरेको ✓ सिंचाई कुलोहरू मर्मत गरेको ✓ पानीका मुहान वरपर वार लगाएको ✓ वैश रोपाण गरेको 	१
२	पहिरो	कृषि तथा खाद्यशुरक्षा, वन तथा जैविक विविधता, जलश्रोत र उर्जा, भौतिक पुर्वाधार	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ३० रोपनी खेती योग्य जमिन पुरेको ✓ सा.व.उ.स.मा पहिरो आएर १० रोपनी क्षेत्रमा भएका प्रजातिहरू नोक्सान गरेको ✓ ३ जना मानिसको मृत्यु भएको र ७ वटा घरमा क्षति 	२	<ul style="list-style-type: none"> ✓ जनश्रमदान वाट कुलोहरू मर्मत गरेको ✓ पहिरो गएको क्षेत्रमा माटो फाल्ने गरेको ✓ जे.सि.वि. लगाएर माटो फालेको 	०.५
३	खडेरी	कृषि तथा खाद्यसुरक्षा, जलश्रोत र उर्जा	<ul style="list-style-type: none"> ✓ खानेपानीका १७ वटा मुहानहरूमा पानीको मात्रामा कमी आएको तथा केही मुहानहरू पुर्ण रूपमा सुकेका ✓ आगलागिको समस्या वढेको र वनमा भएका वोटिविरुवाहरू 	३	<ul style="list-style-type: none"> ✓ मुहान संरक्षण गरेको 	०.५

क्र. सं.	प्रकोप	प्रकोपले प्रभाव परेको मुख्य क्षेत्र	असर तथा प्रभावहरु	स्तर	अनुकूलनका उपायहरु	स्तर
			<ul style="list-style-type: none"> मासिदै गएको ✓ वालीनाली लगाउन समस्या तथा वोटविरुवाहरु सुकेका 			
४	हावाहुरी	वन तथा जैविक विविधता, भौतिक पुर्वाधार	<ul style="list-style-type: none"> ✓ वन जंगलका रुखहरु ढालेको तथा हागाहरु भाचेको ✓ ४४ घर तथा गोठका छानाहरु उडाएको ✓ २ ओटा विद्यालयका छानाहरु उडाएको ✓ वालीनाली र फलफुलमा क्षति 	१.५	<ul style="list-style-type: none"> ✓ सा.व.बाट काठ सहयोग ✓ खरका छानाहरु विस्थापित हुदै टिनका परिणत ✓ जनश्रमदान बाट स्कुलका छानाहरु बनाएको 	१
५	असिनापानी	कृषि तथा खाद्यसुरक्षा	✓ धानवाली, गहुवाली, चना, मसुरो, कोदो वालीमा क्षति	१	✓ कुनै उपाय नभएको	०.५
६	मिचाहा प्रजाति	वन तथा जैविक विविधता, कृषि तथा खाद्यशुरक्षा	<ul style="list-style-type: none"> ✓ रैथाने घास प्रजातिहरु लोप हुदै गएको ✓ वोटविरुवाको वृद्धि विकासमा असर ✓ कृषि उत्पादनमा कमी ✓ चिरमिले भारले अदुवा तथा वेसार वालीमा क्षति 	२	<ul style="list-style-type: none"> ✓ उखेलेर फाले तथा आगो लगाउने कार्य गरेको ✓ वनमा भाडि सफाईका क्रियाकलापहरु गरेको 	०.५
७	आगलागि	वन तथा जैविक विविधता, भौतिक पुर्वाधार, पशुचौपायामा क्षति	<ul style="list-style-type: none"> ✓ वन जंगलका वोटविरुवाहरु नष्ट भएको ✓ ५ वटा घर जलेका, अनाजपानी, धनको क्षति ✓ जंगलमा भएका वन्यजन्तुहरु लोप हुदै गएको ✓ वनमा राखेको १५०टिन खोटो जलेर नष्ट 	२.५	<ul style="list-style-type: none"> ✓ उपभोक्ताहरु द्वारा जंगलको आगो निभाउने कार्य गरेको ✓ स्याउला सोत्तर हटाउने गरेको 	१
८	कृषि तथा पशुपंक्तीमा रोग	कृषि तथा खाद्यशुरक्षा	<ul style="list-style-type: none"> ✓ १०० जिति वाखामा अज्ञात रोग लागेर मृत्यु भएका ✓ कृषि वालीमा रोग तथा उत्पादनमा कमी ✓ कुखुरामा रोग लागेर ७५० कुखुराहरु मरेका 	२.५	<ul style="list-style-type: none"> ✓ स्थानिय जडिवुटिहरुको प्रयोग ✓ भेटनरी बाट औषधी उपचार ✓ नया प्रजातिका धान, गहु र मकै लगाउने गरेको 	१
९	मानवमा रोग	जन स्वास्थ्य	<ul style="list-style-type: none"> ✓ भाडापखालाको संक्रमण ✓ टाईफाईको समस्या देखिने तथा आखा पाक्ने र छाला चिलाउने रोगहरु वृद्धि हुदै गएको 	२	<ul style="list-style-type: none"> ✓ स्थानिय जडिवुटिहरुको प्रयोग गर्ने गरेको ✓ स्वास्थ्य चौकि तथा स्थानिय मेडिकलहरुबाट औषधी उपचार गरेको 	१.५

चित्र १६. प्रकोपको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरूको विश्लेषण

माथि उल्लेखित जोखिमको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरूको विश्लेषण विधिवाट पहिचान गरिएका ९ किसिमका प्रकोपहरूको मूल्यांकन तथा अनुकूलनको क्षमताको लेखाजोखालाई माथिको चित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ। उक्त चित्रको विश्लेषण गर्दा यस बडामा सबैभन्दा खडेरी, बाढी, कृषि तथा पशुमा रोग जस्ता प्रकोपहरूले असर पारेको देखिन्छ र यी प्रकोपहरू बारम्बार दोहोरिएको पनि पाईएको छ। भने यस्ता प्रकोपहरूको प्रभावहरूसँग जुध्न सक्ने क्षमता अत्यन्त न्यून रहेको देखिन्छ। यस विश्लेषणले प्रकोपहरूसँग जुध्न सक्ने क्षमता विकास हुन अझै समय लाग्ने र त्यात बेलासम्म धेरै नै क्षती हुने देखिन्छ। तसर्थ यस अनुकूलन योजनामा ती प्रकोपहरूसँग जुध्न तुरुन्तै अवलम्बन गर्न सकिने अल्पकालिन तथा दर्दकालिन अनुकूलनका उपायहरू समावेश गरिएका छन्।

३.३.७ जीविकोपार्जनका सम्पत्तिहरूको विश्लेषण

यस विधिको प्रयोगबाट बडामा जीविकोपार्जनका मुख्य पाँचवटा सम्पत्तिहरू (प्राकृतिक, भौतिक, मानवीय, सामाजिक र आर्थिक सम्पत्ति) अन्तर्गत कुन कुनसम्पत्तिहरू उपलब्ध छन् तिनीहरूको विद्यमान अवस्था के छ र ती सम्पत्तिहरूमा जलवायु परिवर्तनको प्रत्यक्ष असर के कस्ता रूपमा देखिएका छन् साथै ती असरहरूसँग अनुकूलित हुनको लागि अवलम्बन गर्न सकिने उपायहरूको के के हुन सक्छन्भनी विश्लेषण गरिएको थियो। जसको परिणाम तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ११. जीविकोपार्जनका सम्पत्ति तथा श्रोतहरूको विश्लेषण

जीविकोपार्जनको सम्पत्ति	हालको अवस्था र गुणस्तर	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर	धप	लक्षित वर्गको पहुंच	लक्षित वर्गको नियन्त्रण
			(बढ्दो (+) वा घट्दो (-) क्रम)		
प्राकृतिक सम्पत्ति	● सा.व. बडा नं.१ मा १ वटा (हिमाली) बडा नं. २ मा १ शान्तीशुरक्षा) बडा नं. ३ मा १ वटा (सल्ले) बडा नं. ४ मा २ वटा (गाईगैरेनी, कैलेज्यूला) बडा नं. ५ मा १ वटा (मलुकेनीगैरा) बडा नं. ६ मा ३ वटा (नौधारी, रामथली र शरस्वती महिला) गरी जम्मा ९ वटा सा.व. २ सरकारी वन रहेका। प्रजातिहरू तल्लो भागमा साल, साज, खयर, र	सामुदायिक वन क्षेत्रमा आगलागि तथा मिचाह प्रजातिको प्रकोप बढ्दै गएको हुदा	-	+	+

जीविकोपार्जनको सम्पत्ति	हालको अवस्था र गुणस्तर	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर	धप सूचकहरु	लक्षित वर्गको पहुंच	लक्षित वर्गको नियन्त्रण
			(बढदो (+) वा घटदो (-) क्रम)		
	<p>माथिल्लो भागमा सल्ला, सादन, रैज, वाख, कटुज, बोटधयरो, लालि गुरास, जडिवुटिमा कुरिल्लो,, तेजपात, काउलो, पाषणवेद, सुनगाभा, चुत्रा, काफल जस्ता प्रजातिहरु रहेका छन् । सल्लाको बनका कारण र वढदो खडेरीका कारण आगलागी र मिचाह प्रजातिको प्रकोप वढ्दै गझरहेको छ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पानीका मुहान वडा नं. १ मा ३ वटा (जुगेपानी, तितेपानी, जौवारीको पनेरा), वडा नं. २ मा ४ वटा वडा नं. ३ मा ५ वटा (कल्लेरी, सिमलारुख, सल्लेखोला, सिम्लेनी खोला, कवर पनेरा), वडा नं. ४ मा ९ वटा, वडा नं. ५ मा ६ वटा (गारेकाउला, शिद्धगैरा, पल्लोखोला, तल्लोखोला, कोरीमुल, भ्वाकभ्वाके, एकछापे, छहरेखोली, पुटिखोला), वडा नं. ६ मा २५ वटा पानीका मुहानहरु रहेका छन् र यि मुहानहरुमा पानीको मात्रा वढ्दै गएको साथै कुनै मुहानहरु पुर्णरूपमा सुकेका ● खोलाहरु : घुरखोला (साविकको वडा नं. १) लुहाम खोला (साविकको वडा नं. १ र ३), सल्ले खोला (साविकको वडा नं. २ र ३), अरने खोला (साविकको वडा नं. ५, ६ र ४) मुख्य खोलाहरु हुन् । यि खोलाहरुमा पानीको मात्रा सुक्वै गएको देखिन्छ । 	<p>बनको हैसियत विग्रदै जाने देखिन्छ, त्यसैगरी खडेरीका कारणले पानीका मुहानहरु सुक्वै जाने देखिन्छ ।</p>			
भौतिक सम्पत्ति	<ul style="list-style-type: none"> ● वाटो : राप्ती राजमार्गको सल्ले खोला साविकको वडा नं. १ हुदै वडा नं. २, ३, ४, ६, ५ नं. वडामा कच्ची मोटरवाटोले छोएको छ, साथै अर्को कच्ची मोटरवाटो राप्ती राजमार्गको लुहाम वजार वाट वठा नं. ७ पोखरी ज्यूला हुदै वडा नं. ४ र वडा नं. ६ को विद्यालय सम्म विस्तार भएको छ, तर यातायात सुचारु नभएको, ● विद्यालय : वडा नं. १ मा कालिका आधारभुत विद्यालय, वडा नं. २ मा लक्ष्मी प्रा.वि., वडा नं. ३ मा शरस्वती आधारभुत विद्यालय, वडा नं. ५ मा आधारभुत विद्यालय र वडा नं. ६ मा शरस्वती मा.वि. गरि जम्मा ५ ओटा विद्यालय रहेका छन् । 		+ + -		

जीविकोपार्जनको सम्पत्ति	हालको अवस्था र गुणस्तर	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर	थप सूचकहरु	लक्षित वर्गको पहुंच	लक्षित वर्गको नियन्त्रण
			(बढ्दो (+) वा घट्दो (-) क्रम)		
	<ul style="list-style-type: none"> ● आमा समुह भवनहरु : बडा नं. २ मा १ वटा, गाउघर क्लिनिक भवन बडा नं. १ ● सामुदायिक वनका भवनहरु : साविकको बडा नं. २ मा १ वटा, बडा नं. ३ मा १ वटा, बडा नं. ४ मा १ वटा, बडा नं. ५ मा १ वटा बडा नं. ६ मा १ वटा गरि ५ वटा सामुदायिक वन भवनहरु । ● काठे पुल : २ वटा काठे पुल रहेका छन् । ● सोलार नभएको घरधुरी : बडा नं. १ मा १०, बडा नं. २ मा ८, बडा नं. ३ १२, बडा नं. ४ मा २० घरधुरी, बडा नं. ५ मा ७ घरधुरी र बडा नं. ६ मा १७ घरधुरी गरि ७४ घरधुरी साथै यस गाउँपालिकाको बडा नं. ५ अन्तर्गत साविकको बडा नं. १ को टुनिवोट वजार, बडा नं. ३ को सल्लेखोलामा केन्द्रिय प्रशारण अन्तर्गतको विजुली वत्ति संचालनमा रहेको छ । ● पानी घट्ट : बडा नं. १ मा १, बडा नं. २ मा १ बडा नं. ४ मा १ वटा बडा नं. ५ मा २ ओटा र बडा नं. ६ मा २ गरि ७ वटा ● संचार : यस त्रिवेणी गाउँपालिकाका बडा नं. ५ का प्रायजसो सबै वस्तिहरुमा नमस्ते, स्काई, एनसेल, सबैले काम गर्ने र रेडियो तथा एफ.एम हरुमा जिल्लाका सबै एफ.एम. र रेडियो नेपाल सुनिने । ● खानेपानीको उपलब्धता : साविकका सबै बडाहरुमा रास्तो पिउने पानीको उपलब्धता भएको तर कुनै कुनै ठाउमा मात्र खोला, खोल्सी र कुवा, पधेरावाट खाने गरेको पाइन्छ । 	<p>मोटर वाटो तथा भौतिक पुर्वाधारको विकास हुदै जानेछ ।</p> <p>खानेपानी तथा सिंचाइकुलो को स्तर वृद्धि हुनेछ ।</p>			

जीविकोपार्जनको सम्पत्ति	हालको अवस्था र गुणस्तर	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर	थप सूचकहरु	लक्षित वर्गको पहुंच	लक्षित वर्गको नियन्त्रण
			(बढदो (+) वा घटदो (-) क्रम)		
सामाजिक सम्पत्ति	<ul style="list-style-type: none"> ● सा.व. समिति : साविकका वडाहरुको बन समुहहरुको विज्ञेषण गर्दा वडा नं. १ मा १, वडा नं. २ मा १, वडा नं. ३ मा १ र वडा नं. ४ मा २, वडा नं. ५ मा १ र वडा नं. ६ मा ३ गरी ९ वटा ● वडा नागरिक मञ्च : ६ वटा (१/१ वटा) वडा नं. ५ मा नागरिक सचेतना केन्द्र १ ● आमा समुह : साविकका सबै वडा हरुमा ११ वटा गरि जम्मा ६ ● विद्यालय व्यवस्थापन समिति : वडा नं. १ मा १, वडा नं. २ मा १, वडा नं. ३ मा १, वडा नं. ६ मा १, वडा नं. ५ मा १ ● ४ ओटा वालकलव र १ ओटा युवा क्लव रहेको ● १ ओटा सोरठी नाच समुह ● वाखापालन सहकारी र कृषक सहकारी गरि जम्मा ८ ओटा समुहहरु कृयाशिल रहेका 	<p>समाजमा चेतना अभिवृद्धि भई सामाजिक संघ संस्थाहरुमा विपन्न र वञ्चित वर्गको सहभागिता तथा सकृदातामा वृद्धि हुनेछ ।</p>	+ + +	+ +	+
मानविय	<ul style="list-style-type: none"> ● वैदेशिक रोजगार (खाडी) वडा नं. १ मा ४०, वडा नं. २ मा ५०, वडा नं. ३ मा ३५, वडा नं. ४ मा १००, वडा नं. ५ मा ३५, वडा नं. ६ मा २५ गरि जम्मा २८५ जना , ● सिलाई कटाई (३ महिना) : समग्र १४ जना सिलाई कटाईमा लागेको ● डकर्मी/सिकर्मी : वडा नं. १ मा २५, वडा नं. २ मा १६, वडा नं. ३ मा १०, वडा नं. ४ मा १८, वडा नं. ५ मा १७ वडा नं. ६ मा १५ गरि जम्मा १०१ जना ● शिक्षा क्षेत्रमा हेर्दा यस वडामा साक्षरता ९५ प्रतिशत रहेको देखिन्छ भने शिक्षा सेवामा काम गर्ने ६ जना, संघ संस्थामा काम गर्ने जना, प्राविधिक १ जना र ड्राईभर ३५ जना रहेको देखिन्छ । ● अगुवा कृषक : ५ जना ● नर्सरी नाइके : वडा नं. ६ मा १ जना ● महिला स्वयंसेविका : वडा नं. १,२,३,४,५ र ६ मा प्रत्येक वडामा १/१ गरी जम्मा ६ जना 				

जीविकोपार्जनको सम्पत्ति	हालको अवस्था र गुणस्तर	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर	थप सूचकहरु	लक्षित वर्गको पहुंच	लक्षित वर्गको नियन्त्रण
			(बढ्दो (+) वा घट्दो (-) क्रम)		
आर्थिक	<ul style="list-style-type: none"> व्यापारीक केन्द्र : लुहाम, श्रीनगर, दाडको तुलसीपुर परम्परागत कृषि पेशा, आर्थिक कारोबार, स्थानिय चलन चल्तीको कारोबार (३% व्याज) 				

यस बडाको जीविकोपार्जनका मुख्य पाँचवटा सम्पत्तिहरुको विश्लेषणबाट यस बडामा रहेका प्राकृतिक सम्पत्तिहरुमा वन जंगल दिन प्रतिदिन नासिदै गईरहेको देखिन्छ भने वनमारा जस्ता मिचाहा प्रजातिहरुले सबै बडाका बनक्षेत्रहरुका साथै खेतीयोरय जग्गाहरुमा समेत असर पारेको देखिन्छ। नौवटा सा.व.उ.स.हरु गठन भईसकेको भएतापनि दिगो वन व्यवस्थापनको अभावमा ती सा.व.उ.स.हरुले उपभोक्ताहरुलाई आशा अनुरुप लाभ पुऱ्याउनसकेका छैनन्। तर ती सा.व.उ.स.हरुमा सु-शासनको अवस्थाभने क्रमिक रूपमा सुधार हुदै गईरहेको देखिन्छ। बडाका सबै वस्तिहरु कच्ची मोटर बाटोले जोडी सकेका छन्। यस बडाको टुनिवोट र सल्लेखोला गाउ वाहेकका अन्य वस्तिहरुमा विजुली वत्तिको उपलब्धता छैन। सबै क्षेत्रमा प्रभावकारी संचार पुग्न सकेको अवस्था छैनन्। शैक्षिक संस्थाहरुको संख्या पनि तुलनात्मक रूपमा कम छ भनेवस्ति स्तरमा आमा समूहहरु, सामाजिक संस्थाहरु क्रियाशिल रहेका छन्। विदेशिने क्रम बढी भएकोले कृषि उत्पादनमा सिधै असर पुगेको देखिन्छ। ग्रामीण स्तरमा हाट बजार र व्यापारिक केन्द्रको अभाव भएको कारणले यहाँका उत्पादनहरुले उपयुक्त बजार पाउन सकेका छैनन्।

३.३.८ वस्तिहरुको संकटासन्ताको अवस्था स्तरीकरण

यस विधि अन्तर्गत विभिन्न साविकका बडाहरुमा रहेका वस्तिहरु बीच प्रकोप तथा जोखिमको आधारमा तुलना गर्दै सबैभन्दा जोखिममा रहेको वडा निर्धारण गरिएको थियो। यस विधि अपनाउँदा जलवायु परिवर्तनका असरसँगको सम्मुखता, संवेदनशिलता र अनुकूलन क्षमताको आधारमा विभिन्न जोखिम र अनुकुलित हुने क्षमताको विश्लेषण गर्दै सहभागीहरु बीच छलफलको माध्यमबाट वडा स्तरीकरण गरिएको थियो।

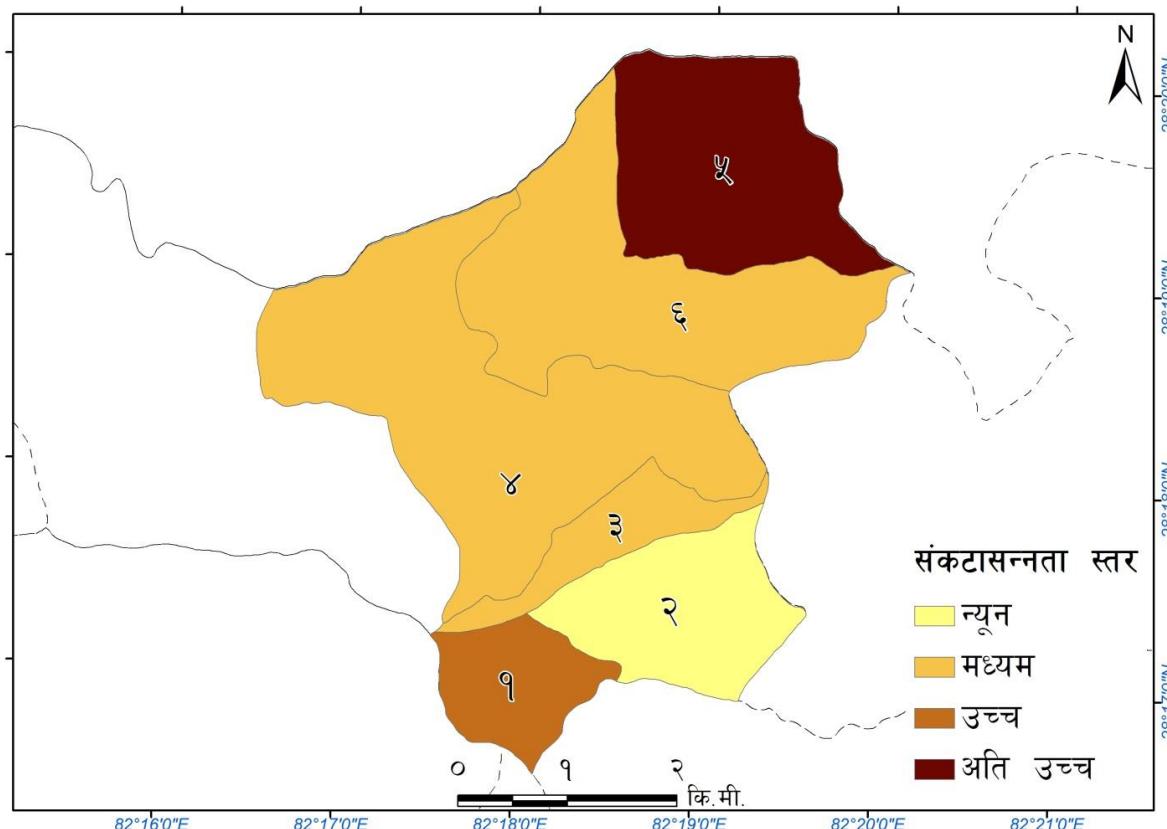
तालिका १२. प्रकोप तथा जोखिमको आधारमा वस्ति स्तरीकरण

साविकको बडा नं	१	२	३	४	५	६	स्तर
१		।	।	।	५	।	दोश्रो
२			३	४	५	६	चौथो
३				३	५	६	तेश्रो
४					५	४	तेश्रो
५						५	पहिलो
६							तेश्रो
जम्मा	५	।	३	३	६	३	

तालिका १३. वस्ति स्तरीकरणको निष्कर्ष

वस्ति	संकटासन्ताको स्तर	संकटासन्ताको कारण तथा सूचकहरु
२	न्यून	जलवायु जन्य प्रकोपको असर परे तापनि भौतिक पूर्वाधारहरु र सेवा प्रदायक स्थाहरुसँग राम्रो पहुँच भएको ।
३, ४ र ६	मध्यम	सबैखाले जलवायु जन्य प्रकोपहरुको असर परीरहेको भए तापनि मुख्य प्रकोपहरु बाढी र खडेरीको प्रकोपहरुको अन्य वडाहरुको तुलनामा कम असर देखिएको ।
१	उच्च	सुख्खा खडेरीको प्रकोपले केहि खेतीयोग्य जमीन भए तापनि सिचाईको अभाव रहेको छ । कृषि तथा पशुचौपायाहरुमा बेला बेलामा विभिन्न रोग देखिने गरेको छ ।
५	अतिउच्च	अन्य वडाहरु जस्तै सबैखाले जलवायु जन्य प्रकोपहरुको असर परीरहेको । भौतिक पूर्वाधारहरु र सेवा प्रदायक स्थाहरुसँग पहुँच अन्य वडाहरुको तुलनामा कम भएको ।

साविकका वडाहरुको स्तरीकरण गर्दा वडा ५ सबैभन्दा संकटासन्न (अति उच्च) र वडा १ उच्च संकटासन्न स्तरमा रहेको देखिन्छ । त्यसैगरी वडा नं. ३,४ र ६ मध्यम तथा वडा नं. २ तुलनात्मक रूपमा न्यून संकटासन्न अवस्थामा रहेको देखिन्छ । स्तरीकरण गर्दा संकटासन्ताको कारण तथा सूचकहरुलाई विशेष ध्यान दिइएको थियो ।

चित्र १७. त्रिवेणी गा.पा. वडा ५ को वस्तीगत संकटासन्ता नक्शा (श्रोत:रूपान्तरण नेपाल)

३.४ अनुकूलन कार्यहरूको प्राथमिकीकरण

३.४.१ उच्च अनुकूलन क्षमताको परिकल्पना

स्थानीय स्तरमा विद्यमान अवस्था र प्रणालीको चित्रण गरिसकेपछि वडा स्तरीय सरोकारवालाको दृष्टिमा उच्च अनुकूलन क्षमताका परिदृष्ट्यहरूको परिकल्पना गरिएको थियो । तिनै परिकल्पनाहरूका आधारमा यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको हो । यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना गोष्ठीका सहभागीहरूले यस वडाको लागि गरेको परिकल्पनाहरू निम्नानुसार छन् ।

- स्थानीयवासीहरूको जलवायु परिवर्तनको बारेमा चेतना अभिवृद्धि भई यसको असरसँग अनुकूलित हुने क्षमता विकास भएको हुनेछ । जसले गर्दा जलवायुजन्य प्रकोपबाट हुने क्षति न्यून भएको हुनेछ ।
- खानेपानीको मुहानको संरक्षणबाट पानीको प्रचुरता भएको हुनेछ ।
- सिचाई कुलोको मर्मत तथा स्तर उन्नती, सरल सिंचाई प्रविधिको प्रयोगले सिचाईको उपलब्धतमा वृद्धि भई कृषि उत्पादनमा वृद्धि हुनुका साथै स्थानीय जनताको आयआर्जनमा टेवा पुगेको हुनेछ ।
- स्वस्थ पिउने पानी तथा सरसफाईको कारण स्थानीय समुदायको स्वास्थ्यमा सुधार आएको हुनेछ ।
- विभिन्न भौतिक पूर्वाधारको निर्माणबाट वडामा बाढी, पहिरो जस्ता जलवायुजन्य प्रकोपको असर कम भई विकास निर्माणमा अग्रसर भएको हुनेछ ।
- दिगो वन व्यवस्थापनका माध्यमबाट वनको हैसियत सुदृढ हुनुका साथै वन डढेलोको प्रकोप पनि कमी आएको हुनेछ ।
- उपयुक्त उन्नत जातको कृषिवाली तथा आधुनिक प्रविधिको प्रयोगका कारण कृषि उत्पादनमा वृद्धि भई जीविकोपार्जन सहज भएको हुनेछ ।
- पशु तथा कृषिमा देखा पर्ने रोगको असर कमी भई कृषि उत्पादनमा वृद्धि हुनाले खाद्य सुरक्षा बढ्को हुनेछ ।
- घाँस काट्ने मेशिन, धान भार्ने मेशिनको प्रयोगले महिलाको कार्यबोझमा कमीआएको हुनेछ ।
- भू-क्षमता अनुसारको उचित कृषि प्रविधीहरूको प्रयोग र भू-संरक्षणका उपायहरूको अवलम्बनसँगै भू-क्षयमा कमी आएको हुनेछ ।
- स्थानीयवासीहरूमा जलवायु परिवर्तनको बारेमा चेतना अभिवृद्धि भईर यसका प्रभावहरूसँग अनुकूलित हुन तथा समग्र वातावरण तथा पर्यावरणीय प्रणालीको दिगो विकास गर्ने प्रशासकिय सिमा भित्र मात्रै सिमित नभई समग्र उप जलाधार क्षेत्रका माथिल्लो तथा तल्लो तटीय क्षेत्रहरूबीच सहकार्यको शुरुवात भएको हुनेछ ।

३.४.२ अनुकूलनका कार्यहरूको प्राथमिकीकरण

यस विधि अन्तर्गत अनुकूलनका कार्यहरूको प्राथमिकीकरण गर्नको लागि विभिन्न आधारहरू जस्तै: प्रभावकारिता, सम्भाव्यता, दिगोपना, खर्चको मितव्ययिता, संकटासन्नमुखी (लक्षितवर्गमूखी) तथा महिला प्रति संवेदनशिलता निर्धारण गरिएका थिए । प्राथमिकीकरणको लागि यसमा १ देखि ३ सम्मको अङ्गभारको प्रयोग गरिएको थियो । अङ्गभार १ ले उक्त आधारहरू राम्ररी पूरा गर्न नसक्ने भन्ने जनाउँछ भने अङ्गभार ३ ले आधार राम्ररी पूरा गर्न सक्ने जनाउँछ । खर्चको मितव्ययिताको सम्बन्धमा भने कम खर्चिलोलाई ३ अंक र धेरै खर्चिलोलाई १ अंक दिइएको थियो । त्यस पछि सबै विश्लेषणको नतिजालाई जोडेर कुल जम्मा निकालिएको थियो । उक्त कूल जम्मामा अंकको आधारमानै अनुकूलनका क्रियाकलापहरूको प्राथमिकीकरण गरिएको थियो । जुन क्रियाकलापले बढी अंक प्राप्त गरेको थियो उक्त क्रियाकलापलाई योजनामा पहिलो प्राथमिकतामा राखिएको छ । यस

विश्लेषणवाट प्राप्त नतिजालाई अनुकूलन कार्ययोजनामा प्राथमिकताका साथ राखिएको छ। तर यसो भन्दैपमा कुनै क्रियाकलापले उत्कृष्ट अंक ल्याउदैमा त्यो नै सबै स्थानको लागि उत्क्रियाकलाप सर्वोत्कृष्ट भन्ने चाहिँ होइन, स्थान अनुसार क्रियाकलापको उत्कृष्टता फरक हुन सक्छ।

तालिका १४. अनुकूलन उपायहरुको प्राथमिकीकरण

क्षेत्रगत संवेदनशील क्षेत्र	प्रकोप	क्षेत्रगत प्रभाव तथा असरहरु	क्षेत्रगत भावी परिकल्पना	अनुकूलनका उपायहरु	(प्राथमिकीकरिता १-३)	(प्राथमिकी १-३)	(प्राथमिकी १-३)	खर्चको मितव्य यिता (१-३)	लक्षितवर्ग (V4, V3, V2) सूखि (१-३)	महिलाको कार्यबोझ मा कमी वा बढि (१-३)	जम्मा	स्तर	योजना अवधि
कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	वाढी तथा पहिरो	खेती योग्य जमिन कटान तथा पुरेको	अनुकूलनका प्रयासहरूले गर्दा कृषि क्षेत्रमा विभिन्न खाले अनुकूलनका उपायहरु अपनाइने हुनाले वाढी, पहिरो, खडेरी कृषि तथा तथा प्रभाव कम परि उत्पादनमा वृद्धि हुनेछ र खाद्य शुरक्षा बढने छ ।	तटवन्ध निर्माण, ग्राविन पर्खाल	३	३	३	१	३	२	५	दोश्रो	अल्पकालिन
		सिंचाई कुलोमा क्षति		सिंचाई कुलो मर्मत तथा स्तरउन्नती	३	३	३	१	३	२	५	दोश्रो	अल्पकालिन
		पशु चौपायामा क्षति		वायोइन्जीनियरिङ (भकारी वाघे)	२	३	२	२	३	२	५	तेश्रो	अल्पकालिन
		अन्नवालीमा डुवान तथा क्षति		नदि किनारमा वृक्षारोपण	३	३	३	२	३	२	६	पहिलो	अल्पकालिन
		माटोको उर्वराशक्तिमा कमी, कृषि उत्पादनमा कमी		पशु विमा	२	२	३	२	३	२	५	तेश्रो	अल्पकालिन
	कृषि तथा पशुमा रोग	अन्नवालीमारोग किराको संक्रमणमा वृद्धि		वाली विमा	२	१	३	२	३	२	५	चौथो	अल्पकालिन
		पशु चौपायामा रोगको वृद्धि		माटो परिक्षण शिविर	३	३	२	१	३	२	५	तेश्रो	अल्पकालिन
				माटोको उपचार	२	३	२	२	२	२	५	चौथो	अल्पकालिन
				खडेरी तथा रोग किरा प्रतिरोधी प्रजातिहरूको प्रवर्द्धन(गहु, मकै, धान?)	३	३	२	२	३	२	५	दोश्रो	अल्पकालिन
				पशु स्वास्थ्य शिविर	३	३	२	२	३	२	५	दोश्रो	अल्पकालिन
	खडेरी			भकारो सुधार	२	३	३	२	३	२	५	दोश्रो	अल्पकालिन
				वाखाको खोर सुधार	३	३	३	२	३	२	६	पहिलो	अल्पकालिन
				नश्ल सुधार (वोका) जमुनापारी	३	३	३	१	३	२	५	दोश्रो	अल्पकालिन
				नश्ल सुधारका लागि कृतिम गर्भाधान (गाई र भैसी)	३	२	३	१	२	२	५	चौथो	अल्पकालिन
		पानीको उपलब्धतामा कमी,		सुख्खा सहने प्रजातिको प्रवर्द्धन(गहु, मकै, धान)	३	३	२	२	३	२	५	दोश्रो	अल्पकालिन
				सिंचाई कुलो मर्मत तथा स्तरउन्नती	३	३	३	१	३	३	६	पहिलो	अल्पकालिन

क्षेत्रगत संवेदनशील क्षेत्र	प्रकोप	क्षेत्रगत प्रभाव तथा असरहरु	क्षेत्रगत भावी परिकल्पना	अनुकूलनका उपायहरु	प्रभावकारिता (१-३)	सम्भाव्यता (१-३)	दिग्धिमता (१-३)	खर्चको मितव्य यिता (१-३)	लक्षितवर्ग (V4, V3, V2) मूख्य (१-३)	महिलाको कार्यबोध मा कमी वा बढि (१-३)	जम्मा	स्तर	योजना अवधि
		पानीका मुलहरु सुक्ने क्रममा वृद्धि, हिउँदमा खोलाहरुको बहवमा कमी		थोपा सिंचाई फिरफिरे सिंचाई प्लास्टिक घरमा वैमौषमी तरकारी खेती प्लास्टिक पोखरी पक्की सिंचाई पोखरी कम पानी आवश्यक पर्ने नगदे बाली जस्तै अदुवा खेती सम्बन्धि तालिम	३	३	२	२	३	३	१६	पहिलो	अल्पकालिन
				तरकारी खेतीका लागि नर्सरी स्थापना श्रोत घर वगैचा स्थापना	२	३	३	२	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
				घास रोपण घास काट्ने मेसिन खरिद हाते ट्याक्टर धान भार्ने मेसिन खरिद मकै छोडाउने मेसिन खरिद	३	३	२	१	३	३	१५	पहिलो	अल्पकालिन
				फलफुल खेती सम्बन्धि तालिम तथा विरुवा वितरण (आप, अनार, कागर्ति) माहुरी पालन तालिम तथा घार वितरण विउ भण्डारणका लागि शुरक्षित झोला (सुपर ग्रेन व्याग) पशुपालन सम्बन्धि तालिम	३	३	२	१	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
					३	३	२	२	३	२	१५	तेश्रो	अल्पकालिन
					२	३	२	१	२	२	१३	चौथो	अल्पकालिन
					३	३	२	२	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
					२	३	२	१	३	२	१५	तेश्रो	अल्पकालिन
					३	३	२	१	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
					२	३	२	२	२	२	१५	तेश्रो	अल्पकालिन

क्षेत्रगत संवेदनशील क्षेत्र	प्रकोप	क्षेत्रगत प्रभाव तथा असरहरु	क्षेत्रगत भावी परिकल्पना	अनुकूलनका उपायहरु	प्रभावकारिता (१-३)	सम्भाव्यता (१-८)	प्रयोगपता (१-८)	खर्चको मितव्य यिता (१-३)	लक्षितवर्ग (V4, V3, V2) मूख्य (१-३)	महिलाको कार्यबोध मा कमी वा बढि (१-३)	जम्मा	स्तर	योजना अवधि
भु क्षय	खेतबारीको माटो तथा पोषक तत्वहरु बगाएको			गह्रा सुधार	२	३	३	२	२	२	५	तेश्रो	अल्पकालिन
				प्रांगारिक मल तथा जैविक विषादी तयारी तालिम	२	३	३	२	३	२	५	दोश्रो	अल्पकालिन
				कृषि वन प्रणाली प्रवर्द्धन	२	३	३	२	२	२	५	तेश्रो	अल्पकालिन
				कृषि उपज संकलन केन्द्रको स्थापना तथा सरलिकरन	२	३	३	१	३	२	५	तेश्रो	
वन तथा जैविक विविधता	वाढी, पहिरो, भुक्ष्य	जंगल क्षेत्रमा जमिन कटान	वन व्यवस्थापन तथा वृक्षारोपण लगायतका विभिन्न किसिमका अनुकूलनका प्रयासहरुले गर्दा वनको हैसियतमा सुदृढ हुनको साथै जैविक विविधता संरक्षणमा टेवा पुनर्नेछ।	वृक्षारोपण	२	३	३	२	३	३	६	पहिलो	अल्पकालिन
		रुखहरु बगाउने		तटवन्ध निर्माण, र्याविन पर्खाल निर्माण	३	३	३	२	२	२	५	दोश्रो	अल्पकालिन
		वन जंगलको माटो बगाउने गरेको		वायोईन्जिनियरिंग (वैस, वास रोपाण)	२	३	३	२	३	३	६	पहिलो	अल्पकालिन
				नर्सरी स्थापना	२	३	३	२	३	२	५	दोश्रो	अल्पकालिन
	खडेरी	घास उत्पादनमा कमी		वन क्षेत्रमा संरक्षण पोखरी निर्माण	२	३	३	२	२	२	५	तेश्रो	अल्पकालिन
				डालेघाँस प्रजातिहरु रोप्ने	२	३	३	३	२	३	६	तेश्रो	अल्पकालिन
		वन्य जन्तुहरु तथा वोटविरुद्धाहरु लोप हुदै जाने		रिचार्ज पोखरी निर्माण	३	३	३	२	२	२	५	दोश्रो	अल्पकालिन
		वोटविरुद्धाको वृद्धिमा असर		परम्परागत सुख्खा पोखरी संरक्षण	२	३	३	२	२	२	५	तेश्रो	अल्पकालिन
	आगलागी	रुखविरुद्धा, चराचुरुंगी तथा अन्य वन्यजन्तुमा क्षति		अग्नी नियन्त्रण सम्बन्धी तालिम तथा सामान खरिद	२	३	३	२	२	२	५	तेश्रो	अल्पकालिन
				अग्नी रेखा निर्माण	२	३	२	२	२	२	३	चौथो	अल्पकालिन
				सुख्खा मौसम शुरु हुनु अगावै वनमा जम्मा भएका प्रज्वलनशील वस्तुहरु जस्तै पात पत्कर, भाडी, सुकेका	२	३	२	२	२	२	३	चौथो	अल्पकालिन

क्षेत्रगत संवेदनशील क्षेत्र	प्रक्रोप	क्षेत्रगत प्रभाव तथा असरहरु	क्षेत्रगत भावी परिकल्पना	अनुकूलनका उपायहरु	प्रभावकारिता (१-३)	सम्भाव्यता (१-८)	(१-८)	खर्चको मितव्य यिता (१-३)	लक्षितवर्ग (V4, V3, V2) मूख्य (१-३)	महिलाको कार्यबोध मा कमी वा बढि (१-३)	जम्मा	स्तर	योजना अवधि	
मिच्चाहा प्रजाति				घाँसपात हटाउने										
		घास तथा जडिवुटिका प्रजातिहरु लोप हुदै गएको		झाडि सफाई	२	३	२	३	२	१	१३	चौथो	अल्पकालिन	
		बोट विरुवाको वृद्धि विकासमा असर		मिच्चाहा प्रजातिहरु जस्तै वनमाराउखेलेर फाल्ने र त्यस्ता प्रजातिहरुको प्रयोग गरी वायोविकेट तथा वायोचार उत्पादन	२	३	२	३	२	१	१३	चौथो	अल्पकालिन	
		वन्य जन्तुहरु लोप हुदै गएको		वन व्यवस्थापन (हागा काटछाट)	२	३	२	३	२	१	१३	चौथो	अल्पकालिन	
				खुल्ला चरिचरण रोक्ने	२	२	२	२	२	२	१२	पाँचौ	अल्पकालिन	
जलश्रोत तथा ऊर्जा	वाढी तथा पहिरो	खानेपानीका मुहान वगाएको	खानेपानीको मुहानको संरक्षणबाट पानीको उपलब्धता बढानुका साथै स्वस्थ पिउने पानी तथा सरसफाईको कारणले स्थानीयको स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार आएको हुनेछ ।	मुहान संरक्षण (तारवार, वृक्षारोपण, टांकि निर्माण)	३	३	३	१	३	३	१६	दोश्रो	अल्पकालिन	
	खडेरी	पानीको उपलब्धतामा कमी		जिरो उर्जा पम्प (वर्षा पम्प) प्रविधिवाट सिंचाइ	३	२	२	१	३	३	१५	चौथो	अल्पकालिन	
				सरल सिंचाइ प्रविधि (थोपा सिंचाइ र फिरफिरे सिंचाइ)	३	३	२	२	३	३	१६	दोश्रो	अल्पकालिन	
		पानीको कमीका कारण घट्ट संचालनमा कठिनाई भएको		सुधारिएको घट्ट	३	३	३	२	३	३	१७	पहिलो	अल्पकालिन	
				सुधारिएको चुलो	३	३	३	२	३	३	१७	पहिलो	अल्पकालिन	
		दाउराको उपलब्धतामा कमी		गोवरग्यास प्लान्ट निर्माण	३	३	३	१	३	२	१५	तेश्रो	अल्पकालिन	
भौतिक	वाढी तथा सिंचाई कुलोमा क्षति	विभिन्न भौतिक		सोलार प्यानल खरिद तथा वितरण	३	३	३	१	३	३	१६	दोश्रो	अल्पकालिन	
				सिंचाई कुलोको मर्मत तथा	३	३	३	१	३	३	१६		अल्पकालिन	

क्षेत्रगत संवेदनशील क्षेत्र	प्रकोप	क्षेत्रगत प्रभाव तथा असरहरू	क्षेत्रगत भावी परिकल्पना	अनुकूलनका उपायहरु	प्रभावकारिता (१-३)	सम्बन्धिता (१-८)	(१-८)	खर्चको मितव्य यिता (१-३)	लक्षितवर्ग (V4, V3, V2) मूख्य (१-३)	महिलाको कार्यबोध मा कमी वा बढि (१-३)	जम्मा	स्तर	योजना अवधि
पुर्वाधार तथा जलवायुजन्य प्रकोप	पहिरो		पूर्वाधारको निर्माणबाट बाढी, पहिरो जस्ता जल उत्पन्न प्रकोपको असर कम हुनेछ	स्तरउन्नती								पहिलो	
		वाटोधाटोमा क्षति		तटवन्ध / टेवा पर्खाल/चेकड्याम तथा नाली मर्मत तथा निर्माण	३	३	३	१	३	३	१६	पहिलो	अल्पकालिन
				वायो ईन्जिनियरिंग (जैविक वाध र पर्खाल)	२	३	३	२	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
		विद्यालय तथा वस्तिमा क्षति		पक्की गारो लगाउने	३	३	३	१	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
				कच्ची गारो लगाउने	२	३	२	२	३	२	१४	तेश्रो	अल्पकालिन
		खानेपानी टंकी तथा पाइपलाइनमा क्षति		आकस्मिक कोषको स्थापना	३	३	३	१	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
जन स्वास्थ्य	बाढी, पहिरो	मानविय क्षति	स्वस्थ समाजको निर्माण हुने छ	खोज तथा उद्धार सम्बन्धि तालिम	२	३	३	१	२	२	१३	चौथो	अल्पकालिन
				स्ट्रेचर खरिद	३	३	३	२	२	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
				प्राथमिक उपचार सम्बन्धि तालिम तथा प्राथमिक उपचार सामग्री सहितको बाकस खरिद	२	३	२	३	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
				प्रसुति केन्द्रको सवलिकरण	२	३	२	३	३	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन
				जनचेतनामुलक कार्यक्रम	२	३	२	२	३	२	१४	तेश्रो	अल्पकालिन
	सरुवा रोगहरूको संक्रमणमा वृद्धि	भाडापखाला, आखा पाक्ने रोग, औलो, टाईफाइड आदीको संक्रमणमा वृद्धि		पानीको शुद्धिकरण	२	३	२	३	३	३	१६	पहिलो	अल्पकालिन
	खडेरी	भोकमरी		औषधीयुक्त भुल खरिद	३	३	२	२	३	३	१६	पहिलो	अल्पकालिन
				आपतकालिन कोषको स्थापना	३	३	३	२	२	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन

क्षेत्रगत संवेदनशील क्षेत्र	प्रकोप	क्षेत्रगत प्रभाव तथा असरहरु	क्षेत्रगत भावी परिकल्पना	अनुकूलनका उपायहरु	प्रभावकारिता (१-३)	सम्भाव्यता (१-३)	दिग्गजता (१-३)	खर्चको मितव्य यिता (१-३)	लक्षितवर्ग (V4, V3, V2) मूख्य (१-३)	महिलाको कार्यबोध मा कमी वा बढि (१-३)	जम्मा	स्तर	योजना अवधि
				पोषण सम्बन्धि तालिम	३	३	३	२	२	२	१५	दोश्रो	अल्पकालिन

नोट: अल्पकालिनभन्नाले ५ वर्ष भन्दा कम, मध्यकालिन भन्नाले ५ देखि १० वर्ष सम्मका र दिघकालिन भन्नाले १०वर्षभन्दा माथिका योजनाहरुलाई जनाउँदछ ।

३.४.३ आवश्यक क्षमता विकासको लेखाजोखा

यस बडाका स्थानीय सुमदाय सबैले जलवायु, तापक्रम, पानी पर्ने समयमा आएका परिवर्तनहरुको महसुस गरेका भएतापनि जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी प्राविधिक ज्ञान, सूचना तथा जानकारीहरुको कमीले त्यस्ता परिवर्तनहरु किन भईरहेका छन् भन्ने बारेमा उनीहरु अनविज्ञ थिए । यसर्थ प्रत्येक वस्तिहरुमा गरिएका सचेतनामूलक क्रियाकलापहरुस्थानीय सुमदायमा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी ज्ञान वृद्धि गराउन निकै नै उपयोगी सावित भएका छन् । त्यसैले बडाका स्थानीय सुमदायका साथसाथै बडामा कार्यरत सम्पूर्ण गैर सरकारी संस्थाहरु तथा ईलाका स्तरीय सरकारी कार्यालयहरुलाई पनि जलवायु परिवर्तन अनुकूलन मैत्री योजना तथा कार्यक्रम तयार गर्न साथै सहकार्यको लागि उत्प्रेरित गर्न विभिन्न तालिम, गोष्ठी, अन्तरक्रिया र अवलोकन भ्रमण जस्ता कार्यक्रमहरुको आवश्यकता देखिन्छ ।

यस बडाको बडा कार्यालयमा सुब्बा स्तरका १ जना सचिव, १ जना सामाजिक परिचालक र १ जना कार्यालय सहायक रहेका छन् भने बडाले भाडाको घरबाट आफनो सेवाहरु प्रदान गर्दै आएको छ । निर्बाचित जन प्रतिनिधिहरु स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्न केही हृदसम्म दक्ष देखिएतापनि कार्यक्रमको लक्ष्य पुरा गर्न उनीहरुलाई थप ज्ञान, सीप दिनु पर्ने आवश्यक देखिन्छ । यस बडाको सम्पूर्ण सूचनाको अध्यावधि राज्य कम्प्यूटर, जनशक्तिलाई तालिम साथै बडामा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी पुस्तकहरु राज्य तथा अध्ययन गर्न श्रोत केन्द्रको स्थापना गर्नु पर्ने देखिन्छ । यसरी लापाका योजनालाई कार्यान्वयन गर्न यस्ता तालिम, गोष्ठीहरुको आवश्यक पर्ने भएको हुँदा त्यस्ता तालिम तथा गोष्ठीहरु संचालन तथा सम्पन्न गर्नको लागि सहयोगी निकायहरु जि.स.स., गाउँ पालिका, स्थानीय संघ संस्थाहरु साथै दातृ निकायहरुको साथ र सहयोगको आवश्यकता छ, भने योजना कार्यान्वयन गर्नका लागि एक जना सामाजिक परिचालक र एक जना प्राविधिक जनशक्ति परिचालन गर्नु पर्ने पनि आवश्यकता देखिन्छ । यसरी नै लापा कार्यान्वयनका लागि निर्बाचित जन प्रतिनिधिहरु तथा सरोकारवाला निकायहरुलाई स्व:अनुगमन, सार्वजनिक लेखा परिक्षण, योजना प्रक्रिया सम्बन्धी अभिमुखीकरण र योजना व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्न पनि आवश्यक देखिन्छ । यिनै आवश्यकताहरुलाई ध्यानमा राख्दै स्थानीय सरोकारवालाहरुसंगको छलफलको आधारमा तयार गरिएको क्षमता विकास योजना तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १५. क्षमता विकास योजना

विषयगत क्षेत्र	सुमदाय स्तरबाट आएका क्षमता अभिवृद्धिका लागि प्रस्तावित मागहरु
कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	<ul style="list-style-type: none"> ● कृषि तथा पशु व्यवस्थापन तालिम ● विभिन्न भई घाँस तथा डालेघाँस रोपण ● उन्नत जातका बोका वाखा ● कृषिमा आधुनिक प्रविधि ● उन्नत जातको वित्त विजन ● गढ़ा सुधार तालिम ● साना सिंचाई प्रविधि सम्बन्धी तालिम ● भू-क्षमता अनुसारको भू-उपयोग सम्बन्धी प्राविधिक तालिम
वन तथा जैविक विविधता	<ul style="list-style-type: none"> ● वन व्यवस्थापन तालिम तथा सोको लागि आवश्यक सामाग्रीहरु ● वन डेढलो नियन्त्रण सम्बन्धी तालिम तथा सोको लागि आवश्यक सामाग्रीहरु ● जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धी तालिम
जलश्रोत र ऊर्जा	<ul style="list-style-type: none"> ● माथिल्लो तथा तल्लो तटिय क्षेत्रहरुको अन्तर सम्बन्ध र सहकार्य सहितको जलाधार व्यवस्थापन सम्बन्धी प्राविधिक तालिम

विषयगत क्षेत्र	समुदाय स्तरबाट आएका क्षमता अभिवृद्धिका लागि प्रस्तावित मागहरु
	<ul style="list-style-type: none"> वैकल्पिक उर्जा सम्बन्धी तालिम गोवर ग्यास तथा सुधारिएको चुलो बनाउने तालिम
जन स्वास्थ्य	<ul style="list-style-type: none"> प्राथमिक उपचार तालिम तथा प्राथमिक उपचारका लागि आवश्यक सामाग्रीहरु वडा स्तरमा स्वास्थ्य केन्द्र स्थापना सरसफाई, पोषण सम्बन्धी तालिम
जलवायु परिवर्त सम्बन्ध सचेतना अभिवृद्धि, क्षमता विकास तथा लैंगिक समावेशीकरण	<ul style="list-style-type: none"> सिपमूलक तालिम (बाँसको मुढा बनाउने, सजावट सामाग्री तथा होजेरी) आयमूलक तालिम (खाद्य सामाग्री निर्माण : दालमोट, चाउमिन, सस, नगदे बाली, बेमौसमी तरकारी खेती) जलवायु परिवर्त सम्बन्धी तालिम लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण तालिम लेखा व्यवस्थापन तालिम समूह व्यवस्थापन तालिम
भौतिक पूर्वाधार	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय कृषि उपज संकलन तथा विक्री वितरण केन्द्र जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी अध्ययन गर्न श्रोत केन्द्र
जलवायुजन्य प्रकोप	<ul style="list-style-type: none"> जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी जनचेतनामूलक तालिम खोज तथा उद्धार तालिम तथा सोको लागि आवश्यक सामाग्रीहरु
अनुगमन तथा मूल्यांकन तथा संस्थागत विकास	<ul style="list-style-type: none"> अनुगमन तथा मूल्यांकन तालिम अवलोकन भ्रमण
कार्यक्रम कार्यान्वयन	<ul style="list-style-type: none"> कार्यक्रम कार्यान्वयन क्षमता विकास तालिम

३.५ लैंगिक समानता तथा सामाजिक विश्लेषण

जलवायु परिवर्तनजन्य प्रकोपहरुले पार्ने असर व्यक्ति, परिवार वा समुदायको अनुकूलन क्षमतामा निर्भर हुने हुदैँ कुनै पनि समुदायमा अनुकूलनका उपायहरुको पहिचान गर्दा सदियौ देखि त्यस समाजमा व्याप्त लैंगिक तथा सामाजिक सवालहरुलाई विश्लेषण गर्न अपरिहार्य हुन्छ । यसर्थ यस त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं. ५ मा स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना निर्माणको क्रममा वस्ति स्तरीय गोष्ठि/साविककावडा स्तरीय गोष्ठिहरुमा साथै तिन दिने वडा स्तरीय योजना तर्जुमा गोष्ठिमा यहाँ बिद्यमान लैंगिक तथा सामाजिक सवालहरुको बारेमा सहभागितामूलक तरिकाले छलफल गरिएको थियो । उक्त छलफलहरुबाट तयार गरिएको लैंगिक खाका तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । जस अनुसार अन्य वडाहरुमा जस्तै यस वडामा पनि महिलाहरु घरभित्रको काममा र पुरुषहरु घरबाहिरको काममा संलग्न रहेको देखिन्छ । साथै श्रोत साधनहरुमा पुरुषहरुको पहुँच बढी रहेको देखिन्छ । यसर्थ यस कार्ययोजनामा महिलाहरुको सीप तथा क्षमता विकास गर्दै उत्पादनशिल क्षेत्रहरु तथा श्रोत साधनहरुमा उनीहरुको पहुँच बढाउने खालका योजनाहरु समावेश गरिएका छन् ।

क) काममा आधारित लैंगिक खाका

काम	कसले गर्दछ ?	कहाँ गरिन्छ ?	कहिले गरिन्छ ?
	महिला, पुरुष, बालक, बालिका	घरबाहिर, घरभित्र, बजार, कार्यालयमा, बनजंगल आदि	वार्षिक, कहिलेकाँही, दैनिक, मासिक
उत्पादनशील			
जागिर	पुरुष	घरबाहिर, कार्यालय	वार्षिक
खेतीपाति	महिला	घरबाहिर	दैनिक
व्यापार	पुरुष	बजार	दैनिक
वैदेशिक रोजगार	पुरुष	विदेश	वार्षिक
पुर्णउत्पादनशील			
घासदाउरा	महिला	घरबाहिर	दैनिक
पानीपधेरा	महिला	घरबाहिर	दैनिक
भान्सा	महिला	घरभित्र	दैनिक
केटाकेटीको रेखदेख	महिला	घरभित्र	दैनिक
सामुदायिक तथा राजनीतिक काम			
क) सामुदायिक व्यवस्थापकीय			
वन समुह	पुरुष	घरबाहिर	मासिक
आमा समुह	महिला	घरबाहिर	मासिक
बडा नागरिक मञ्च	पुरुष	घरबाहिर	मासिक
नागरिक सचेतना केन्द्र	महिला	घरबाहिर	मासिक
सहकारी	पुरुष	घरबाहिर	मासिक
ख) सामुदायिक राजनीतिक	पुरुष	घरबाहिर	कहिले काँहि

ख) श्रोत साधनमा आधारित लैंगिक विश्लेषण खाका

श्रोत साधनहरु	श्रोत साधन माथि पहुच		श्रोत साधन माथि नियन्त्रण	
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
घर जग्गा		पुरुष		पुरुष
गरगहना	महिला			पुरुष
आर्थिक कारोबार		पुरुष		पुरुष
खेतीपाति	महिला			पुरुष
पशुपक्षी		पुरुष		पुरुष
व्यापार व्यवसाय	महिला			पुरुष
जागिर		पुरुष		पुरुष
वैकिड कारोबार		पुरुष		पुरुष

ग) लैंगिक विश्लेषणमा आधारित कार्ययोजनामा खाका

लैंगिक अन्तर/सवालहरू	समाधानका उपायहरू	मापन गर्ने सूचकहरू	कसरी गर्ने?
लैंगिक विभेद			
छोरीलाई गाउमा र छोरालाई शहरमा पढाउने	सचेतनामुलक कार्यक्रम	विद्यालयमा छोरा र छोरीको अनुपात	रेडियो कार्यक्रम
	महिलाहरूलाई आयमुलक कार्यक्रम	छात्राहरूको विद्यालयमा नियमितता	सडक नाटक, पोष्टर अभिभावक अन्तरक्रिया
			सिपमुलक, आयमुलक कार्यक्रम संचालन
ज्यालामा विभेद	पैरवी, सचेतना, विद्यमान कानुनको कार्यान्वयनमा जोड	समान ज्याला पाएका हुनेछन	सरोकारवाला निकाय र सर्वद्यारण (मजदुर) विच अन्तरक्रिया
कार्यवोध	आयमुलक कार्यक्रम, वैकल्पिक उर्जा प्रबर्द्धन, खानेपानीको उचित व्यवस्था, पुरुषलाई स्वदेशमै रोजगारीको व्यवस्था	घराएसी कामकाजको बाडफाड भएको हुनेछ, स्वदेशमै स्वरोजगारको अवसर शृजना भएको हुनेछ ।	नमुना अध्ययन
पुरुष विदेशमा जाने हुदा महिलाहरूले वच्चाहरूको पालनपोषण देखि सबै जिम्मेवारी वहन गर्नुपर्ने	पानीका श्रोतहरूको संरक्षण तथा उचित व्यवस्थापन	पानीका मुहानहरू संरक्षण भई उचित व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।	अध्ययन, अवलोकन
जलवायु परिवर्तनका कारणले पानीको उपलब्धता कमी भएकोले महिलालाई कार्यवोध वढेको			

३.६ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको तर्जुमा

अनुकूलन योजना तयारी गोष्ठीबाट पहिचान भई प्राथमिकतामा परेका जलवायु परिवर्तनका दृष्टिकोणले प्राविधिक रूपमा सबल देखिएका अनुकूलनका उपायहरूलाई समेट्दै र स्थानीय व्यक्ति तथा समुदायद्वारा गरेका अनुकूलन प्रयासहरूलाई उच्च प्राथमिकतामा राख्दै यस अनुकूलन योजना तयार गरिएको छ । यस योजनामा त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ को उच्च प्राथमिकतामा परेको र तत्काल गर्न आवश्यक देखिएको क्रियाकलापहरू समावेश गरिएका छन् । यस योजनाको वजेट तर्जुमा जिल्लाका विद्यमान दररेट, सम्बन्धित सरकारी निकायहरूसंगको समन्वय र योजना तयारीमा संलग्न स्थानीय व्यक्तिहरूको अनुभवको साथै प्राविधिक इस्टिमेटको आधारमा गरिएको छ । यस कार्ययोजनामा पहिलो वर्ष रु.५९,३४,७५०।-दोस्रो वर्ष रु.६४,८७,७५०।- र तेस्रो वर्ष रु.६५,६३,९००।- गरी जम्मा रु १,८९,८६,४००।- बराबरका कार्यक्रमहरू समावेश गरिएको छन् । यस कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि आवश्यकता र कार्यक्रमको प्रकृति हेरी स्थानीय निकायहरू र समूहहरूले पनि योगदान गर्ने प्रतिबद्धता जनाएका छन् ।

तालिका १६. स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना

सि नं	क्रियाकलाप	इंकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साबिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु			
										०७४/०७५		०७५/०७६		०७६/०७७								
V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट				
१	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा																					
१. १	पशुपालन सम्बन्धी तालिम	पटक	२	१०	५	१५	२०	२०	६०	१	१०	१	१०	०	०	२०	साबिकको वडा नं. १,२,३ मा १ पटक (सल्ले खोला) २ वडा नं. ४,५,६ मा १ पटक (वडा कार्यालयमा)	पशु सेवा केन्द्र, गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	व्यवसायिक वाखापालन सम्बन्धी २ दिने तालिम प्रदान गर्ने	प्रशिक्षक भत्ता, सामाग्री, प्राविधिक सहयोग, खाजा नास्ता		
१. २	पशु स्वास्थ्य सिविर (बाखालाई PPR खोप तथा परजिवि नियन्त्रण का लागि)	पटक	६	३०	२०	५२	१४	६८	२६	४	६०	२	६०	२	६०	१८०	साबिकको वडा नं. १,२, ३ मा १ ठाउ, ४,५,६ मा १ ठाउमा गरि प्रत्यक वर्ष २ वटा	पशु सेवा केन्द्र, गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	प्रत्यक वडाको पाएक पर्ने स्थानमा सिविर सञ्चालन गर्ने	खाप खरिद, प्राविधिक खर्च, व्यवस्थापन खर्च		
१. ३	पशु विमा (बाखा)	ओटा	१४५	१०२५	१०	४३	४	४	१४५	४५	११२	५	४५	११२	५	१३७	५	३६२५	साबिकको वडा नं. १ मा २० घरधुरी, वडा नं. २ मा १० घरधुरी, वडा नं. ३ मा ३५ घरधुरी, वडा नं. ६	पशु सेवा केन्द्र, गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	१ घरधुरीको औपतमा ५ ओटा बाखाको पशु विमा गर्ने	विमा रकम

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साविकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट					
																	मा ८० घरघुरी			
१. ४	बाखाको खोर सुधार	ओटा	१४०	१२	२	३५	६८	३५	१४०	६०	७२०	४०	४८०	४०	४८०	१६८०	साविकको वडा नं. १ मा १५ वटा, वडा नं. २ मा ३५ वटा, वडा नं. ३ मा १५ वटा, वडा नं. ४ मा २५ वटा, वडा नं. ५ मा १० वटा, वडा नं. ६ मा ४० वटा गरी जम्मा १४० वटा	पशु सेवा केन्द्र, गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	बाखाको सुधारएको खोर निर्माण गर्ने	सिमेन्ट, कर्कट पाता, काठ खरिद, मिस्त्र ज्याला
१. ५	नश्ल सुधार (वोका) जमुनापारी वा बोयर	गोटा	६	२५	२०	६०	१५०	७५	३०५	२	५०	२	५०	२	५०	१५०	साविकको प्रत्यक वडामा ११ वटा	पशु सेवा केन्द्र, गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	प्रत्यक वडाको अगुवा कृषकले बोका पालन गर्ने र सो बोकाको प्रयोग वडाभारका सबै घरघुरीहरूले गर्न पाउने	बोका खरिद तथा दुवानी

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साथिको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट					
१. ६	घास रोपण (भुइ घाँस तथा डाले घाँस)	रोपनी	३००	२	२०	६०	१४०	७५	२९५	१००	२००	१००	२००	१००	२००	६००	साविकका सवै वडाहरुमा प्रति वडा ५० रोपनीका दरले	कृषि सेवा केन्द्र, गा.पा., वडा कार्यालय, अन्य सरोकारवाला भुइघास तथा डाले घासहरु वारिका काला र भिरालो जमिनमा रोपन गर्ने।	अमिलसो, मोलारिस, स्टाइलो प्रजातिका भुइघास तथा डाले घासहरु वारिका काला र भिरालो जमिनमा रोपन गर्ने।	घासको वेर्ना तथा विउ खरिद, प्राविधिक सहयोग
१. ७	माटो परिक्षण शिविर	पटक	१	५०१००	२०	६०	१४०	७५	२९५	१	५०	०	०	०	०	५०	साविकको वडा नं. १,२,३ मा १ पटक (सल्ले खोला) र वडा नं. ४,५,६ मा १ पटक (वडा कार्यालयमा)	कृषि सेवा केन्द्र, गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	माटोको नमुना संकलन गरि शिविरमा परिक्षण गराउने	माटो पुरिक्षणको लागि आवस्यक किट तथा रसायन खरिद खर्च, व्यवस्थापन खर्च
१. ८	प्राडगारिक मल तथा विषादी तयारी तालिम	पटक	२	१०	८	१३	१७	१६	५४	१	१०	१	१०	०	०	२०	साविकको वडा नं. १,२,३ मा १ पटक (सल्ले खोला) मा प्रत्यक वडा वाट ९, जना गरि २७ जना र वडा नं. ४,५,६ मा १ पटक (वडा कार्यालय) मा प्रत्यक वडा वाट ९	कृषि सेवा केन्द्र, गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	प्रत्येक ईमेन्टमा २५ देरीबि ३० जना कृषकहरुलाई तालिम प्रदान गर्ने	प्रशिक्षक भत्ता, सामाग्री, प्राविधिक सहयोग, खाजा नास्ता

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साथिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट					
																	जना गरि २७ जना			
१. ९	सुख्खा सहने प्रजाति प्रवर्द्धन (धान) खरिद	के.जी.	९००	०।०६	५०	१० ०	१५ ०	१५ ०	४५ ०	०	०	४००	२४	५००	३०	५४	प्रत्येक वडाहरुमा १५० केजीका दरले	कृषि सेवा केन्द्र, गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	सुख्खा ३ वा अन्य उपयुक्त जातको धानको विउँ खरिद गरी आबश्यकता अनुसार वितरण गर्ने	विउँ खरिद तथा दुवानी
१. १०	सुख्खा सहने प्रजाति प्रवर्द्धन (गहु)	के.जी.	९००	०।०६	५०	१० ०	१५ ०	१५ ०	४५ ०	४००	२४	५००	३०	०	०	५४	प्रत्यक वडाहरुमा १५० केजीका दरले	कृषि सेवा केन्द्र, गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	अरुण २ वा अन्य उपयुक्त जातको गहुको विउँ खरिद गरी आबश्यकता अनुसार वितरण गर्ने	विउँ खरिद तथा दुवानी

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साविकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट					
१. ११	सुख्खा सहने प्रजाति प्रवर्द्धन (मकै)	के.जी.	९००	०१०८	५०	१००	१५०	१५०	४५०	३००	२४	३००	२४	३००	२४	७२	प्रत्यक वडाहरुमा १५० केजीका दरले	कृषि सेवा केन्द्र, गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	रामपुर कम्पोजिट वा अन्य उपयुक्त जातको मकैको वित्त खरिद गरी आबश्यकता अनुसार वितरण गर्ने	वित्त खरिद तथा दुवार्नी
१. १२	तरकारी खेतकिलागि थोपा सिंचाई प्रविधि	सेट	२०५	३५	१५	३५	१२०	३५	२०५	५५	१९२।	७५	२६।	७५	२६।	७१।७५	साविकको वडा नं. १ म २० वटा, वडा नं. २ मा २०, वडा नं. ३ मा ४०, वडा नं. ४ मा ८०, वडा नं. ५ मा ९०, वडा नं. ६ मा ३५ गरि जम्मा २०५	कृषि सेवा केन्द्र, गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	तरकारी खेतीमा संलग्न कृषकहरु छनौट गरि थोपा सिंचाई सेट उपलब्ध गराउने	थोपा सिंचाई सेट खरिद तथा प्राविधिक सहयोग
१. १३	फिरफिरे Sprinkle सिंचाई (पाइप सहित)	वटा	२२०	१	५	५५	१५	६५	२२०	१०५	१०५	६०	६०	५५	५५	२२०	साविकको वडा नं. १ मा २० वटा, वडा नं. २ मा ३० वटा, वडा नं. ३ मा २५ वटा, वडा नं. ४ मा ४०	कृषि सेवा केन्द्र, गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	तरकारी खेतीमा संलग्न का उपयुक्त कृषकहरु छनौट गरि फिरफिरे र पाइप सिंचाई सेट उपलब्ध गराउने (पहिलो वर्ष वडा नं ५,६ मा दोस्रो वर्ष	फिरफिरे, पाइप खरिद तथा प्राविधिक सहयोग

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साथिको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट स्वर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट					
																	वटा, वडा नं. ५ मा १५ वटा, वडा नं. ६ मा ९० गरि जम्मा २२० वटा		४,१ र तेश्रो वर्ष वडा नं. २,३) बढीमा दुइवटा उपलब्ध गराउने	
१. १४	प्लास्टिक घरमा बेमौषमी तरकारी खेती	वटा	२०५	१०	५	३५	९०	३०	१६०	७०	७००	७०	७००	६५	६५०	२०५०	साथिकको वडा नं. १ म २० वटा, वडा नं. २ मा २०, वडा नं. ३ मा ४०, वडा नं. ४ मा ८०, वडा नं. ५ मा १०, वडा नं. ६ मा ३५ गरि जम्मा २०५	कृषि सेवा केन्द्र, गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	तरकारी खेतीमा संलग्न उपयुक्त कृषकहरु छानौट गरि प्लास्टिक घरको लागि सामान र थोपा सिंचाइ सेट उपलब्ध गराउने	प्लास्टिक तथा थोपा सिंचाइ सेट खरिद तथा प्राविधिक सहयोग
१. १५	तरकारी खेतीका लागि नर्सरी स्थापना / श्रोत घर बगैचा स्थापना	वटा	२	५०	०	०	२	०	२	१	५०	१	५०	०	०	१००	साथिकको वडा नं. १,२,३ सल्लेखोलाम १ १ वटा २ ४,५,६ को सिम्कमा १ वटा	कृषि सेवा केन्द्र, गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	तरकारी तथा फलफुलका बेना उमानै र वडामा सुलभ मुल्यमा वितरण गर्ने	नर्सरीका लागि बस्तु तथा विउ खरिद तथा प्राविधिक सहयोग

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साविकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु			
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट							
१. १६	अदुवा खेती सम्बन्ध तालिम	पटक	१	१५	३	५	१०	५	२३	१	१५	०	०	०	०	१५	साविकको वडा नं. ४,५,६ मा १ पटक	कृषि सेवा केन्द्र, गा.पा., वडा कार्यालय, अदुवावाली अनुसन्धान तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरु, आशा	प्रत्यक वडामा अदुवा खेती गर्ने २५ कृषकहरुलाई अदुवा खेती सम्बन्धि ३ दिने तालिम संचालन गर्ने	प्राविधिक सहयोग, खाजा नास्ता र प्रशिक्षक भक्ता		
१. १७	धान झार्ने मेसिन खरिद (पेडल थ्रेसर)	वटा	४	२५	५०	१०	११	५	१०	२६	४	२	५०	१	२५	१	२५	१००	साविकको वडा नं. १,२,३ मा २ वटा, वडा नं. ४,५,६ मा २ वटा गरि ४ वटा	आशा	मेसिन खरिद गरी वितरण गर्ने	मेसिन खरिद तथा ढुवानी
१. १८	हाते ट्याक्टर	वटा	२	१००	५०	१०	११	५	१०	२६	४	०	०	२	२००	०	०	२००	साविकको वडा नं. १,२,३ मा १ वटा, वडा नं. ४,५,६ मा १ वटा गरि २ वटा	आशा	मेसिन खरिद गरी वितरण गर्ने	मेसिन खरिद तथा ढुवानी
१. १९	फलफुलका बेर्ना खरिद (आप, अनार, लिच्ची, कागती)	वटा	२४००	०१०४	५८	१५	१०	८०	३८६	८००	३२	८००	३२	८००	३२	९६	साविकका सबै वडाहरुमा	कृषि सेवा केन्द्र, आशा	प्रत्येक घरधुरीलाई आप, अनार, लिच्ची र कागतिका ६ ओटा विरुवा वितरण गर्ने	विरुवा खरिद तथा ढुवानी		

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साधिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट स्वर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट					
१. २०	विउ भण्डारण गर्ने प्लाष्टिक थैली (सुपर ग्रेन व्याग) खरिद	वटा	५७९	०३५	४१	१०५	२८९	१३५	५७०	२००	७०	२००	७०	१७९	६२६५	सबै वडाहरुमा प्रत्येक घरधुरीलाई	आशा, कृषि सेवा केन्द्र, अन्य सरोकारवाला निकायहरु	विउ भण्डारण गर्ने प्लाष्टिक थैली खरिद तथा वितरण	वस्तु खरिद तथा ढुवानी	
१. २१	भुक्षय नियन्त्रणका लागि गहा सुधार	हेक्टर	४१५	१५	१०	२५	४०	१५	९०	२	३०	१	१५	१५	२२५	६७५	साधिकको वडा नं. १ मूलावारी, वडा नं. २ को डाडासल्ले, वडा नं. ३ को गैरासल्ले, वडा नं. ४ को कैलेज्यूला सिम्फ्क, वडा नं. ढारचौर, पैयाखर्क, चाख्ले र कोच्ची, वडा नं. ६ को जुम्लीडाङा, लिसखोला गाउ, तुषारे, लामिरखोला गाउ	आशा, कृषि सेवा केन्द्र, भु शंरक्षण कार्यालय, अन्य सरोकारवाला निकायहरु	भिरालो खेती भएको ठाउमा हेज रो निर्माण गरि गहा सुधार गर्ने	हेज रो निर्माण

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साधिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट					
१. २२	कृषि वन प्रणाली नमुना प्रदर्शनी	स्थान	३	१०	०	१	२	०	३	१	१०	१	१०	१	१०	३०	साधिकको वडा नं. ५ ढोरचौर, कोच्ची वडा नं. ६ को घोप्टेओराल,	आशा, कृषि सेवा केन्द्र, भूशंरक्षण कार्यालय, अन्य सरोकारवाला निकायहरु	कृषि खेती संग संगै गैहकाठ वन पैदावारहरुको खेती	गैहकाठ वन पैदावारको विरुद्ध खरिद तथा दुवानी
१. २३	जिविकोपार्जनका लागि अलैची खेतीमा सहयोग	रोपनी	१०	१०	१	३	३	३	९०	०	०	१०	१००	०	०	१००	साधिकको वडा नं. ५ सिम्क	आशा, कृषि सेवा केन्द्र, अन्य सरोकारवाला निकायहरु	अलैची खेती गर्ने	विरुद्ध खरिद तथा दुवानी
	जम्मा									२४१ ३।७५		२४२ ३।७५		१९७ ७।४	६८।४।९					
२	जलस्रोत तथा उर्जा																			
२. १	मुहान संरक्षण तथा खानेपानी आयोजना																			
२. १. १	ढोरवांग खानेपानी योजना अन्तरगत टंकी निर्माण	ओटा	१	१५०	९	१६	१९	२८	७२	१	१५०	०	०	०	०	१५०	साधिकको वडा नं. १ मूलावारी	गा.पा., वडा कार्यालय ,खा.पा.का, आशा, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	१५००० लि.को टाँक निर्माण	सिमेन्ट, बालुवा, गिटी, फिटिंग सामाग्री खरिद, लेवर, मिस्त्र ज्याला
२. १. २	चिसापानी मुहान संरक्षण	ओटा	१	४०	४	८	१०	१४	३६	०	०	१	४०	०	४०	४०	साधिकको वडा नं. १, चिसापानी	गा.पा., वडा कार्यालय ,खा.पा.का, आशा, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	इन्टेक र २००० लि. टाँक निर्माण	सिमेन्ट, बालुवा, गिटी, फलामको एङ्गल, काडेतार तथा फिटिंग सामाग्री खरिद, लेवर, मिस्त्र ज्याला

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साविकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट सर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट					
२. १. ३	डाडासल्ले खानेपानी योजना	ओटा	१	३००	१	१	५	३	१०	१	३००	०	०	०	०	३००	साविकको वडा नं. २, डाडासल्ले	गा.पा., वडा कार्यालय ,खा.पा.का, आशा, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	ईनटेक निर्माण, टर्टिक निर्माण, धारा निर्माण	सिमेन्ट, बालुवा, गिटी, फलामको एङ्गल, काडेतार तथा फिटिंग सामाग्री खरिद, लेवर, मिस्त्र ज्याला
२. १. ४	खलटाकुरा खानेपानी टंकि मर्मत	ओटा	१	५०	२	७	२३	८	४०	०	०	०	१	५०	५०	साविकको वडा नं. २, खलटाकुरा	गा.पा., वडा कार्यालय ,खा.पा.का, आशा, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	पुरानो टंकि मर्मत	सिमेन्ट, बालुवा, गिटी, फलामको एङ्गल, काडेतार तथा फिटिंग सामाग्री, पाइप खरिद, लेवर, मिस्त्र ज्याला	
२. १. ५	घरेलीखोला खानेपानी टंकि निर्माण	ओटा	१	६५	१	३	९	२	१५	१	६५	०	०	०	०	६५	साविकको वडा नं. ३, ढाराटोल	गा.पा., वडा कार्यालय ,खा.पा.का, आशा, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	मुहान नजिक इन्टेक र टंकि	सिमेन्ट, बालुवा, गिटी, फलामको एङ्गल, काडेतार तथा फिटिंग सामाग्री, लेवर, मिस्त्र ज्याला
२. १. ६	सिमलेनीखोला खानेपानी टंकि निर्माण	ओटा	१	४०	१	१	६	२	११	०	०	१	४०	०	०	४०	साविकको वडा नं. ३,कल्लेरी	गा.पा., वडा कार्यालय ,खा.पा.का, आशा, अन्य सेवा प्रदायक	पाइप विस्तार	सिमेन्ट, बालुवा, गिटी, फलामको एङ्गल, काडेतार तथा

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /सांविकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट					
																	निकायहरु		फिटिंग सामाग्री खरिद, लेवर, मिस्त्र ज्याला	
२. १. ७	तितेपानी खानेपानी टंकि निर्माण तथा मुहान संरक्षण	ओटा	१	६५	२	८	७५	५	१०	०	०	१	६५	०	०	६५	सांविकको वडा नं. ४, तितेपानी	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, आशा, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	खानेपानी मुहान संरक्षण तथा धेरवार, टंकि निर्माण तथा ७ वटा धारा विस्तार	सिमेन्ट, बालुवा, गिटी, फलामको एङ्गल, काडेतार तथा फिटिंग सामाग्री, लेवर, मिस्त्र ज्याला
२. १. ८	खानेपानी टंकि निर्माण तथा पाईप खरिद	ओटा	१	३००	२	७	२३	३	३५	१	३००	०	०	०	०	३००	सांविकको वडा नं. ४ र ६ मा उपलब्धता हुने गरि रोटेपानी	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, आशा, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	खानेपानी टंकि निर्माण २०००० लि. ११०० मि. पाईप विस्तार	वाहसय मिटर पाईप खरिद
२. १. ९	खानेपानी टंकि निर्माण तथा पाईप खरिद	ओटा	१	७५	१	६	२८	२	३७	०	०	१	७५	०	०	७५	सांविकको वडा नं. ४ तुपारे टोल	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, आशा, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	ईन्टेक र ३००० लि. पानी टंकि र पाईप खरिद	सिमेन्ट, बालुवा, गिटी, फलामको एङ्गल, काडेतार तथा फिटिंग सामाग्री, लेवर, मिस्त्र ज्याला

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साविकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट					
२. १. १०	खानेपानी टंकि निर्माण तथा पाइप खरिद	ओटा	१	८५	१	१३	४	२	६०	०	०	०	०	१	८५	८५	साविकको वडा नं. ४, साउनेगेरा	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, आशा, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	ईटेक निर्माण, ५००० लि. टंकि निर्माण र मुहान संरक्षण, तारवार	सिमेन्ट, बालुवा, गिटी, जि.आइ.पाइप, मोटर खरिद, फिटिंग सामाग्री खरिद, लेवर, मिस्त्रि ज्याला
२. १. ११	पल्लो खोला खानेपानी मुहान संरक्षण	ओटा	१	४०	०	२	२	६	१०	०	०	१	४०	०	०	४०	साविकको वडा नं. ५, पल्लोखोला	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, आशा, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	टंकि मुहान संरक्षण, घेरवार	सिमेन्ट, बालुवा, गिटी, फलामको एङ्गल, काडेतार तथा फिटिंग सामाग्री, लेवर, मिस्त्रि ज्याला
२. १. १२	गोरकाउला खानेपानी टंकि निर्माण	ओटा	१	५०	०	०	४	०	४	०	०	०	०	१	५०	५०	साविकको वडा नं. ५, ढौरचौर	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, आशा, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	टंकि निर्माण	सिमेन्ट, बालुवा, गिटी, फलामको एङ्गल, काडेतार तथा फिटिंग सामाग्री, लेवर, मिस्त्रि ज्याला
२. १. १३	भ्वाकभ्वाके खानेपानी टंकी निर्माण तथा पाइप विस्तार	ओटा	१	१४०	०	१	२	१३	१६	०	०	१	१४०	०	०	१४०	साविकको वडा नं. ५, भ्वाकभ्वाके	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, आशा, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	टंकि निर्माण तथा पाइप विस्तार	सिमेन्ट, बालुवा, गिटी, फलामको एङ्गल, काडेतार तथा फिटिंग सामाग्री,

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साविकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट स्वर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट					
																			लेवर, मिस्त्र ज्याला	
२. १. १४	कोष्ठ्य खानेपानी टर्कि निर्माण	ओटा	१	७५	०	०	२	५	७	०	०	०	०	१	७५	७५	साविकको वडा नं. ५, कोष्ठ्य	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, आशा, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	५००० लि. खानेपानी टर्कि निर्माण र पाइप विस्तार	
२. १. १५	एकछापे खानेपानी मुहान संरक्षण	ओटा	१	५०	०	१	२	७	१०	०	०	१	५०	०	०	५०	साविकको वडा नं. ५, पैयाखर्क	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, आशा, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	मुहान संरक्षणका लागि घेरवार	
२. १. १६	कुटिका खोला मुहान संरक्षण	ओटा	१	५०	०	०	२	४	६	१	५०	०	०	०	०	५०	साविकको वडा नं. ५, कुटिका खोला	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, आशा, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	मुहान संरक्षणका लागि घेरवार र ईन्टेर निर्माण	
२. १. १७	लामिरखोला खानेपानी पाइप विस्तार तथा धारा निर्माण	ओटा	१	५०	२	९	२५	९	४५	०	०	०	०	१	५०	५०	साविकको वडा नं. ६ लामिडाडा	गा.पा., वडा कार्यालय, खा.पा.का, आशा, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	पाइप विस्तार तथा धारा निर्माण	

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साधिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट					
२. १. १६	आकाशेपानी संकलनका लागि पानी पोखरी / रिचार्ज पोखरी निर्माण	ओटा	४	१५	२	१३	२२	१२	४९	२	३०	१	१५	१	१५	६०	साधिकको वडा नं. ६ जुम्लेडाडा, सालडाडा, लिसेखोला, लामिरेडाडा	गा.पा., वडा कार्यालय , आशा, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	आकाशको पानी संकलन गर्नका लागि पोखरी निर्माण	पोखरी खन्ने खर्च
२. १. १९	सोलार UP Lift वाट खानेपानी योजना	ओटा	२	३५०	२	८	२२	३	३५	०	०	१	३५०	१	३५०	७००	घर्तिपनेरा र भोटेमुल	गा.पा., वडा कार्यालय , खा.पा.का, आशा, अन्य सेवा प्रदायक निकायहरु	अन्य निकाएसँगको समन्वयमा म्याचिङ्गको रूपमा थप्न सकिने	गिटी, बालुवा तथा सिमेन्ट खरिद, लेवर, मिस्त्रि ज्यात्या, प्राविधिक खर्च
२. १. २०	डाडासल्ले खानेपानी सिंचाई पोखरी निर्माण	ओटा	१	२००	५	१४	१२	९	४०	०	०	०	१	२००	२००	साधिकको वडा नं. २, डाडासल्ले	आशा, गाउपालिका, कृषि विकास कार्यालय, वडा कार्यालय	सिंचाई पोखरी निर्माण गर्ने (२०००० लिं)	गिटी, बालुवा तथा सिमेन्ट खरिद, लेवर, मिस्त्रि ज्यात्या, प्राविधिक खर्च	
२. २	गोवरर्ग्यास प्लान्ट निर्माण	ओटा	४	४०	०	०	४	०	४	०	०	२	८०	२	८०	१६०	साधिकको वडा नं. २ मा २, वडा नं. ६ मा २	आशा, गाउपालिका, वडा कार्यालय, बैकल्पिक उर्जा	खाना पकाउनको लागि गोवर र्ग्यास निर्माण गर्ने	गिटी, बालुवा तथा सिमेन्ट खरिद, लेवर, मिस्त्रि ज्यात्या, प्राविधिक खर्च, अन्य आवश्यक औजारहरु

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साविकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट					
२. ३	सुद्धारिएको घटट निर्माण	ओटा	७	३०	०	०	५	२	७	१	३०	३	९०	३	९०	२१०	साविकको वडा नं. ३ मा २, वडा नं. ५ मा ३, वडा नं. ६ मा २ वटा गरि ७ वटा	आशा, गाउपालिका, वडा कार्यालय, वैकल्पिक उर्जा	सुद्धारिएको फलामको रनर, पाईप र नोजल राखेर संचालन गर्ने	फलामको रनर, पाईप र नोजल खरिद तथा दुवानी र प्राविधिकको पारिश्रमिक
२. ४	सोलार प्यानल खरिद	गोटा	१२७	१२	०	०	४०	८७	१२७	३०	३६०	४०	४८०	५७	६८४	१५२४	साविकको वडा नं. १ मा २७, वडा नं. २ मा ५, वडा नं. ३ मा ३५, वडा नं. ४ मा ३५ वटा, वडा नं. ५ मा १५ वटा, वडा नं. ६ मा १० वटा गरि जम्मा १२७ वटा	आशा, गाउपालिका, वडा कार्यालय, वैकल्पिक उर्जा	सोलार सेट खरिद	सोलार सेट खरिद, दुवानी तथा जडान ज्याला
	जम्मा									१२८ ५		१४६ ५		१७२ ९	४४७९					
३	बन तथा जैविक विविधता																			

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /सांविकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट					
३.१	भुक्ष्य नियन्त्रणका लागि वनक्षेत्रमा वृक्षारोपण	हेक्टर	१०।५	१०	३२	८०	२३।१	१०८	४५।१	०	०	५	५०	५।५	५५	१०५	सांविकको वडा नं. १ मा हिमाली सा.व.को २ हे., वडा नं. २ मा २ हे. वडा नं. ३ मा १।५ हे., वडा नं. ४ मा १ हे., वडा नं. ५ मा १ हे., वडा नं. ६ मा ३ हे.	वन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, सा.व.उ.स.,आशा	वनक्षेत्रमा भएका खाली ठाउमा सल्ला, लिटीस, वकाईनो, खयर, शिशौ, टुनी, लिच्छी (घास प्रजाति) वृक्षारोपण गर्ने	विरुद्ध खरिद, विरुद्ध रोपण ज्याला, प्राविधिक खर्च
३.२	दिगो वन व्यवस्थापन	हेक्टर	९	१०	३२	८०	२३।१	१०८	४५।१	३	३०	३	३०	३	३०	९०	९ ओटा सामुदायिक वनहरूमा ५ हेक्टरका दरले दिगो वन व्यवस्थापन का क्रियाकलाप हरु गर्ने	वन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, सा.व.उ.स.,आशा	हागा काटछाट, पतल्याउने, एकल्याउने, भाडी सफाई	खाजा नास्ता, औजार खरिद
३.३	नर्सरी स्थापना	ओटा	१	१००	३२	८०	२३।१	१०८	४५।१	१	१००	०	०	०	१००	वडा नं. ५ को पाएक पर्ने स्थानमा	वन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, सा.व.उ.स.,आशा	चौडापाते प्रजाति (डालेघास, शिशौ, खयर, झिपल, वकाईनो) का २५,००० विरुद्ध उत्पादन गर्ने	मल, वालुवा, माटो, विउ, प्लाष्टिक व्याग, लगायतका नर्सरीमा आवस्यक पर्ने सामानहरु	

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /सांविकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट सर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट					
३. ४	अग्नी नियन्त्रण सम्बन्धी तालिम तथा औजार खरिद	ओटा	१	५०	३	७	८	६	२४	०	०	१	५०		०	५०	वडा स्तरीय	वडा स्तरीय, गा.पा., वडा कार्यालय, सा.व.उ.स.,आशा	वडा स्तरीय अग्नी नियन्त्रक टोली गठन तथा तालिम प्रदान र औजार वितरण	औजार उपकरण खरिद, प्रशिक्षक भक्ता, खाजा नास्ता
३. ५	वन क्षेत्रभित्र शंरक्षण/रिचार्ज पोखरी निर्माण	ओटा	१२	१५	३२	८०	२३	१०	८५१	४	६०	४	६०	४	६०	१८०	सांविकको वडा नं. १ हिमाली सा.व.को आख्लेडाडामा, वडा नं. २ शान्ती शुरक्षा सा.व., वडा नं. ३, सल्ले सा.व.को खण्ड नं. ३ मा ३ वटा, वडा नं. ५, मलुकेनीगैरा सा.व.को नौपोखरीमा, वडा नं. ६ को नौधारी सा.व., रामथली सा.व., शरस्वती महिला सा.व.मा ६ ओटा गरि जम्मा १२	वन कार्यालय, गा.पा., वडा कार्यालय, सा.व.उ.स.,आशा	वन क्षेत्रभित्र संरक्षण पोखरी तथा रिचार्ज पोखरी निर्माण गर्ने	लेवर, मिस्त्र ज्याल्या

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साविकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट					
																	वटा			
	जम्मा									१९०		१९०		१४५	५२५					
४	जलवायु परिवर्तन उत्पन्न प्रकोप																			
४.१	वाढि नियन्त्रणका लागी तटवन्य निर्माण (लुहाम खोला)	घ.मि.	३००	३८	१०	२९	३१	२०	९०	१००	३८०	१००	३८०	१००	३८०	११४०	साविकको वडा नं. १ देखि ३ (टुनिवोट देखि सल्लेखोला)	भु संरक्षण कार्यालय, आशा, गा.पा., वडा कार्यालय	८ घ. मि. वरावरको १ स्पर निर्माण गर्ने (पहिलो तह मा ३ घ. मि.का २ वटा जाली र दोश्रो तहमा २ घ. मि.को जाली)	दुगां, तारजाली खरिद, लेवर, मिस्त्र ज्यात्या, प्राविधिक खर्च
४.२	वाढि नियन्त्रणका लागी तटवन्य निर्माण (सल्लेखोला)	घ.मि.	५०	३८	८	५	१३	७	३३	०	०	५०	१९०	०	०	१९०	साविकको वडा नं. ३ पुतलीखेत	भु संरक्षण कार्यालय, आशा, गा.पा., वडा कार्यालय	८ घ. मि. वरावरको १ स्पर निर्माण गर्ने (पहिलो तह मा ३ घ. मि.का २	दुगां, तारजाली खरिद, लेवर, मिस्त्र ज्यात्या,

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साथिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु		
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट						
																		वटा जाली र दोश्रो तहमा २ घ. मि.को जाली)	प्राविधिक खर्च		
४. ३	वाढि नियन्त्रणका लागी तटवन्य निर्माण (पल्लोखोला)	घ.मि.	५०	३८	०	४	११	११	२६	०	०	०	०	५०	१९०	१९०	वडा नं. ५ को पल्लोखोला	भु संरक्षण कार्यालय, आशा, गा.पा., वडा कार्यालय	८ घ. मि. बराबरको १ स्पर निर्माण गर्ने (पहिलो तह मा ३ घ. मि.का २ वटा जाली र दोश्रो तहमा २ घ. मि.को जाली)	दुगां, तारजाली खरिद, लेवर, मिस्त्रि ज्यात्या, प्राविधिक खर्च	
४. ४	अमृतेखोलामा तटवन्य तथा वृक्षारोपण	घ.मि.	१००	३८	०	४	११	११	२६	०	०	०	०	१००	३८०	३८०	वडा नं. ४, सिम्क	भु संरक्षण कार्यालय, आशा, गा.पा., वडा कार्यालय	८ घ. मि. बराबरको १ स्पर निर्माण गर्ने (पहिलो तह मा ३ घ. मि.का २ वटा जाली र दोश्रो तहमा २ घ. मि.को जाली)	दुगां, तारजाली खरिद, लेवर, मिस्त्रि ज्यात्या, प्राविधिक खर्च	
४. ५	नदी कटान नियन्त्रणका लागि नदी किनारमा बायोइंजिनियरीड (वृक्षारोपण बैस)	मि.	२०००	०१५	३२	८०	२३	१	१०८	४५१	०	०	१०००	१५०	१०००	१५०	३००	धुरखोला, सल्लेखोला, ढोरचौर खोला र पल्लो खोलामा वृक्षारोपण	भु संरक्षण कार्यालय, आशा, गा.पा., वडा कार्यालय	नदी किनारमा तारजाली सँगै बैस रोपन गर्ने	बैसका हाँगा खरिद, दुवानी, रोपन तथा संरक्षण
४. ६	प्रकोप राहत कोषको(आपतकालिन) स्थापना	पटक	२	१००	३२	८०	२३	१	१०८	४५१	१	१००	१	१००	०	०	२००	वडा स्तरमा	गा. पा., वडा कार्यालय, आशा, अन्य सेवा प्रदायक	जोखिममा परेका व्यक्तिका लागि राहत प्रदान	कोषको स्थापना

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साविकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट सर्चकोलागी आधारहरु	
										०७४/०७५		०७५/०७६		०७६/०७७						
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट			निकायहरु		
	जम्मा									४८०		८२०		११००	२४००					
५	जन स्वास्थ																			
५.१	जन चेतनामुलक कार्यक्रम (सरसफाई, मानव रोग, खोप)	पटक	६	१०	३२	८०	२३	१०	४५१	२	२०	२	२०	२	२०	६०	साविकको वडा नं. १ देखि ६ सम्म	गा.पा., वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौक,आशा	प्रत्येक वस्तिका मासिका हरुसंग समन्वय गरेर समुदायमा सरसफाई र सरसफाईको कमीते लाग्न सब्ने रोग र वचाउका उपाय वारे छलफल, नाटक देखाउने	तालिम सामाग्री, प्राविधिक सहयोग, प्रशिक्षक भत्ता
५.२	वडा स्तरमा प्राथमिक उपचार केन्द्र स्थापना (First Aid KIT, अति आवश्यक औषधि सहित) गाउँघर क्लिनिक विस्तार	वटा	६	५	०	६०	१८	१०	३४०	६	३०	०	०	०	३०	साविकको वडा नं. १ देखि ६ सम्म	गा.पा., वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौक,आशा	३ वटै वस्तिमा सामान्य प्राथमिक उपचारका लागी महिला स्वयमसेविका मार्फत कार्य सञ्चालन गर्ने	प्राथमिक उपचारका लागी औषधि तथा औजार खरिद र महिला स्वयमसेविकालाई प्रयोग विधि वारे तालीम	
५.३	'पोषण सम्बन्धी तालिम	पटक	६	१०	८	५४	५०	६८	१८०	२	२०	२	२०	२	२०	६०	साविकको वडा नं. १ देखि ६ सम्म	गा.पा., वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौक,आशा	दुई दिने तालिममा बीस जना १००० दिनका आमाहरुलाई सहभागी गराउने	तालिम सामाग्री, प्राविधिक सहयोग, प्रशिक्षक भत्ता

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान / सांविकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट					
५. ४	स्टेचर खरिद	वटा	१२	१०	३२	८०	२३	१०	४५१	०	०	१२	१२०		०	१२०	सांविकको वडा नं. १ देखि ६ सम्म दुई वटाका दरले	गा.पा., वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकि,आशा	प्रत्यक वडामा १ वटा स्टेचर खरिद	आर्थिक सहयोग
५. ५	औपधी युक्त भुल वितरण (लामखुटेको टोकाई बाट बच्न)	घरधुरि	५६५	०७	४१	१०	२८	१३	५६५	०	०	०	५६५	३९५।	३९५।	३९५।	सांविकको वडा नं. १ देखि ६ सम्म	गा.पा., वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकि,आशा	सबै घरधुरीहरूलाई भुल वितरण गर्ने	भुल खरिद
५. ६	प्रसुति केन्द्रको सबलिकरण	पटक	१	५०	१५	२५	३०	३०	१००	०	०	०	१	५०	५०	५०	प्रसुति केन्द्रमा	गा.पा., वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकि,आशा	प्रसुति केन्द्रलाई आवस्यक औपधी, सामाजी खरिद तथा दुवानी सहयोग	आवस्यक औपधी,
	जम्मा									७०		१६०		४८	५५	७१५।				
६	भौतिक पूर्वाधार सुधार																			
६. १	सिचाई कुलो निर्माण तथा मर्मेत (पकिक बनाउने)																			
६. १. १	हातिहुङ्गा सिचाई कुलो स्तरउन्नती	RM	२००	१	७	१६	१८	२३	६४	२००	०	०	०	२००	सांविकको वडा नं. १, टुनिवोट	आशा, गा.पा., कृषि विकास कार्यालय, वडा कार्यालय, सिचाई कार्यालय	दुई सय मिटर कुलो स्तरउन्नती र सिमेन्ट गर्ने	गिरी, बालुवा तथा सिमेन्ट खरिद, लेवर, मिस्त्र ज्याल्या, प्राविधिक खर्च		
६. १. २	घुरखोला सिचाई कुलो स्तरउन्नती	RM	३५०	१	३	८	१२	७	३०	०	०	०	३५०	३५०	३५०	३५०	सांविकको वडा नं. १, टुनिवोट	आशा, गा.पा., कृषि विकास कार्यालय, वडा कार्यालय, सिचाई कार्यालय	३५० मिटर पि.सि.सि. गर्ने	गिरी, बालुवा तथा सिमेन्ट खरिद, लेवर, मिस्त्र ज्याल्या, प्राविधिक खर्च

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साधिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट					
६. १. ३	माझकुलो सिंचाई कुलो स्तरउन्नती	RM	२००	१	६	७	५	२	२०	०	०	२००	२००	०	०	२००	साधिकको वडा नं. २, गैरासल्ले	आशा, गा.पा., कृषि विकास कार्यालय, वडा कार्यालय, सिंचाई कार्यालय	पि.सि.सि. गर्ने २०० मिटर	गिटी, बालुवा तथा सिमेन्ट खरिद, लेवर, मिस्त्रि ज्यात्या, प्राविधिक खर्च
६. १. ४	वस्नेतका खेत सिंचाई कुलो स्तरउन्नती	RM	१५०	१	२	४	५	१	१२	१५०	१५०	०	०	०	०	१५०	साधिकको वडा नं. २, गैरासल्ले	आशा, गा.पा., कृषि विकास कार्यालय, वडा कार्यालय, सिंचाई कार्यालय	१५० मिटर कुलो पक्की गर्ने	गिटी, बालुवा तथा सिमेन्ट खरिद, लेवर, मिस्त्रि ज्यात्या, प्राविधिक खर्च
६. १. ५	दुराखोला सिंचाई कुलो स्तरउन्नती	RM	१५०	१	८	९	७	२	२६	०	०	१५०	१५०	०	०	१५०	साधिकको वडा नं. २, गैरासल्ले	आशा, गा.पा., कृषि विकास कार्यालय, वडा कार्यालय, सिंचाई कार्यालय	१५० मिटर कुलो पक्की गर्ने	गिटी, बालुवा तथा सिमेन्ट खरिद, लेवर, मिस्त्रि ज्यात्या, प्राविधिक खर्च
६. १. ६	भित्रीखोला सिंचाई कुलो स्तरउन्नती	RM	१४०	१	२	१	५	२	१०	०	०	१४०	१४०	०	०	१४०	साधिकको वडा नं. २, सल्लेखोला	आशा, गा.पा., कृषि विकास कार्यालय, वडा कार्यालय, सिंचाई कार्यालय	१४० मिटर पक्की गर्ने	गिटी, बालुवा तथा सिमेन्ट खरिद, लेवर, मिस्त्रि ज्यात्या, प्राविधिक खर्च
६. १. ७	कानपुरे सिंचाई कुलो स्तरउन्नती	RM	१००	१	१	२	३	२	८	०	०	१००	१००	०	०	१००	वडा नं. ३, कानपुरे	आशा, गा.पा., कृषि विकास कार्यालय, वडा कार्यालय, सिंचाई कार्यालय	१०० मिटर पक्की गर्ने	गिटी, बालुवा तथा सिमेन्ट खरिद, लेवर, मिस्त्रि ज्यात्या, प्राविधिक खर्च

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साविकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट					
६. १. ८	दहखेत सिंचाई कुलो स्तरउन्नती	RM	२००	१	१	७	२०	६	३४	२००	२००	०	०	०	०	२००	वडा नं. ४ दहखेत	आशा, गा.पा., कृषि विकास कार्यालय, वडा कार्यालय, सिंचाई कार्यालय	दुई सय मिटर पक्की गर्ने	गिटी, बालुवा तथा सिमेन्ट खरिद, लेवर, मिस्त्र ज्यात्या, प्राविधिक खर्च
६. १. ९	बाटुले ज्यूला सिंचाई कुलो स्तरउन्नती	RM	१५०	१	४	१०	१५	११	४०	०	०	०	१५०	१५०	१५०	१५०	साविकको वडा नं. ४	चुहिने ठाउमा १५० मिटर पक्की गर्ने	गिटी, बालुवा तथा सिमेन्ट खरिद, लेवर, मिस्त्र ज्यात्या, प्राविधिक खर्च	
६. १. १०	सिमलटारी सिंचाई कुलो स्तरउन्नती	RM	२५०	१	१	६	८	९	२४	०	२५०	२५०	०	०	२५०	२५०	साविकको वडा नं. ४	आशा, गा.पा., कृषि विकास कार्यालय, वडा कार्यालय, सिंचाई कार्यालय	आबश्यक ठाउमा २५० मिटर पक्की गर्ने	गिटी, बालुवा तथा सिमेन्ट खरिद, लेवर, मिस्त्र ज्यात्या, प्राविधिक खर्च
६. १. ११	भोटेमुल देखि लामिरखोला सिंचाईकुलो स्तरउन्नती	RM	४००	१	०	३	७	१५	२५	४००	४००	०	०	०	०	४००	साविकको वडा नं. ५	आशा, गा.पा., कृषि विकास कार्यालय, वडा कार्यालय, सिंचाई कार्यालय	४०० मिटर पक्की गर्ने	गिटी, बालुवा तथा सिमेन्ट खरिद, लेवर, मिस्त्र ज्यात्या, प्राविधिक खर्च
६. १. १२	ठुलाखोला सिंचाई कुलो स्तरउन्नती	RM	३००	१	३	१२	१३	७	३५	३००	३००	०	०	०	०	३००	साविकको वडा नं. ६	आशा, गा.पा., कृषि विकास कार्यालय, वडा कार्यालय, सिंचाई कार्यालय	३०० मिटर पक्की गर्ने	गिटी, बालुवा तथा सिमेन्ट खरिद, लेवर, मिस्त्र ज्यात्या, प्राविधिक खर्च

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान / साविकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु		
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट						
६. १. १३	माझकुलो सिंचाई कुलो स्तरउन्नती	RM	२५०	१	२	१०	११	५	२८	०	०	२५०	२५०		०	२५०	साविकको वडा नं. ६	आशा, गा.पा., कृषि विकास कार्यालय, वडा कार्यालय, सिंचाई कार्यालय	पक्षी गर्ने (२५० मिटर)	गिटी, बालुवा तथा सिमेन्ट खरिद, लेवर, मिस्त्री ज्यात्या, प्राविधिक खर्च	
६. १. १४	मुलकुलो स्तरउन्नती	RM	२५०	१	३	१६	१६	१२	४९	०	०	२५०	२५०	०	०	२५०	साविकको वडा नं. ६	आशा, गा.पा., कृषि विकास कार्यालय, वडा कार्यालय, सिंचाई कार्यालय	पक्षी गर्ने (२५० मिटर)	गिटी, बालुवा तथा सिमेन्ट खरिद, लेवर, मिस्त्री ज्यात्या, प्राविधिक खर्च	
६. १. १५	लामा खेत सिंचाई कुलो स्तरउन्नती	RM	२५०	१	०	१०	१८	१२	४०	०	०	२५०	२५०	०	०	२५०	साविकको वडा नं. ६	आशा, गा.पा., कृषि विकास कार्यालय, वडा कार्यालय, सिंचाई कार्यालय	पक्षी गर्ने (२५० मिटर)	गिटी, बालुवा तथा सिमेन्ट खरिद, लेवर, मिस्त्री ज्यात्या, प्राविधिक खर्च	
	जम्मा									१२५०		११००		९९०	३३४०						
७	जलवायु परिवर्त्तन सञ्चयना अभिवृद्धि, क्षमता विकास, लैगिंक तथा सामाजिक समावेसीकरण																				
७. १	जलवायु परिवर्तन सञ्चयना केन्द्र स्थापना (वडा स्तरिय)	ओटा	१	५०	३२	८०	२३	१	१०८	४५१	०	०	१	५०	०	०	५०	वडा कार्यालयको भवनमा	गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	सबै टोलका समुदायलाई जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि सुचना प्रवाह गर्ने उद्देश्यले वडा	पुस्तक खरिद, टेक्कल, दराज खरिद तथा व्यवस्थापन र प्राविधिक सहयोग

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साविकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट					
																		कार्यालयको भवनमा सुचना केन्द्र स्थापना गर्ने		
७.२	जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि रेडियो कार्यक्रम	पटक	२	१०	३२	८०	२३	१०	४५१	१	१०	१	१०	०	०	२०	स्थानिय रेडियो	गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि सन्देश प्रवाह गर्ने	कार्यक्रम प्रशारण खर्च
७.३	जलवायु परिवर्तन, तल्लो तटीय र माथिल्लो तटीय क्षेत्रविच को अन्तर सम्बन्धि सञ्चेतनाका लागि होडिङ वोर्ड निर्माण	वटा	६	१२	३२	८०	२३	१०	४५१	३	३६	२	२४	१	१२	७२	साविकका वडा नं. १ देखि ६ सम्म ११ वटा	गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	प्रत्येक वडामा १ वटा होडिङ वोर्ड	होडिङ वोर्ड, फ्लेक्स प्रिन्ट
७.४	लापा कार्यान्वयन का लापी अभियानीकरण गोष्ठि	पटक	१	१०	५	८	६	६	२५	१	१०	०	०	०	०	१०	वडा स्तरमा स्तरमा	गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	१ दिने अभियानीकरण गोष्ठि (वडाका निर्बाचित जन प्रतिनिधिहरु, वडामा कार्यरत सरोकारवाला संघ संस्था, राजनीतिक दल)	सहभागी यातयात, नास्ता, स्टेसनरी, प्रशिक्षक भत्ता, तालिम सामाग्री
७.५	विपन्न महिलाहरूलाई वैकल्पिक आयमुलक क्रियाकलाप (होजेरी तालिम तथा सामाग्री सहयोग)	पटक	१	१००	०	९	११	१०	३०	०	०	१	१००	०	१००	वडा स्तरमा स्तरमा	गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	उनका विभिन्न सामागिहरु बनाउने सम्बन्धि १५ दिने तालिम	उन तथा बुनाईका सामानहरु खरिद, प्रशिक्षक भत्ता, खाजा	

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष						कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साथिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट संचयकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	074/075	075/076	076/077			
																					नास्ता
७. ६	विपन्न महिलाहरुलाई वैकल्पिक आयमुलक क्रियाकलापका लागी दालमोट, चाउमिन, सस आदि खाद्य सामाग्रि वनाउने तालिम	पटक	१	८०	०	४	१०	१०	२४	०	०	०	१	८०	८०	वडा स्तरमा स्तरमा	गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	दालमोट, चाउमिन, सस जस्ता खाद्य सामाग्रि वनाउन १५ दिने तालिम	प्रशिक्षक भत्ता , खाजा नास्ता, कच्चा पदार्थ		
७. ७	अवलोकन भ्रमण (अनुकूलनका प्रयासहरु भएको ठाउमा)	पटक	१	१००	६	१०	७	७	३०	०	०	१	१००	०	१००	वडा स्तरीय	गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	निर्बाचित जनप्रतिनिधि, राजनैतिक दल र अगुवा कृषक गरि ३० जना	यातायात, खाना तथा वसोवास		
७. ८	सहकारीका महिलाहरुलाई लेखा व्यवस्थापन तालिम	पटक	१	२५	०	७	८	९	२४	१	२५	०	०	०	२५	वडा स्तरमा स्तरमा	आशा , सहकारीहरु	विभिन्न सहकारी बाट २४ जना महिलाहरुलाई २ दिने तालिम	व्यवस्थापकिय सामाग्रीहरु खरिद, नियमित वैठकका लागि खाजा खर्च		
७. ९	महिला तथा बन्धित वर्गलाई लैगिंग तथा सामाजिक समावेशीकरण तालिम	पटक	१	२०	०	१०	९	११	३०	१	२०	०	०	०	२०	वडा स्तरमा स्तरमा	गा.पा., वडा कार्यालय, आशा महिला तथा वालवालिका कार्यालय	२ दिने तालिम, वडाबाट ३ जनाका दरले, आमा समुह, कृषि सहकारीहरु, सचेतना केन्द्र र	प्रशिक्षक भत्ता, सहभागि भत्ता, सामाग्री, औजार खरिद, स्टेशनरी,		

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साथिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट स्वर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट					
																		वन समुहका महिला प्रतिनिधीहरु	नास्ता	
	जम्मा									१०१		२८४		९२	४७७					
८	योजना अनुगमन , मूल्यांकन तथा संस्थागत विकास																			
८. १	वार्षिक योजना तर्जुमा गोष्ठि	वटा	३	१५						१	१५	१	१५	१	१५	४५	वडा स्तरमा स्तरमा	गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	१ दिने योजना तर्जुमा गोष्ठि (वडाका निर्बाचित जन प्रतिनिधिहरु, राजनितिक दल ,वडामा कार्यरत सरोकारवाला संघ संस्था)	सहभागि भत्ता, स्टेशनरी, नास्ता, सामाग्री
८. २	सरोकारवालाहरुवाट संयुक्त अनुगमन तथा मूल्यांकन	वटा	३	१५						१	१५	१	१५	१	१५	४५	कार्यक्रम संचालन भएका स्थानहरुमा	गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	वार्षिक रूपमा (वडाका निर्बाचित जन प्रतिनिधिहरु, राजनितिक दल ,वडामा कार्यरत सरोकारवाला संघ संस्था)	सहभागि भत्ता, नास्ता
८. ३	चौमासिक समिक्षा गोष्ठि	पटक	९	५						३	१५	३	१५	३	१५	४५	वडा स्तरमा स्तरमा	गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	वडाका निर्बाचित जन प्रतिनिधिहरु, राजनितिक दल, वडामा कार्यरत	सहभागि भत्ता, स्टेशनरी, नास्ता, सामाग्री

सि नं	क्रियाकलाप	ईकाइ	परिमाण	प्रति ईकाइ लागत (हजारमा)	लाभान्वित वर्ग					आर्थिक वर्ष					कूल अनुमानित बजेट	स्थान /साथिकको वडा नं.	सहकार्य, समन्वय र जिम्मेवार निकाय	क्रियाकलापको विवरण	बजेट खर्चकोलागी आधारहरु	
					V1	V2	V3	V4	जम्मा	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट	परिमा ण	बजेट					
																		सरोकारवाला संघ संस्था		
८	वडा कार्यालयको संस्थागत विकास	पटक	१	१००						१	१००	०	०	०	०	१००	वडा स्तरमा स्तरमा	गा.पा., वडा कार्यालय, आशा	कम्प्युटर, प्रिन्टर, लगायत आवश्यक फर्निचर खरीद गरी वडा कार्यालयको संस्थागत विकास गर्ने	आवश्यक सामाग्री खरीद
	जम्मा									१४५		४५		४५	२३५					
	कुल जम्मा									५९३ ४।७५		६४८ ७।७५		६५६३ १९	१८९८।४					

३.७ संस्थागत नक्शांकन तथा सेवा प्रदायक संस्था विश्लेषण

योजना तयार गरिसकेपछि अनुकूलन योजनाका प्राथमिकतालाई स्थानीय स्तरमा आर्थिक तथा प्राविधिक रूपमा सहयोग पुऱ्याउन सक्ने निकायहरुको पहिचान एवं ती निकायहरुबाट उपलब्ध हुने सेवाहरुको समेत विश्लेषण गरिएको थियो । यसरी जलवायु परिवर्तनका सवालमा आर्थिक, प्राविधिकको साथै सहजीकरण सहयोग पुऱ्याउन सक्ने स्थानीय सरकारी निकाय, गैर सरकारी तथा समुदायमा आधारित संघ संस्थाहरुमा जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, गाउँ पालिकाको कार्यालय, कृषि विकास कार्यालय, भू-संरक्षण कार्यालय, वन कार्यालय स्वास्थ्य कार्यालय, सिंचाई कार्यालय, महिला बालबालिका कार्यालय, सुरक्षा निकाय, टेलिकम, सा.व.उ.स.हरु, , पशुसेवा कार्यालय, गैर सरकारी संस्था तथा आयोजनाहरु: शारदा, रूपान्तरण, रूपान्तरण नेपाल, आर.एन.एन., आशा, कृषि सहकारी संस्था, आदि रहेका छन् । संस्थागतनक्षा अनुसार जिल्लामा हुने जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि हरेक क्रियाकलापहरु जि.स.स र गाउँपालिकासँगको समन्वय र सहकार्यमा हुने हुँदा जि.स.स. र गा.पा. संग धैरै राम्रो र नजिकको सम्बन्ध रहेने देखिन्छ ।

चित्र १८. संस्थागत नक्शांकन

तालिका १७. संस्थागत विश्लेषण

सेवाप्रदायक संस्था र ठेगाना	सेवा लिने विषय	सेवा लिन गरिने प्रक्रिया
गाउँपालिकाको कार्यालय	आर्थिक सहयोग, समन्वय र सहकार्य, सल्लाह र सुझाव, सिफारिस	योजना तर्जुमामा आमन्त्रण, निवेदन तथा योजना प्रस्तुत, गाविसको योजना तर्जुमामा प्रतिनिधित्व
जि.स.स.को कार्यालय	आर्थिक सहयोग र सहकार्य	योजना प्रस्तुत, निवेदन
शिक्षा कार्यालय	विद्यालय निर्माण तथा मर्मत, छात्रवृत्ति, विद्यालयका लागि आवश्यक सामाग्रीहरु, शिक्षकहरुका लागि तालिम	योजना प्रस्तुत, वि.व्य.स.को निर्णय र निवेदन
खानेपानी कार्यालय	खानेपानीको लागि आवश्यक प्राविधिक सहयोग, पाईप, टंकी, धारा निर्माणका सामाग्री सहयोग, चर्पी निर्माणका लागि प्यान सेट, सिमेन्ट, सरिया, पाईप सहयोग	योजना प्रस्तुत, उपभोक्ता समिति गठन गरी निवेदन पेश, सम्पर्क र समन्वय
वन कार्यालय	सा.व.उ.स. गठन र दर्ता, वन व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम र प्राविधिक सहयोग, गैर काष्ठ वन पैदावार सम्बन्धी तालिम र प्राविधिक सहयोग, आयआर्जनका क्रियाकलापहरुका लागि आर्थिक सहयोग	सावउसको वार्षिक योजना पेश, सावउसको निर्णय र निवेदन पेश, सम्पर्क र समन्वय
सा.ब.उ.स.	कृषकहरुलाई आवश्यक काठ, घाँस , दाउरा उपलब्ध गराउने तथा विपन्नहरुलाई आय आर्जनका लागि सहयोग गर्ने	निवेदन
कृषि विकास कार्यालय	कृषि सम्बन्धी प्राविधिक सहयोग, बीउविजन, कृषि सम्बन्धी तालिम, कृषक समूह गठन र सबलीकरण	योजना प्रस्तुत, कृषक समूहको निवेदन
स्वास्थ्य कार्यालय	उपस्वास्थ्य चौकी स्थापना र स्तर वृद्धि, स्वास्थ्य शिविर, गाउँघर किलिनिकको स्तर वृद्धि,	सम्पर्क, समन्वय, निवेदन
सिंचाई कार्यालय	कुलो, नहर निर्माण, पाईप सहयोग,	योजना प्रस्तुत, निवेदन, सम्पर्क, समन्वय
महिला तथा बालबालिका कार्यालय	अपाङ्ग परिचय तथा राहत, महिला सशक्तिकरणका लागि तालिम, समूह गठन, आयआर्जन सम्बन्धी कार्यक्रमहरु	सम्पर्क समन्वय, निवेदन
सुरक्षा निकाय	सहयोग, राहत तथा तथा उद्धारको लागी, सुरक्षा	उद्धारको लागि अनुरोध निवेदन
पशु सेवा कार्यालय	पशुमा लागेको रोगको वारे जानकारी तथा प्रिरक्षण	समूह, निवेदन
भु-संरक्षण कार्यालय	तारजाली, मुहान संरक्षण	निवेदन, सम्पर्क, समन्वय
जल उत्पन्न प्रकोप	तारजाली , तटबन्ध निर्माण	निवेदन, सम्पर्क, समन्वय

३.८ योजना प्रक्रियामा स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना समायोजन

यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनालाई विकास र विषयगत योजनाका साथै स्थानीय स्तरमा सेवा प्रदान गर्ने निजी तथा गैर सरकारी संस्थाहरुको योजना प्रक्रियामा पनि समायोजन गर्दै लैजानका लागि बस्ति स्तरमा/साबिकका वडा स्तरमा वडा नागरिक मञ्च, हालको वडा स्तरमा वडा स्तरीय योजना प्राथमिकरण बैठक छलफल गरिएको थियो । त्यसै गरी गाउँपालिका स्तरमा बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति हुदै गाउँ पालिकाको बैठकबाट गाउँ सभालाई सिफारिस भई गाउँ सभाबाट अनुमोद गरिएको थियो । यसका साथै यस वडाभित्र भित्र कार्यरत विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरुको योजनाहरुमा पनि यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनालाई समायोजन गरिदै लगिने छ । त्यसै गरी यस वडाबाट तयार हुने आवधिक योजनामा पनि यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनालाई उच्च प्राथमिकताका साथ समायोजन गरिनेछ, भने केन्द्रिय स्तरमा नेपाल सरकार वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय अन्तर्गत राष्ट्रिय योजना आयोगबाट तयार गरिने रातो किताब मार्फतको राष्ट्रिय विकास योजनामा पनि यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनालाई समायोजन गरिनेछ ।

३.९ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको कार्यान्वयन

यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको सफल कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकनको लागि समन्वयात्मक भौमिकाको लागि वडा कार्यलय सदैव क्रियाशिल रहनेछ ।

यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयनको लागि वडा अध्यक्ष को अध्यक्षता बहुसंरोक्तवाला समिति गठन गर्न सकिनेछ । सो समितिको मात्रात्मा यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाका योजनाहरु सेवा प्रदायक संस्था तथा निकायहरु, विषयगत कार्यालयहरु र सोभै समुदायमा स्थापित भई क्रियाशिल रहेका विद्यमान समूह, संस्था, क्लब तथा उपभोक्ता समितिहरु मार्फत कार्यान्वयन गरिनेछ । यस योजनामा अन्य सरोकारवाला निकायहरुको सहयोग पनि आवश्यक पर्ने हुनाले सो कार्यक्रमहरुका लागि सरोकारवाला निकायको वार्षिक योजनामा समावेश गर्नका लागि जिल्ला समन्वयन समिति तथा गाउँपालिका मार्फत पहल गरिनेछ । विस्तृत कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धित व्यक्ति, संस्था निकायहरुसँग समन्वय र सहकार्य गरी वाह्य श्रोतहरुको समेत पहिचान र परिचालन गरिनेछ ।

योजना कार्यान्वयन हुनु पूर्व कार्यान्वयनका लागि आवश्यक विस्तृत बजेट तयारी उपभोक्ता समिति, समूह र क्लबहरुसँग सहमति एवं सम्झौता गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । उक्त कार्यान्वयन गर्ने समितिहरुले कार्यक्रम कार्यान्वयन पूर्व सम्बन्धित लाभान्वयित वर्ग समक्ष विस्तृत योजना तथा बजेट विवरण प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ । कार्यक्रम संचालनको क्रममा आयव्ययको विवरण तथा सम्बन्धित अभिलेखहरु पारदर्शी रूपमा राख्नु पर्नेछ ।

कार्यक्रम संचालनको क्रममा कार्यक्रम गुणस्तरीय तथा उद्देश्यमूलक बनाउन सम्बन्धित लाभान्वयित वर्ग तथा सम्बन्धित सरोकारवाला संस्थाहरुको सुझावलाई सम्बोधन गरिनेछ । साथै गाउँपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालय र सम्बन्धित समूहबाट स्वःअनुगमन मूल्यांकन गरिनुका साथै सहयोगी निकायहरुसँग संयुक्त रूपमा समेत कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा मूल्यांकन गरिनेछ । कार्यक्रम सम्पादन पश्चात सम्बन्धित क्रियाकलापको सार्वजनिक लेखा परिक्षण गरिने छ ।

३.१० स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको प्रगति समिक्षा, अनुगमन तथा मूल्यांकन

वडा तहमा स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयनको प्रगति र परिणाम सम्बन्धी सूचना तथा प्रमाणहरुको संकलन र मूल्यांकन गर्न वडा अध्यक्षका अध्यक्षता गठित बहुसंरोक्तवाला समितिलाई नै परिचालन गरिनेछ । अनुकूलन कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनमा भएको प्रगतिहरुको समिक्षा नियमित रूपमा गरिनेछ । यसका लागि वार्षिक योजना तर्जुमा गोष्ठी र समिक्षा गोष्ठी सबै सरोकारवालाहरुको सहभागितामा संचालन गरिनेछ ।

समितिबाट कार्यक्रमको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न स्थलगत अनुगमन समेत गरिनेछ। समिक्षा गोष्ठी एवं स्थलगत अनुगमनबाट लापा कार्यान्वयनमा प्राप्त भएका प्रतिफल मूल्यांकन गरि सिकाईहरुको आदान प्रदान गरिनेछ। यसै गरी समय-समयमा जिल्ला स्तरमा रहेका सयन्त्रहरुबाट पनि संयुक्त अनुगमन गरी प्राविधिक स्तरको पृष्ठपोषण वडालाई प्राप्त हुनेछ। यसका अतिरिक्त अनुकूलन योजना कार्यान्वयन र अनुगमनबाट आएका नतिजा, प्रगति र उपलब्धीहरु जिल्ला र गाउँपालिकामा हुने विभिन्न फोरमहरुमा प्रस्तुत गरी पृष्ठपोषण लिईनेछ। यसबाट लापा कार्यान्वयनको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न सहयोग पुरनेछ। यसरी नै लापा कार्यान्वयनबाट प्राप्त उपलब्धी र नतिजाहरुको प्रगति विवरण र घटनाको विस्तृत अध्ययन गरी प्रकाशन तथा प्रसारण गरिनेछ। समय-समयमा केन्द्रिय तथा क्षेत्रिय अनुगमन समितिहरुबाट अनुगमन तथा मूल्यांकन गरिनेछ।

समुदाय तहमा सहभागितात्मक स्वःअनुगमन पद्धतिलाई प्राथमिकता दिईनेछ। यसका लागि उपभोक्ता समूह तथा समितिहरुले कार्यक्रमको शुरुवातमा र सपन्न भए पश्चात सार्वजनिक लेखा परिक्षण गर्नेछन्। लापा तयारीको क्रममा तयार गरिएको विभिन्न विधिहरुको विश्लेषणलाई आधार मानी तुलनात्मक रूपमा विश्लेषण गरिनेछ। यसरी सहभागितामूलक जलवायु परिवर्तन सम्बेदनशिल सम्पन्नता स्तरीकरण विधिबाट पुनः वडा स्तरमा घरधुरीहरुको लेखाजोखा गरी तुलनात्मक अध्ययन गरिनेछ। यसबाट समुदाय स्वयंले संकटासन्नताको अवस्था विश्लेषण गर्न सक्नेछन्।

तालिका १८. अनुगमन योजना

अनुगमनका तहहरु	किन	कसले	कहिले	कसरी
समुदाय तहका अनुगमन (क्रियाकलापहरुको तहमा)	<ul style="list-style-type: none"> पारदर्शिता र अपनत्व कायम गर्न। अनुकूलन कार्यहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न। 	<ul style="list-style-type: none"> समुदाय स्तरिय अनुगमन तथा मूल्यांकन समिति 	<ul style="list-style-type: none"> कार्यक्रम संचालन पूर्व, संचालनको क्रममा र सम्पन्न भएको १ महिना भित्र (हरेक कार्यक्रममा) 	<ul style="list-style-type: none"> सार्वजनिक लेखा परिक्षण, स्वःअनुगमन तथा मूल्यांकन, होर्डिङ बोर्ड मार्फत।
वडा/गाउँपालिका तहका अनुगमन (प्रक्रिया र प्रगतिहरु तहमा)	<ul style="list-style-type: none"> कार्यक्रमको गुणस्तर कायम गर्न। योजना र प्रगतिका लेखाजोखा गर्न। कार्यक्रमको प्रभावकारिता वृद्धि गर्दै समयमा सम्पन्न गर्न। 	<ul style="list-style-type: none"> वडा स्तरिय अनुगमन तथा मूल्यांकन समिति गाउँपालिका स्तरिय अनुगमन तथा मूल्यांकन समिति 	<ul style="list-style-type: none"> अर्धवार्षिक रूपमा (पौष र असारमा) चौमासिक चौमासिक नियमित वार्षिक 	<ul style="list-style-type: none"> समिक्षा तथा योजना तर्जुमा बैठक तथा गोष्ठी फिल्ड अनुगमन भ्रमण। संकटासन्न वर्गहरुसंग अन्तरक्रिया। फोटो तथा घटना अध्ययनको संकलन। वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन।
जिल्ला तहका अनुगमन (नतिजाहरु र उपलब्धी तहमा)	<ul style="list-style-type: none"> लापाका उपलब्धीहरु र नतिजाहरु सुनिश्चित गर्न। राम्रा अभ्यासहरुको अनुशरण, थप विस्तार र मूल प्रवाहीकरण गर्न। 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला समन्वय समिति, सहयोगी संस्थाहरु। 	<ul style="list-style-type: none"> अर्धवार्षिक अर्धवार्षिक वार्षिक २ वर्षमा वार्षिक 	<ul style="list-style-type: none"> संयुक्त अनुगमन। समिक्षा तथा सेयरिङ गोष्ठी तथा बैठक। घटना अध्ययनको संगालो प्रकाशन। सहभागितामूलक संकटासन्नता विश्लेषण। प्रगति प्रतिवेदन प्रकाशन।

सन्दर्भ सामाग्री:

- त्रिवेणी गा.वि.स.को बस्तुगत विवरण २०७३
- राष्ट्रिय जलवायु परिवर्तन नीति २०६७
- राष्ट्रिय अनुकूलन कार्ययोजना (नापा) २०६७
- स्थानिय अनुकूलन कार्ययोजना संरचना (लापा फेमवर्क) २०६७
- जिल्ला बस्तुगत विवरण, सल्यान २०७२
- सुदृढ लापा मार्गदर्शन, ASHA २०७३

अनुसूचीहर

अनुसूची १. स्थानीय अनुकूलन योजना तयारी गोष्ठी (३ दिने)का सहभागीहरु

सि.न.	सहभागीको नाम	कार्यालय/आबद्ध संस्थाको नाम	पद	लिंग	जातजाति
१	डिल्ली वहादुर बोहरा	त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं. ५	अध्यक्ष	पुरुष	वा/क्षे/ठ/स
२	शेर वहादुर रावत	त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं. ५	सदस्य	पुरुष	वा/क्षे/ठ/स
३	राम वहादुर महतारा	त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं. ५	सदस्य	पुरुष	वा/क्षे/ठ/स
४	विमला गिरी	त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं. ५	सदस्य	महिला	वा/क्षे/ठ/स
५	वुदिसरा सुनार	त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं. ५	सदस्य	महिला	दलित
६	भिन वहादुर नेपाली	उपहार सामाजिक उद्यमी महिला सहकारी	प्रवन्धक	पुरुष	दलित
७	गोपिलाल बुढा	नेपाली काग्रेस	प्रतिनिधी	पुरुष	जनजाति
८	केश वहादुर रोका	ने.क.पा.एमाले	गाउँ कमिटि सदस्य	पुरुष	वा/क्षे/ठ/स
९	कमल प्रसाद रावत	वडा नागरिक मञ्च ६	संयोजक	पुरुष	वा/क्षे/ठ/स
१०	भोला प्रसाद बुढाथोकी	कृषि, वन तथा वातावरण समिति	सदस्य	पुरुष	वा/क्षे/ठ/स
११	लिला वि.क.	नागरिक सचेतना केन्द्र ५	संयोजक	महिला	दलित
१२	वलीराम वि.क.	वडा नागरिक मञ्च ५	सह संयोजक	पुरुष	दलित
१३	भुमिसरा बुढाथोकी	वडा नागरिक मञ्च	सह संयोजक	महिला	वा/क्षे/ठ/स
१४	कल्पना बुढाथोकी	शारदा महिला संजाल	वडा अध्यक्ष	महिला	वा/क्षे/ठ/स
१५	सिता घर्ति	रामथली सा.व.उ.स.	अध्यक्ष	महिला	जनजाति
१६	टोपेन्द्री राना	वडा नागरिक मञ्च	सह संयोजक	महिला	वा/क्षे/ठ/स
१७	प्रेम कुमारी गिरी	वडा नागरिक मञ्च ४	संयोजक	महिला	वा/क्षे/ठ/स
१८	तिला वि.क.	वडा नागरिक मञ्च ४	सदस्य	महिला	दलित
१९	लुट्या के.सी.	वडा नागरिक मञ्च १	सह संयोजक	महिला	वा/क्षे/ठ/स
२०	यसोदा गिरी	वडा नागरिक मञ्च ३	सह संयोजक	महिला	वा/क्षे/ठ/स
२१	हिमा गिरी	सहकारी	सदस्य	महिला	वा/क्षे/ठ/स
२२	तिला कुमारी बोहरा	LGCDP	सा.प.	महिला	वा/क्षे/ठ/स
२३	कमल घिमिरे	ईलाका वन कार्यालय	स.व.अ.	पुरुष	वा/क्षे/ठ/स
२४	इन्द्र व. वस्नेत	त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं.३ र ४	सचिव	पुरुष	वा/क्षे/ठ/स
२५	गोपाल के.सी.	त्रिवेणी गाउँपालिका वडा नं.५ र ६	सचिव	पुरुष	वा/क्षे/ठ/स
२६	सुर्य प्रकाश वली	रुपान्तरण नेपाल	सब ईन्जिनियर	पुरुष	वा/क्षे/ठ/स
२७	महेश बुढाथोकी	रुपान्तरण नेपाल	लापा सहजकर्ता	पुरुष	वा/क्षे/ठ/स
२८	मोहन सुवेदी	रुपान्तरण नेपाल	कार्यक्रम अधिकृत	पुरुष	वा/क्षे/ठ/स
२९	पुनिता चौधरी	रुपान्तरण नेपाल	GESI Officer	महिला	जनजाति

अनुसूची २. संकटासन्न घरधुरीहरूको विवरण

क्र.स.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साबिकको गा.वि.स.	साबिकको वडा नं.	घरमुलीको लिंग (पुरुष = १, महिला = २)	जातजाति (दलित = १, जनजाति = २, बा/क्षे/ठ = ३, मधेसी = ४ र अन्य = ५)	संकटासन्नता स्तर (V1 = न्यून, V2 = मध्यम, V3 = उच्च, V4 = अति उच्च)
१	रामकृष्ण रोका	दुर्गा रोका	त्रिवेणी	।	।	३	V1
२	लोक वहादुर रोका	चन्द्री रोका	त्रिवेणी	।	।	३	V1
३	गिर्दल वोहरा	कलावती वोहरा	त्रिवेणी	।	।	३	V1
४	डम्पर वहादुर महतरा	लक्ष्मी महतरा	त्रिवेणी	।	।	३	V1
५	शेर वहादुर रोका	सविता रोका	त्रिवेणी	।	।	३	V1
६	विजुली थापा	भूमा थापा	त्रिवेणी	।	।	३	V1
७	लाल वहादुर वली	डिलु वली	त्रिवेणी	।	।	३	V1
८	नरेन्द्र श्रेष्ठ	रेमन्ता श्रेष्ठ	त्रिवेणी	।	।	३	V1
९	शरद रेमी	वसन्ता रेमी	त्रिवेणी	।	।	३	V1
१०	अजय वुढाथोकी	खिमा वुढाथोकी	त्रिवेणी	।	।	३	V2
११	भिम वहादुर गिरी	बकी गिरी	त्रिवेणी	।	।	३	V2
१२	नारायण रावत	डिल्ली कुमारी रावत	त्रिवेणी	।	।	३	V2
१३	भाषविर थापा	डिल कुमारी थापा	त्रिवेणी	।	।	२	V2
१४	हरि प्रसाद गौतम	टिका गौतम	त्रिवेणी	।	।	३	V2
१५	पतिराम वोहरा	मिना वोहरा (छोरी)	त्रिवेणी	।	।	३	V2
१६	हेमराज थापा	डिल कुमारी थापा	त्रिवेणी	।	।	२	V2
१७	ओमकार केसी	दिला केसी	त्रिवेणी	।	।	३	V2
१८	नर वहादुर रेउले	जमुना रेउले	त्रिवेणी	।	।	३	V2
१९	अमृत थापा	दिल कुमारी थापा	त्रिवेणी	।	।	२	V2
२०	नन्दलाल वि.क.	तिलसरी वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V2
२१	राम वहादुर महतरा	लक्ष्मी महतरा	त्रिवेणी	।	।	३	V2
२२	चित्र वहादुर वुढाथोकी	खली वुढाथोकी	त्रिवेणी	।	।	३	V2
२३	इन्द्र वहादुर वोहरा	देविकला वोहरा	त्रिवेणी	।	।	३	V2
२४	विष्णु रावत	राधा रावत	त्रिवेणी	।	।	३	V2
२५	भिम वहादुर घर्ति	खिमा घर्ति	त्रिवेणी	।	।	२	V2
२६	कविराम महतरा	चन्द्रकली महतरा	त्रिवेणी	।	।	३	V3
२७	राम वहादुर वोहरा	डिल्ली वोहरा	त्रिवेणी	।	।	३	V3
२८	राम वहादुर वि.क.	दली वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V3
२९	राम प्रसाद थापा	शोभादेवी थापा	त्रिवेणी	।	।	२	V3
३०	मोतिलाल वि.क.	तुलसी वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V3
३१	केश वहादुर रोका	खर्गी रोका	त्रिवेणी	।	।	३	V3
३२	वल वहादुर खड्का	सुन्तली खड्का	त्रिवेणी	।	।	३	V3

क्र.सं.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साबिकको गा.वि.स.	साबिकको बडा नं.	घरमुलीको लिंग (पुरुष = १, महिला = २)	जातजाति (दलित =१, जनजाति = २, बा/झे/ठ = ३, मध्यसी = ४ र अन्य = ५)	संकटासन्नता स्तर (V1 = न्यून, V2 = मध्यम, V3 = उच्च, V4 = अति उच्च)
३३	बल वहादुर खड़का	सुन्तली खड़का	त्रिवेणी	।	।	३	V3
३४	रुपलाल थापा	भिमा थापा	त्रिवेणी	।	।	२	V3
३५	रामसिंह वि.क.	नन्दकली वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V3
३६	टेक वहादुर वि.क.	रतिमनी वि.क. (छोरा)	त्रिवेणी	।	२	।	V3
३७	मैतृ थापा	बेलमती थापा	त्रिवेणी	।	।	२	V3
३८	पिमलाल वि.क.	विरमती वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V3
३९	तिलक वि.क.	रुपी वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V3
४०	धन वहादुर वि.क.	बाटुली वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V3
४१	कमल बुढाथोकी	बेलमती बुढाथोकी	त्रिवेणी	।	।	३	V3
४२	चन्द्रमान गिरी	जयन्ती गिरी (छोरी)	त्रिवेणी	।	२	३	V3
४३	यम वहादुर थापा	बेलमती थापा	त्रिवेणी	।	।	२	V3
४४	कुल वहादुर वि.क.	चाचरी वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V3
४५	डन्डविर थापा	कमला थापा	त्रिवेणी	।	।	२	V4
४६	देव वहादुर वि.क.	ममला वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V4
४७	भुपाल थापा	मिरा थापा	त्रिवेणी	।	।	२	V4
४८	राजकुमार वि.क.	चमेली वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V4
४९	बल वहादुर थापा	पार्वती थापा	त्रिवेणी	।	।	२	V4
५०	रुद्रसिंह वि.क.	बेलमती वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V4
५१	यम वहादुर महतरा	विष्णु महतरा	त्रिवेणी	।	।	३	V4
५२	रुद्रसिंह रावत	रेणुका रावत	त्रिवेणी	।	।	३	V4
५३	हरिलाल थापा	बर्मी थापा	त्रिवेणी	।	।	२	V4
५४	नन्दलाल वि.क.	बेलकुमारी वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V4
५५	कलसिंह वि.क.	नदी वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V4
५६	शेर वहादुर वि.क.	कमला वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V4
५७	पदम वि.क.	पञ्ची वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V4
५८	खलु वि.क.	पार्वती वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V4
५९	हुमसिंह थापा		त्रिवेणी	।	२	२	V4
६०	फौज वहादुर महतरा	लिलावति महतरा (छोरी)	त्रिवेणी	।	२	३	V4
६१	विक्रम वि.क.		त्रिवेणी	।	२	।	V4
६२	परशुराम वि.क.	कमला वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V4
६३	आशाराम वि.क.	पुतली वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V4
६४	यम प्रसाद वि.क.	सिता वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V4
६५	मोतीलाल थापा	विना थापा	त्रिवेणी	।	।	३	V4

क्र.सं.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साबिकको गा.वि.स.	साबिकको बडा नं.	घरमुलीको लिंग (पुरुष = १, महिला = २)	जातजाति (१ दलित = १, जनजाति = २, बा/झे/ठ = ३, मध्यसी = ४ र अन्य = ५)	संकटासन्नता स्तर (V1 = न्यून, V2 = मध्यम, V3 = उच्च, V4 = अति उच्च)
६६	लाल वहादुर वि.क.	डिला वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V4
६७	इन्द्र वहादुर वि.क.	इन्द्रीरा वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V4
६८	हरिमान पाण्डे	लदी पाण्डे	त्रिवेणी	।	।	३	V4
६९	सेतुराम वि.क.	तुलसी वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V4
७०	हरिलाल वि.क.	हिरा वि.क. (वुहारी)	त्रिवेणी	।	।	।	V4
७१	टेक वहादुर वि.क.	ईश्वरी वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V4
७२	कृपाल वि.क.	फुलमती वि.क.	त्रिवेणी	।	।	।	V4
७३	भिम वहादुर नेपाली	लिलावति नेपाली	त्रिवेणी	२	।	।	V3
७४	कमानसिंह गिरी	भूमिसरा गिरी	त्रिवेणी	२	।	३	V3
७५	प्रकाश नेपाली	बुद्धि नेपाली	त्रिवेणी	२	।	।	V3
७६	हेमराज गिरी	सिता गिरी	त्रिवेणी	२	।	३	V3
७७	लोकराज गिरी	डिला गिरी	त्रिवेणी	२	।	३	V3
७८	रेवती गिरी	गुमान गिरी (छोरा)	त्रिवेणी	२	२	३	V3
७९	धनराज गिरी	कमला गिरी	त्रिवेणी	२	।	३	V3
८०	चित्र वहादुर वि.क.	तुलसी वि.क.	त्रिवेणी	२	।	।	V3
८१	शंकर वि.क.	लक्ष्मी वि.क.	त्रिवेणी	२	।	।	V3
८२	ज्ञान वहादुर गिरी	मिनु गिरी	त्रिवेणी	२	।	३	V3
८३	डम्मर गिरी	निर्मला गिरी	त्रिवेणी	२	।	३	V3
८४	ललित गिरी	रिता गिरी	त्रिवेणी	२	।	३	V3
८५	गोविन्द गिरी	जालमाया गिरी	त्रिवेणी	२	।	३	V3
८६	विनोद गिरी	यमुना गिरी	त्रिवेणी	२	।	३	V3
८७	दिपक गिरी	सरिता गिरी	त्रिवेणी	२	।	३	V3
८८	भिउसन गिरी	जयकली गिरी	त्रिवेणी	२	।	३	V3
८९	ऋषिकला गिरी		त्रिवेणी	२	२	३	V3
९०	याम वहादुर गिरी	अमकली गिरी	त्रिवेणी	२	।	३	V3
९१	टेक वहादुर गिरी	डिल्ली गिरी	त्रिवेणी	२	।	३	V3
९२	पोखरी गिरी	अमृत गिरी (छोरा)	त्रिवेणी	२	२	३	V3
९३	कमल गिरी	विमला गिरी	त्रिवेणी	२	।	३	V3
९४	पृष्ठराज गिरी	मंगली गिरी	त्रिवेणी	२	।	३	V3
९५	नारायण गिरी	निमा गिरी	त्रिवेणी	२	।	३	V3
९६	राजकुमार वि.क.	धनी वि.क.	त्रिवेणी	२	।	।	V3
९७	फाल वहादुर नेपाली	लिला नेपाली	त्रिवेणी	२	।	।	V3
९८	इन्द्र वहादुर नेपाली	डाइली नेपाली	त्रिवेणी	२	।	।	V3
९९	मायाराम नेपाली	रामकली नेपाली	त्रिवेणी	२	।	।	V3

क्र.सं.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साबिकको गा.वि.स.	साबिकको बडा नं.	घरमुलीको लिंग (पुरुष = १, महिला = २)	जातजाति (दलित =१, जनजाति = २, बा/झे/ठ = ३, मध्यसी = ४ र अन्य = ५)	संकटासन्नता स्तर (V1 = न्यून, V2 = मध्यम, V3 = उच्च, V4 = अति उच्च)
१००	प्रकाश नेपाली	सिता नेपाली	त्रिवेणी	२	१	१	V3
१०१	पोषण रेउले	हरिकला रेउले	त्रिवेणी	२	१	३	V3
१०२	विना रेउले	गोविन्द रेउले (छोरा)	त्रिवेणी	२	२	३	V3
१०३	डिल्लीराम रेउले	डिला रेउले	त्रिवेणी	२	१	३	V3
१०४	फौज वहादुर बोहरा	गणेशी बोहरा	त्रिवेणी	२	१	३	V3
१०५	चुरामणी बुढाथोकी	रुकमाया बुढाथोकी	त्रिवेणी	२	१	३	V3
१०६	केशर गिरी	टिका गिरी	त्रिवेणी	२	१	३	V3
१०७	मिना गिरी	लोकराज गिरी (छोरा)	त्रिवेणी	२	२	३	V3
१०८	डिल्ली गिरी	नन्दकली गिरी	त्रिवेणी	२	१	३	V3
१०९	राजु बोहरा	तिला बोहरा	त्रिवेणी	२	१	३	V3
११०	कमानसिंह बोहरा	विमला बोहरा	त्रिवेणी	२	१	३	V3
१११	केशर बुढाथोकी	प्रेम बुढाथोकी (छोरा)	त्रिवेणी	२	२	३	V3
११२	डग्मर बुढाथोकी	भुमिसरा बुढाथोकी	त्रिवेणी	२	१	३	V3
११३	लिलामनि गिरी	युवा गिरी	त्रिवेणी	२	१	३	V3
११४	मोतिलाल गिरी	चन्द्रा गिरी	त्रिवेणी	२	१	३	V3
११५	टेक वहादुर वि.क.	पुतली वि.क.	त्रिवेणी	२	१	१	V3
११६	बल वहादुर वि.क.	कली वि.क.	त्रिवेणी	२	१	१	V3
११७	रेशम वहादुर वि.क.	सोवाराम वि.क. (छोरा)	त्रिवेणी	२	२	१	V3
११८	रिषम वि.क.	देविकला वि.क.	त्रिवेणी	२	१	१	V3
११९	गोपाल गिरी	कल्पना गिरी	त्रिवेणी	२	१	३	V3
१२०	दिनेश गिरी	चन्द्रा गिरी	त्रिवेणी	२	१	३	V3
१२१	मिन कुमार गिरी	यमकुमारी गिरी	त्रिवेणी	२	१	३	V3
१२२	चिच्चु गिरी		त्रिवेणी	२	२	३	V4
१२३	विना वि.क.	राजु वि.क. (छोरा)	त्रिवेणी	२	२	१	V4
१२४	कुल वहादुर वि.क.		त्रिवेणी	२	२	१	V4
१२५	छोटीलाल वि.क.		त्रिवेणी	२	२	१	V4
१२६	हेमलाल दमाई	सुकली दमाई	त्रिवेणी	२	१	१	V4
१२७	चौधरी रेउले	वुद्धिराम रेउले (छोरा)	त्रिवेणी	२	२	३	V4
१२८	ठकन बोहरा	ठकनी बोहरा	त्रिवेणी	२	१	३	V2
१२९	जितराज गिरी	पार्वती गिरी	त्रिवेणी	२	१	३	V2
१३०	बेग प्रसाद गिरी	देविसरा गिरी	त्रिवेणी	२	१	३	V2
१३१	देविन्द्र गिरी	चित्रा गिरी	त्रिवेणी	२	१	३	V2
१३२	रामसिंह वि.क.	हरिकला वि.क.	त्रिवेणी	२	१	१	V2
१३३	रतिभान वि.क.	शुसिला वि.क.	त्रिवेणी	२	१	१	V2

क्र.सं.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	साविकको बडा नं.	घरमुलीको लिंग (पुरुष = १, महिला = २)	जातजाति (दलित =१, जनजाति = २, बा/क्षे/ठ = ३, मध्यसी = ४ र अन्य = ५)	संकटासन्नता स्तर (V1 = न्यून, V2 = मध्यम, V3 = उच्च, V4 = अति उच्च)
१३१	भिम वहादुर बुढाथोकी	गोरी बुढाथोकी	त्रिवेणी	२	१	३	V2
१३२	सिताराम गिरी	सुकला गिरी	त्रिवेणी	२	१	३	V2
१३३	पतिराम बोहरा	कमान बोहरा (नाती)	त्रिवेणी	२	२	३	V2
१३४	फौज वहादुर गिरी	सेतिकला गिरी	त्रिवेणी	२	१	३	V2
१३५	टोपीलाल बोहरा	दिलतसि बोहरा	त्रिवेणी	२	१	३	V2
१३६	हिरालाल बोहरा	खुमिसरा बोहरा	त्रिवेणी	२	१	३	V2
१३७	टिकाराम नेपाली	सोविसरा नेपाली	त्रिवेणी	२	१	१	V2
१३८	छोटीलाल रेतुले	तोला रेतुले	त्रिवेणी	२	१	३	V2
१३९	डिल्ली वहादुर बोहरा	छोटीलाल बोहरा	त्रिवेणी	२	२	३	V2
१४०	मिश्री गिरी	विनोद गिरी (छोरा)	त्रिवेणी	२	२	३	V2
१४१	लोकमनी गिरी	सुनिता गिरी	त्रिवेणी	२	२	३	V2
१४२	रेमन्त गिरी	मोहन कुमारी गिरी	त्रिवेणी	२	१	३	V2
१४३	डण्डीराम गिरी	हस्ती गिरी	त्रिवेणी	२	१	३	V2
१४४	भिम वहादुर नेपाली	सुन्तली नेपाली	त्रिवेणी	२	१	१	V2
१४५	मान वहादुर कवर	जुरेली कवर	त्रिवेणी	२	१	२	V1
१४६	हरी वहादुर रावत	लिला रावत	त्रिवेणी	२	१	३	V1
१४७	लाल वहादुर गिरी	भुमी गिरी	त्रिवेणी	२	१	३	V1
१४८	भुपाल रावत	सुन्तली रावत	त्रिवेणी	२	१	३	V1
१४९	डम्बर केसी	मग केसी	त्रिवेणी	२	१	३	V1
१५०	जिउली बोहरा	दामोदर बोहरा (छोरा)	त्रिवेणी	२	२	३	V1
१५१	बेग वहादुर केसी	अमृता केसी	त्रिवेणी	२	१	३	V1
१५२	लोक वहादुर खत्री	देवकला खत्री	त्रिवेणी	२	१	३	V1
१५३	मंगलसिंह बोहरा	कमला बोहरा	त्रिवेणी	२	१	३	V1
१५४	पुर्ण वहादुर बुढाथोकी	पवित्रा बुढाथोकी	त्रिवेणी	२	१	३	V1
१५५	देविसरा गिरी	बम वहादुर गिरी (छोरा)	त्रिवेणी	२	२	३	V1
१५६	ससिराम गिरी	सावित्री गिरी	त्रिवेणी	२	१	३	V1
१५७	हेमलाल परियार	सुन्तली परियार	त्रिवेणी	३	१	१	V4
१५८	केशर वि.क.	हिरा वि.क.	त्रिवेणी	३	१	१	V4
१५९	कृष्ण परियार	निमा परियार	त्रिवेणी	३	१	१	V4
१६०	होतीलाल वि.क.		त्रिवेणी	३	२	१	V4
१६१	छविलाल वि.क.	झुमी वि.क.	त्रिवेणी	३	१	१	V4
१६२	गोपिलाल रावत	प्रेम रावत (छोरा)	त्रिवेणी	३	२	३	V4
१६३	डोटी रावत	लिलु रावत (छोरा)	त्रिवेणी	३	२	३	V4
१६४	तारा प्रसाद कवर	कमारी कवर	त्रिवेणी	३	१	२	V3

क्र.सं.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साविकको गा.वि.स.	साविकको बडा नं.	घरमुलीको लिंग (पुरुष = १, महिला = २)	जातजाति (दलित =१, जनजाति = २, बा/झे/ठ = ३, मध्यसी = ४ र अन्य = ५)	संकटासन्नता स्तर (V1 = न्यून, V2 = मध्यम, V3 = उच्च, V4 = अति उच्च)
१६८	तारा प्रसाद कवर	देउमाता कवर	त्रिवेणी	३	।	२	V3
१६९	खेमराज गिरी	यशोदा गिरी	त्रिवेणी	३	।	३	V3
१७०	चुडामणी गिरी	बिष्णी गिरी	त्रिवेणी	३	।	३	V3
१७१	चित्रु गिरी	सिता गिरी	त्रिवेणी	३	।	३	V3
१७२	प्रकाश नेपाली	बुद्धि नेपाली	त्रिवेणी	३	।	।	V3
१७३	लोकराज नेपाली	कमला नेपाली	त्रिवेणी	३	।	।	V3
१७४	सिरदे नेपाली	चित्रकली नेपाली	त्रिवेणी	३	।	।	V3
१७५	फाल वहादुर नेपाली	लिला नेपाली	त्रिवेणी	३	।	।	V3
१७६	रुपलाल परियार	राधिका परियार	त्रिवेणी	३	।	।	V3
१७७	जगत रोका	पुर्णकुमारी रोका	त्रिवेणी	३	।	३	V3
१७८	थमन रेउले	लक्ष्मी रेउले	त्रिवेणी	३	।	३	V3
१७९	नारायण रावत	तुली रावत	त्रिवेणी	३	।	३	V3
१८०	रुद्रविर रेउले		त्रिवेणी	३	२	३	V3
१८१	भिम वहादुर गिरी	ओकी गिरी	त्रिवेणी	३	।	३	V3
१८२	खुमराज गिरी	कविता गिरी	त्रिवेणी	३	।	३	V3
१८३	टिकाराम गिरी	राधा गिरी	त्रिवेणी	३	।	३	V3
१८४	खेमराज रावत	सावित्रा रावत	त्रिवेणी	३	।	३	V3
१८५	गोपाल रावत	सुनिता रावत	त्रिवेणी	३	।	३	V3
१८६	लोक वहादुर रेउले	ओकी रेउले	त्रिवेणी	३	।	३	V3
१८७	लक्ष्मी गिरी	सरिराम गिरी (छोरा)	त्रिवेणी	३	२	३	V3
१८८	नारायण गिरी	हिला गिरी	त्रिवेणी	३	।	३	V3
१८९	देवी गिरी	मान वहादुर गिरी (छोरा)	त्रिवेणी	३	२	३	V3
१९०	नर वहादुर रावत	दली रावत	त्रिवेणी	३	।	३	V3
१९१	कमारो नेपाली	निमा नेपाली	त्रिवेणी	३	।	।	V3
१९२	भिम वहादुर नेपाली	डिल्ली नेपाली	त्रिवेणी	३	।	।	V3
१९३	शसिराम बोहरा	कृष्णी बोहरा	त्रिवेणी	३	।	३	V3
१९४	रोधीप्रकाश बोहरा	विष्णी बोहरा	त्रिवेणी	३	।	३	V3
१९५	जगविर रावत	कुन्ती रावत	त्रिवेणी	३	।	३	V3
१९६	हात वहादुर रावत	हरिकला रावत	त्रिवेणी	३	।	३	V3
१९७	नेत्रलाल गिरी	हिमा गिरी	त्रिवेणी	३	।	३	V3
१९८	कमला रावत	विमल रावत (छोरा)	त्रिवेणी	३	२	३	V3
१९९	भागिरथ केसी	विर्मा केसी	त्रिवेणी	३	।	३	V2
२००	डिल्ली वहादुर रावत	सुन्तली रावत	त्रिवेणी	३	।	३	V2

क्र.सं.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साबिकको गा.वि.स.	साबिकको बडा नं.	घरमुलीको लिंग (पुरुष = १, महिला = २)	जातजाति (दलित = १, जनजाति = २, बा/झे/ठ = ३, मध्यसी = ४ र अन्य = ५)	संकटासन्नता स्तर (V1 = न्यून, V2 = मध्यम, V3 = उच्च, V4 = अति उच्च)
२०१	तोपु रावत	मोती रावत	त्रिवेणी	३	।	३	V2
२०२	बालाराम कवर	खिमा कवर	त्रिवेणी	३	।	३	V2
२०३	प्रेमराज रावत	मिना रावत	त्रिवेणी	३	।	३	V2
२०४	विरेन्द्र रावत	डम्भरी रावत	त्रिवेणी	३	।	३	V2
२०५	भिमसागर रावत	लोककुमारी रावत	त्रिवेणी	३	।	३	V2
२०६	जित वहादुर रावत	दुर्गा रावत	त्रिवेणी	३	।	३	V2
२०७	लोक वहादुर खत्री	देवकला खत्री	त्रिवेणी	३	।	३	V1
२०८	डम्भर केसी	हरी केसी	त्रिवेणी	३	।	३	V1
२०९	नन्दलाल गिरी	छमा गिरी	त्रिवेणी	३	।	३	V1
२१०	कमारी बुढाथोकी	भोला प्रसाद बुढाथोकी (छोरा)	त्रिवेणी	३	२	३	V1
२११	पोषणराज रावत	कृष्णा रावत	त्रिवेणी	३	।	३	V1
२१२	मान वहादुर नेपाली	सुन्दरी नेपाली	त्रिवेणी	३	।	।	V1
२१३	पुर्ण वहादुर वली	प्रेम कुमारी वली	त्रिवेणी	३	।	३	V1
२१४	ठकन बोहरा	नेत्री बोहरा	त्रिवेणी	३	।	३	V1
२१५	डवलसिंह नेपाली	नन्दकली नेपाली	त्रिवेणी	३	।	।	V1
२१६	मान वहादुर कवर	जुनेली कवर	त्रिवेणी	३	।	३	V1
२१७	पदम रावत	मिना रावत	त्रिवेणी	३	।	३	V1
२१८	हरी रावत	लिला रावत	त्रिवेणी	३	।	३	V1
२१९	धनसिंह बोहरा	धनसरी बोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V1
२२०	नर वहादुर बोहरा	रांगी बोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V1
२२१	कुल वहादुर बोहरा	नन्दकला बोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V1
२२२	हुमलाल नेपाली	रदीकला नेपाली	त्रिवेणी	४	।	।	V2
२२३	नन्दलाल बोहरा	नन्दकली बोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V2
२२४	दुर्गा वहादुर खत्री	खुइती खत्री	त्रिवेणी	४	।	३	V2
२२५	याम वहादुर बोहरा	नोखी बोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V2
२२६	मोतीराम बोहरा	नली बोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V2
२२७	दयाराम बोहरा	गौथली बोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V2
२२८	दुर्गा वहादुर बोहरा	तिली बोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V2
२२९	गजु बोहरा	न्याउली बोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V2
२३०	चित्र वहादुर खड्का	शुभन्द्री खड्का	त्रिवेणी	४	।	३	V2
२३१	वुद्धिराम खड्का	जनकली खड्का	त्रिवेणी	४	।	३	V2
२३२	भिष्मा गिरी	शान्ति गिरी	त्रिवेणी	४	।	३	V2
२३३	वुद्धिराम गिरी	नन्दी गिरी	त्रिवेणी	४	।	३	V2

क्र.सं.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साबिकको गा.वि.स.	साबिकको बडा नं.	घरमुलीको लिंग (पुरुष = १, महिला = २)	जातजाति (दलित =१, जनजाति = २, बा/झे/ठ = ३, मध्यसी = ४ र अन्य = ५)	संकटासन्नता स्तर (V1 = न्यून, V2 = मध्यम, V3 = उच्च, V4 = अति उच्च)
२३४	विजूली गिरी	प्रेम गिरी (छोरा)	त्रिवेणी	४	२	३	V2
२३५	भक्कु गिरी	हिरा गिरी	त्रिवेणी	४	१	३	V2
२३६	याम वहादुर वोहरा	पार्वती वोहरा	त्रिवेणी	४	१	३	V2
२३७	रिंदल वोहरा	पार्वती वोहरा	त्रिवेणी	४	१	३	V2
२३८	दिले नेपाली	मोती नेपाली	त्रिवेणी	४	१	१	V4
२३९	सुर्य वहादुर भारती	टंकी भारती	त्रिवेणी	४	१	३	V4
२४०	कोट वहादुर खडका	खुमा खडका	त्रिवेणी	४	१	३	V4
२४१	नन्दलाल खडका	नन्दकली खडका	त्रिवेणी	४	१	३	V4
२४२	डाटे सार्की	डोटी सार्की	त्रिवेणी	४	१	१	V4
२४३	लिली नेपाली		त्रिवेणी	४	२	१	V4
२४४	चन्द्र वहादुर नेपाली	निर्मला नेपाली	त्रिवेणी	४	१	१	V4
२४५	लोक वहादुर बुढा	लिलावती बुढा	त्रिवेणी	४	१	२	V4
२४६	जवराजित वोहरा		त्रिवेणी	४	२	३	V4
२४७	खिमलाल वि.क.	हरिकला वि.क.	त्रिवेणी	४	१	१	V4
२४८	तिलक वहादुर वोहरा	पपी वोहरा	त्रिवेणी	४	१	३	V4
२४९	शेर वहादुर नेपाली	पार्वती नेपाली	त्रिवेणी	४	१	१	V4
२५०	धन वहादुर खत्री	ओम खत्री	त्रिवेणी	४	१	३	V3
२५१	केशर वोहरा	केशरी वोहरा	त्रिवेणी	४	१	३	V3
२५२	रुपलाल खडका	लिलावती खडका	त्रिवेणी	४	१	३	V3
२५३	धन वहादुर राना	सिता राना	त्रिवेणी	४	१	२	V3
२५४	डलसिंह वोहरा	डिल्ली वोहरा	त्रिवेणी	४	१	३	V3
२५५	नन्दलाल खडका	नन्दकली खडका	त्रिवेणी	४	१	३	V3
२५६	छविलाल खडका	डोटी खडका	त्रिवेणी	४	१	३	V3
२५७	दुर्गा वहादुर खडका	शान्ती खडका	त्रिवेणी	४	१	३	V3
२५८	नन्दलाल खडका	जुर्गी खडका	त्रिवेणी	४	१	३	V3
२५९	डिल्ली खडका	धनी खडका	त्रिवेणी	४	१	३	V3
२६०	गोपिलाल वि.क.	बुद्धी वि.क.	त्रिवेणी	४	१	१	V3
२६१	मान वहादुर नेपाली	विना कुमारी नेपाली	त्रिवेणी	४	१	१	V3
२६२	पोस्कर बुढाथोकी	गिता बुढाथोकी	त्रिवेणी	४	१	३	V3
२६३	दुर्गा प्रसाद बुढाथोकी	कमला बुढाथोकी	त्रिवेणी	४	१	३	V3
२६४	वेद वहादुर खत्री	उषा खत्री	त्रिवेणी	४	१	३	V3
२६५	लालाविर राना	बालकुमारी राना	त्रिवेणी	४	१	२	V3
२६६	डैन वहादुर वि.क.	पुतली वि.क.	त्रिवेणी	४	१	१	V3
२६७	टेक वहादुर वोहरा	कमला वोहरा	त्रिवेणी	४	१	३	V3

क्र.सं.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साबिकको गा.वि.स.	साबिकको वडा नं.	घरमुलीको लिंग (पुरुष = १, महिला = २)	जातजाति (दलित =१, जनजाति = २, बा/झे/ठ = ३, मध्यसी = ४ र अन्य = ५)	संकटासन्नता स्तर (V1 = न्यून, V2 = मध्यम, V3 = उच्च, V4 = अति उच्च)
२८८	बलीराम खत्री	गौरी खत्री	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२८९	याम वहादुर बोहरा	लक्ष्मी बोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२७०	शिवलाल रावत	शिवा रावत	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२७१	सेतु बोहरा	आइती बोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२७२	मोहनलाल बोहरा	कुल वहादुर बोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२७३	खिमलाल बुढाथोकी	आइती बुढाथोकी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२७४	रुपलाल बोहरा	लिलावती बोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२७५	केश वहादुर बुढाथोकी	गोमा बुढाथोकी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२७६	गोपाल खत्री	चेती खत्री	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२७७	भोपाल बोहरा	रुपी बोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२७८	टेक वहादुर बोहरा	पवित्रा बोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२७९	मन वहादुर बोहरा	तुलसी बोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२८०	दिल वहादुर खड्का	रुपी खड्का	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२८१	ईश्वर वहादुर वि.क.	शसिला वि.क.	त्रिवेणी	४	।	।	V3
२८२	उदिराम खत्री	अमृता खत्री	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२८३	देव वहादुर केसी	यामी केसी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२८४	खिम वहादुर बुढाथोकी	दिला बुढाथोकी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२८५	नुन प्रसाद कामी	लक्ष्मी कामी	त्रिवेणी	४	।	।	V3
२८६	झक्कु बोहरा	चुगे बोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२८७	कालु बोहरा	कर्णु कुमारी बोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२८८	खिम वहादुर बुढाथोकी	ओमकरण बुढाथोकी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२८९	धर्मालाल वि.क.	धर्मी वि.क.	त्रिवेणी	४	।	।	V3
२९०	विर वहादुर वि.क.	विरी वि.क.	त्रिवेणी	४	।	।	V3
२९१	टेक वहादुर वि.क.	ठगी वि.क.	त्रिवेणी	४	।	।	V3
२९२	रविलाल गिरी	सिता गिरी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२९३	तेज वहादुर बोहरा		त्रिवेणी	४	२	३	V3
२९४	बुद्धिराम खत्री	कमारी खत्री	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२९५	चुगे बुढाथोकी		त्रिवेणी	४	२	३	V3
२९६	चुर्णिराम बुढाथोकी	गिता बुढाथोकी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२९७	अमर खत्री	काली खत्री	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२९८	भोपलाल बोहरा	भूपी बोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
२९९	बुद्धिराम बुढाथोकी	ससिरा बुढाथोकी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३००	याम वहादुर बुढाथोकी	काली बुढाथोकी	त्रिवेणी	४	।	३	V3

क्र.सं.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साबिकको गा.वि.स.	साबिकको बडा नं.	घरमुलीको लिंग (पुरुष = १, महिला = २)	जातजाति (दलित =१, जनजाति = २, बा/झे/ठ = ३, मध्यसी = ४ र अन्य = ५)	संकटासन्नता स्तर (V1 = न्यून, V2 = मध्यम, V3 = उच्च, V4 = अति उच्च)
३०१	पुस्कर वृद्धाथोकी	गायत्री वृद्धाथोकी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३०२	खिम वहादुर वोहरा	कृष्णी वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३०३	उदिराम खड्का	सुर्ती खड्का	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३०४	जर्सी रावत	हिमा रावत	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३०५	खुम वहादुर वोहरा	डिल्ली वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३०६	रुद्रांसह वोहरा	रुपी वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३०७	उदिराम वोहरा	उदि वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३०८	रुपलाल वोहरा	पालिसी वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३०९	नर वहादुर वोहरा	लिलावती वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३१०	डिल्ली वहादुर वोहरा	डम्बरी वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३११	कृष्ण वोहरा	गणेशी वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३१२	डिल्ली रावत	गौरी रावत	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३१३	नन्दराम नेपाली	उत्तमी नेपाली	त्रिवेणी	४	।	।	V3
३१४	कुल वहादुर नेपाली	लक्ष्मी नेपाली	त्रिवेणी	४	।	।	V3
३१५	ओमकार केसी	सुन्तली केसी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३१६	दिल वहादुर वोहरा	गोमा वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३१७	जिवन रावत	लाली रावत	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३१८	कालि वहादुर वि.क.	ट्र्याउरी वि.क.	त्रिवेणी	४	।	।	V3
३१९	मंगल वि.क.	शारदा वि.क.	त्रिवेणी	४	।	।	V3
३२०	शर्सिराम नेपाली	कली नेपाली	त्रिवेणी	४	।	।	V3
३२१	हरी प्रसाद वोहरा	कल्सी वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३२२	नर वहादुर वोहरा		त्रिवेणी	४	२	३	V3
३२३	पिमलाल वोहरा	भिमी वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३२४	खड्क वि.क.	दुर्गा वि.क.	त्रिवेणी	४	।	।	V3
३२५	कुल वहादुर वोहरा	मंगलो वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३२६	छविलाल वोहरा	तिली वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३२७	टोप वहादुर खत्री	तेजी खत्री	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३२८	महाविर खत्री	लाटी खत्री	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३२९	भिम वहादुर गिरी	आगी गिरी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३३०	गोपाल गिरी	कृष्णी गिरी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३३१	लिलाधर गिरी	केसीकला गिरी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३३२	भुपलाल गिरी	डिल्ली गिरी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३३३	लिल वहादुर केसी	अमृता केसी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३३४	उदिराम वोहरा	निर्मला वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3

क्र.सं.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साबिकको गा.वि.स.	साबिकको बडा नं.	घरमुलीको लिंग (पुरुष = १, महिला = २)	जातजाति (दलित =१, जनजाति = २, बा/झे/ठ = ३, मध्यसी = ४ र अन्य = ५)	संकटासन्नता स्तर (V1 = न्यून, V2 = मध्यम, V3 = उच्च, V4 = अति उच्च)
३५	केवल सिंह वोहरा	केवली वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३६	भुप वहादुर वोहरा	भुपी वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३७	रुद्रसिंह खड़का	खती खड़का	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३८	दुर्गा वोहरा	हिरा वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
३९	मंगलसिंह वोहरा	टिका वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
४०	चन्द्र वहादुर बुढाथोकी	जोसना बुढाथोकी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
४१	जिवराज बुढाथोकी	कल्पना बुढाथोकी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
४२	रुपलाल वोहरा	दिपा वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
४३	डिल्ली वोहरा	ललिता वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
४४	धरम वोहरा	पार्वती वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
४५	मनविर नेपाली	प्रतिभा नेपाली	त्रिवेणी	४	।	३	V3
४६	इन्द्र वहादुर बुढाथोकी	शुसिला बुढाथोकी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
४७	लालसिंह वोहरा	सिता वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
४८	टंक वहादुर वोहरा	कलावती वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
४९	जुद्ध प्रसाद परियार		त्रिवेणी	४	२	।	V3
५०	धन वहादुर वोहरा	मुन्द्री वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
५१	तारा प्रसाद सुनार	लन्तर सुनार	त्रिवेणी	४	।	।	V3
५२	कुइरो वोहरा	मैती वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
५३	लोक वहादुर केसी	तारा केसी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
५४	कुशाराम वोहरा	टिका कुमारी वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
५५	कुल वहादुर वोहरा	कली वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
५६	राम वहादुर वोहरा	डिल्ली वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
५७	रामलाल वोहरा	रुमा वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
५८	भुपलाल वोहरा	खुमी वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
५९	रुद्रसिंह बुढाथोकी	रेनुका बुढाथोकी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
६०	लक्ष्मिराम खत्री	रुपी खत्री	त्रिवेणी	४	।	३	V3
६१	शसिराम वोहरा	रेवती वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
६२	रुद्र वहादुर बुढाथोकी	नोखी बुढाथोकी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
६३	देवीलाल बुढाथोकी	शुभद्री बुढाथोकी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
६४	बुद्धी वोहरा	ओतिरा वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
६५	तिल वहादुर खड़का	रुपी खड़का	त्रिवेणी	४	।	३	V3
६६	टेक वहादुर वोहरा	चित्रा वोहरा	त्रिवेणी	४	।	३	V3
६७	टोप वहादुर केसी	अनिता केसी	त्रिवेणी	४	।	३	V3
६८	कृष्ण वोहरा		त्रिवेणी	४	२	३	V3

क्र.सं.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साबिकको गा.वि.स.	साबिकको बडा नं.	घरमुलीको लिंग (पुरुष = १, महिला = २)	जातजाति (दलित =१, जनजाति = २, बा/झे/ठ = ३, मध्यसी = ४ र अन्य = ५)	संकटासन्नता स्तर (V1 = न्यून, V2 = मध्यम, V3 = उच्च, V4 = अति उच्च)
३६९	बालाराम खड़का	बालिका खड़का	त्रिवेणी	३		३	V2
३७०	नेत्रलाल खड़का	खुमा खड़का	त्रिवेणी	३		३	V2
३७१	गोपाल वि.क.	बुद्धि वि.क.	त्रिवेणी	३			V2
३७२	ठाक वहादुर वि.क.	तुलसी वि.क.	त्रिवेणी	३			V2
३७३	डिल्ली वहादुर खत्री	सुमित्रा खत्री	त्रिवेणी	३		३	V2
३७४	नेत्रलाल खड़का	अरुना खड़का	त्रिवेणी	३		३	V2
३७५	गोपाल वि.क.	गंगा वि.क.	त्रिवेणी	३			V2
३७६	भित्तराम वि.क.	अमृता वि.क.	त्रिवेणी	३			V3
३७७	टिकाराम पुन	नोखी पुन	त्रिवेणी	३		२	V3
३७८	भुपेन्द्र खत्री	खुमा खत्री	त्रिवेणी	३		३	V3
३७९	डिल्ली वहादुर वि.क.	सन्तु वि.क.	त्रिवेणी	३			V3
३८०	उदिराम वि.क.	डोटी वि.क.	त्रिवेणी	३			V3
३८१	टोपीलाल वि.क.	सितली वि.क.	त्रिवेणी	३			V3
३८२	बुद्धिराम वि.क.	पुतली वि.क.	त्रिवेणी	३			V3
३८३	ओएल वहादुर वि.क.	रेवती वि.क.	त्रिवेणी	३			V3
३८४	बलिराम वि.क.	लिला वि.क.	त्रिवेणी	३			V3
३८५	रेशम वहादुर वि.क.	मैसरी वि.क.	त्रिवेणी	३			V3
३८६	खिमलाल वि.क.	हिरा वि.क.	त्रिवेणी	३			V3
३८७	कमानसिंह वि.क.	सुमित्रा वि.क.	त्रिवेणी	३			V3
३८८	सन्तोष वि.क.	ठरी वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
३८९	सन्दीप वि.क.	सिता वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
३९०	खुम वहादुर परियार	खुमा परियार	त्रिवेणी	३			V4
३९१	प्रविर वि.क.		त्रिवेणी	३	२		V4
३९२	केशव वि.क.	सैरी वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
३९३	कलिमान वि.क.		त्रिवेणी	३	२		V4
३९४	कृष्ण वि.क.	तुली वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
३९५	एकराज वि.क.	टेकी वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
३९६	टेक वि.क.	कमला वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
३९७	लाल वहादुर वि.क.	गौरी वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
३९८	हुमलाल वि.क.	दली वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
३९९	जिवराज वि.क.	चन्द्रा वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४००	पूर्ण वि.क.	उत्तमी वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४०१	तुलसी वि.क.	शुसिला वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४०२	रुपलाल वि.क.	कमला वि.क.	त्रिवेणी	३			V4

क्र.सं.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साबिकको गा.वि.स.	साबिकको बडा नं.	घरमुलीको लिंग (पुरुष = १, महिला = २)	जातजाति (दलित =१, जनजाति = २, बा/झे/ठ = ३, मध्यसी = ४ र अन्य = ५)	संकटासन्नता स्तर (V1 = न्यून, V2 = मध्यम, V3 = उच्च, V4 = अति उच्च)
४०३	टेक वि.क.	शान्ता वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४०४	मान वहादुर वि.क.	गौरी वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४०५	मान वहादुर वि.क.	हुकुमी वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४०६	कृपाराम खत्री	गंगी खत्री	त्रिवेणी	३		३	V4
४०७	लिल वहादुर पुन	लिलावती पुन	त्रिवेणी	३		२	V4
४०८	भिम वहादुर वस्नेत	नानीमैया वस्नेत	त्रिवेणी	३		३	V4
४०९	नोखीराम वि.क.	वकी वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४१०	लोक वहादुर वि.क.	लोकमाया वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४११	नर वहादुर वि.क.	हरिकला वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४१२	विर वहादुर वि.क.	खुइती वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४१३	खुर्सल वि.क.	भुमा वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४१४	लिल वहादुर वि.क.	सेतु वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४१५	डम्बर वहादुर वि.क.	तुलसी वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४१६	प्रेम वहादुर वि.क.	भुमा वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४१७	खर्क वहादुर खडका	पवित्रा खडका	त्रिवेणी	३		३	V4
४१८	अम्मर वहादुर पुन	कोपिला पुन	त्रिवेणी	३		२	V4
४१९	ढाक वहादुर पुन	उत्तिमा पुन	त्रिवेणी	३		२	V4
४२०	जित वहादुर वि.क.	मंगली वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४२१	मित्रलाल वि.क.		त्रिवेणी	३	२		V4
४२२	लिल वहादुर वि.क.	पुष्पा वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४२३	हेरम वि.क.	चन्द्री वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४२४	जगविर परियार	जैकली परियार	त्रिवेणी	३			V4
४२५	चेन्टा परियार	खली परियार	त्रिवेणी	३			V4
४२६	विजुली परियार	सितली परियार	त्रिवेणी	३			V4
४२७	धन वहादुर वि.क.	धनी वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४२८	जित वहादुर वि.क.	प्रेमी वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४२९	भद्रविर नेपाली	निमा नेपाली	त्रिवेणी	३			V4
४३०	जग वहादुर वि.क.	जयन्ती वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४३१	मोहन वि.क.	मिना वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४३२	लिलाधर परियार	शारदा परियार	त्रिवेणी	३			V4
४३३	खडक वहादुर वि.क.	कमला वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४३४	गजविर वि.क.	निर्मला वि.क.	त्रिवेणी	३			V4
४३५	ज्ञान वहादुर परियार	करुणा परियार	त्रिवेणी	३			V4
४३६	प्रेम वहादुर वि.क.	दिलमाया वि.क.	त्रिवेणी	३			V4

क्र.सं.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साबिकको गा.वि.स.	साबिकको बडा नं.	घरमुलीको लिंग (पुरुष = १, महिला = २)	जातजाति (दलित =१, जनजाति = २, बा/झे/ठ = ३, मध्यसी = ४ र अन्य = ५)	संकटासन्नता स्तर (V1 = न्यून, V2 = मध्यम, V3 = उच्च, V4 = अति उच्च)
४३७	रेशम पुन	ओकी पुन	त्रिवेणी	५	।	२	V4
४३८	गिर्दल खड़का	सिता खड़का	त्रिवेणी	६	।	३	V1
४३९	दुर्गा प्रसाद वुढाथोकी	कमला वुढाथोकी	त्रिवेणी	६	।	३	V1
४४०	रुपलाल वुढाथोकी	कमला वुढाथोकी	त्रिवेणी	६	।	३	V1
४४१	होतारम वुढा	कमला वुढा	त्रिवेणी	६	।	३	V1
४४२	खिम वहादुर खड़का	कमला खड़का	त्रिवेणी	६	।	३	V1
४४३	रुपलाल वुढा	खली वुढा	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४४४	रुद्रसिंह वोहरा	लोती वोहरा	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४४५	कुल वहादुर केसी	पुष्पा केसी	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४४६	लक्ष्मीराम खत्री	गायत्री खत्री	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४४७	पुण्यराज गिरी	नेत्रा गिरी	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४४८	भुपलाल वुढाथोकी		त्रिवेणी	६	।	३	V2
४४९	निम वहादुर वोहरा	शान्ता वोहरा	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४५०	याम वहादुर खड़का	सुनिता खड़का	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४५१	लोक वहादुर वुढा	मोती वुढा	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४५२	रविलाल देवकोटा		त्रिवेणी	६	।	३	V2
४५३	धर्म वहादुर पुन		त्रिवेणी	६	।	३	V2
४५४	मोहन भण्डारी	कमला भण्डारी	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४५५	पुण्यराज गिरी	खली गिरी	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४५६	थुमन पुन		त्रिवेणी	६	।	२	V2
४५७	जित वहादुर घर्ति	टिका घर्ति	त्रिवेणी	६	।	२	V2
४५८	गोविलाल वुढा	चुटकी वुढा	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४५९	गोपिलाल वुढाथोकी	देवी वुढाथोकी	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४६०	नन्दलाल वोहरा		त्रिवेणी	६	।	३	V2
४६१	गोपिलाल डाँगी	हिमा डाँगी	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४६२	लेक वहादुर वुढा	धर्मकली वुढा	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४६३	दुर्गा वहादुर खत्री	जैकली खत्री	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४६४	धर्म वहादुर घर्ति	मोती घर्ति	त्रिवेणी	६	।	२	V2
४६५	भिम वहादुर घर्ति		त्रिवेणी	६	।	२	V2
४६६	भुवनेश्वर वुढा	देवीकला वुढा	त्रिवेणी	६	।	२	V2
४६७	बल वहादुर वुढा		त्रिवेणी	६	।	२	V2
४६८	खोपीराम खत्री	डोटी खत्री	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४६९	लिलाधर पुन	खिमी पुन	त्रिवेणी	६	।	२	V2
४७०	भुपलाल वुढा	रेवती वुढा	त्रिवेणी	६	।	२	V2

क्र.सं.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साबिकको गा.वि.स.	साबिकको बडा नं.	घरमुलीको लिंग (पुरुष = १, महिला = २)	जातजाति (दलित = १, जनजाति = २, बा/झे/ठ = ३, मध्यसी = ४ र अन्य = ५)	संकटासन्नता स्तर (V1 = न्यून, V2 = मध्यम, V3 = उच्च, V4 = अति उच्च)
४७१	टेक वहादुर पुन	निर्मला पुन	त्रिवेणी	६	।	२	V2
४७२	उदिराम पुन	कृष्ण पुन	त्रिवेणी	६	।	२	V2
४७३	हेमराज बोहरा	सिता बोहरा	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४७४	भगा बुढा	रामकली बुढा	त्रिवेणी	६	।	२	V2
४७५	शेर वहादुर रावत	मुना रावत	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४७६	रुद्रासिंह खत्री		त्रिवेणी	६	।	३	V2
४७७	देव वहादुर केसी	मिना केसी	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४७८	देव वहादुर पुन	खिमा पुन	त्रिवेणी	६	।	२	V2
४७९	दल वहादुर रावत	जयकला रावत	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४८०	निम वहादुर खड्का	गिता खड्का	त्रिवेणी	६	।	३	V2
४८१	तेज वहादुर डाँगी	भिमला डाँगी	त्रिवेणी	६	।	३	V3
४८२	राम वहादुर पुन	चन्द्रकला पुन	त्रिवेणी	६	।	२	V3
४८३	रेशम बुढा	कमला बुढा	त्रिवेणी	६	।	२	V3
४८४	कविं घर्ति		त्रिवेणी	६	२	२	V3
४८५	याम वहादुर रावत	पवित्रा रावत	त्रिवेणी	६	।	३	V3
४८६	गोपाल पुन	टोपेन्द्री पुन	त्रिवेणी	६	।	२	V3
४८७	सन्जु पुन	प्रेमिका पुन	त्रिवेणी	६	।	२	V3
४८८	नेत्रलाल वि.क.		त्रिवेणी	६	।	।	V3
४८९	डिल्ली वहादुर वि.क.		त्रिवेणी	६	।	।	V3
४९०	गोविन्द बुढाथोकी	शुभिला बुढाथोकी	त्रिवेणी	६	।	३	V3
४९१	तुल्सीराम बोहरा	मोती बोहरा	त्रिवेणी	६	।	३	V3
४९२	नन्दलाल खत्री	माया खत्री	त्रिवेणी	६	।	३	V3
४९३	टिकाराम पुन	गायत्री पुन	त्रिवेणी	६	।	२	V3
४९४	खिमराज बुढाथोकी		त्रिवेणी	६	।	३	V3
४९५	बेद वहादुर वि.क.	भुमा वि.क.	त्रिवेणी	६	।	।	V3
४९६	शेरसिंह वि.क.	रेवती वि.क.	त्रिवेणी	६	।	।	V3
४९७	नोखिराम वि.क.	विर्मा वि.क.	त्रिवेणी	६	।	।	V3
४९८	चन्द्रलाल पुन	चन्द्रकला पुन	त्रिवेणी	६	२	२	V3
४९९	देव वहादुर केसी	जमुना केसी	त्रिवेणी	६	।	३	V3
५००	डम्बर घर्ति	मिना घर्ति	त्रिवेणी	६	।	२	V3
५०१	रुद्रविर वि.क.	विष्णु वि.क.	त्रिवेणी	६	।	।	V3
५०२	वहादुर पुन	कुमारी पुन	त्रिवेणी	६	।	२	V3
५०३	डिल्ली वहादुर वली	दिलसरा वली	त्रिवेणी	६	।	३	V3
५०४	रेशम वहादुर बोहरा		त्रिवेणी	६	।	३	V3

क्र.सं.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साबिकको गा.वि.स.	साबिकको बडा नं.	घरमुलीको लिंग (पुरुष = १, महिला = २)	जातजाति (दलित =१, जनजाति = २, बा/झे/ठ = ३, मध्यसी = ४ र अन्य = ५)	संकटासन्नता स्तर (V1 = न्यून, V2 = मध्यम, V3 = उच्च, V4 = अति उच्च)
५०५	धनर्जित वुढा		त्रिवेणी	६	।	२	V3
५०६	राजेन्द्र वुढा	चम्पा वुढा	त्रिवेणी	६	।	२	V3
५०७	धनश्याम घर्ति	शसिकला घर्ति	त्रिवेणी	६	।	२	V3
५०८	टेक वहादुर पुन	भुमी पुन	त्रिवेणी	६	।	२	V3
५०९	लिलाधर पुन	देवी पुन	त्रिवेणी	६	।	२	V3
५१०	विर वहादुर घर्ति	कावि घर्ति	त्रिवेणी	६	।	२	V3
५११	रामलाल पुन	प्रमिला पुन	त्रिवेणी	६	।	२	V3
५१२	चित्र वहादुर रोका	जानकी रोका	त्रिवेणी	६	।	३	V3
५१३	जित वहादुर केसी	गिता केसी	त्रिवेणी	६	।	३	V3
५१४	याम वहादुर बोहरा	टिका बोहरा	त्रिवेणी	६	।	३	V3
५१५	चेत वहादुर बोहरा	प्रेम कुमारी बोहरा	त्रिवेणी	६	।	३	V3
५१६	चित्र वहादुर पुन	माया पुन	त्रिवेणी	६	।	२	V3
५१७	डिल्ली वहादुर ओली	राजकुमारी ओली	त्रिवेणी	६	।	३	V3
५१८	टिकाराम पुन	प्रमिला पुन	त्रिवेणी	६	२	२	V3
५१९	प्रेम वहादुर गिरी	कमला गिरी	त्रिवेणी	६	२	३	V3
५२०	हेमलाल वुढाथोकी	भगवती वुढाथोकी	त्रिवेणी	६	२	३	V3
५२१	खुम वहादुर खत्री	लक्ष्मी खत्री	त्रिवेणी	६	२	३	V3
५२२	रामशरण वुढा	कमला वुढा	त्रिवेणी	६	।	२	V3
५२३	धर्मराज वुढाथोकी	सितादेवी वुढाथोकी	त्रिवेणी	६	।	३	V3
५२४	मान वहादुर पुन	याम कुमारी पुन	त्रिवेणी	६	।	२	V3
५२५	नर वहादुर रोका	सिता रोका	त्रिवेणी	६	२	३	V3
५२६	रोव वहादुर पुन	खिमा पुन	त्रिवेणी	६	२	२	V3
५२७	ओमकार पुन	मनिषा पुन	त्रिवेणी	६	२	२	V3
५२८	पेवालाल पुन	भद्रकली पुन	त्रिवेणी	६	२	२	V3
५२९	डम्वर खत्री	अमृता खत्री	त्रिवेणी	६	।	३	V3
५३०	वुढिराम खडका		त्रिवेणी	६	।	३	V3
५३१	लालविर खत्री	सरुपा खत्री	त्रिवेणी	६	।	३	V3
५३२	लक्षीराम रोका		त्रिवेणी	६	।	३	V3
५३३	तुल्सीराम वुढा	भुमी वुढा	त्रिवेणी	६	।	२	V3
५३४	डिल्ली वहादुर पुन	पम्की पुन	त्रिवेणी	६	।	२	V3
५३५	शसिराम वुढाथोकी		त्रिवेणी	६	।	३	V3
५३६	भुमलाल वुढाथोकी	छ्विव वुढाथोकी	त्रिवेणी	६	।	३	V3
५३७	तारा प्रसाद बोहरा	डिल्ली बोहरा	त्रिवेणी	६	।	३	V3
५३८	हुमलाल वि.क.	भिमी वि.क.	त्रिवेणी	६	।	।	V3

क्र.सं.	पुरुष घरमुली	महिला घरमुली	साबिकको गा.वि.स.	साबिकको बडा नं.	घरमुलीको लिंग (पुरुष = १, महिला = २)	जातजाति (१ दलित = १, जनजाति = २, बा/क्षे/ठ = ३, मध्यसी = ४ र अन्य = ५)	संकटासन्तता स्तर (V1 = न्यून, V2 = मध्यम, V3 = उच्च, V4 = अति उच्च)
५३९	कुक प्रसाद वुढाथोकी	केशरी वुढाथोकी	त्रिवेणी	६	१	३	V4
५४०	धनसिंह परियार		त्रिवेणी	६	१	१	V4
५४१	ज्ञान वहादुर रोका	मिना रोका	त्रिवेणी	६	१	३	V4
५४२	ज्ञान वहादुर पुन	पुर्णिमा पुन	त्रिवेणी	६	१	२	V4
५४३	वुद्धिराम वुढा		त्रिवेणी	६	१	२	V4
५४४	मित्रलाल रावत	डिल्ली रावत	त्रिवेणी	६	१	३	V4
५४५	द्रोणा प्रसाद रावत	प्रेम कुमारी रावत	त्रिवेणी	६	१	३	V4
५४६	दलविर वुढाथोकी	डिल्ली वुढाथोकी	त्रिवेणी	६	१	३	V4
५४७	तेज वहादुर रावत		त्रिवेणी	६	१	३	V4
५४८	तिक वहादुर धर्ति	खुमा धर्ति	त्रिवेणी	६	१	२	V4
५४९	धर्म वहादुर वुढा	देवी वुढा	त्रिवेणी	६	१	२	V4
५५०	जइगविर वि.क.		त्रिवेणी	६	१	१	V4
५५१	जिमाल पुन	तोला पुन	त्रिवेणी	६	१	२	V4
५५२	चित्र वहादुर पुन	शान्ति पुन	त्रिवेणी	६	१	२	V4
५५३	रेशम पुन	विनसरी पुन	त्रिवेणी	६	२	२	V4
५५४	पार्वती वुढा		त्रिवेणी	६	२	२	V4
५५५	टेक वहादुर न्यौपाने	करिष्मा न्यौपाने	त्रिवेणी	६	१	३	V4
५५६	मान वहादुर वोहरा	पुष्पा वोहरा	त्रिवेणी	६	१	३	V4
५५७	पुर्ण वहादुर पुन	रेस्मी पुन	त्रिवेणी	६	१	२	V4
५५८	वेद वहादुर पुन	पुष्पा पुन	त्रिवेणी	६	१	२	V4
५५९	वालाराम डाँगी	कलमा डाँगी	त्रिवेणी	६	१	३	V4
५६०	खिलाल वोहरा		त्रिवेणी	६	१	३	V4
५६१	मेघराज रोका		त्रिवेणी	६	१	३	V4
५६२	ज्ञान वहादुर पुन	एकमाया पुन	त्रिवेणी	६	१	२	V4
५६३	लोक वहादुर धर्ति	सिता धर्ति	त्रिवेणी	६	१	२	V4
५६४	भविलाल वोहरा	वुद्धिकला वोहरा	त्रिवेणी	६	१	३	V4
५६५	जनक वुढाथोकी	तिला वुढाथोकी	त्रिवेणी	६	१	३	V4
५६६	वुद्धिराम वुढाथोकी	हिमी वुढाथोकी	त्रिवेणी	६	१	३	V4
५६७	पदमी वुढाथोकी		त्रिवेणी	६	२	३	V4
५६८	वुद्धिराम वुढाथोकी	कमारी वुढाथोकी	त्रिवेणी	६	१	३	V4
५६९	लिलाधर वुढा	दुर्गा वुढा	त्रिवेणी	६	२	२	V4
५७०	हिमराज पुन	रुपी पुन	त्रिवेणी	६	१	२	V4

आधार: जलवायु परिवर्तन सम्बेदनशिल सहभागितामूलक सम्पन्नता स्तरीकरण, २०७३

अनुसूची ३. फोटोहरु

स्थानिय अनुकूलन कार्ययोजना निर्माणका लागि वस्ति स्तरिय गोष्ठिका सहभागिहरु

त्रिवेणी गा.पा. वडा नं. ५ का अध्यक्ष योजना तर्जुमा गोष्ठिको समापन गर्दै

वडा सचिवले योजना तर्जुमा गोष्ठिमा मन्तव्य राख्दै

३ दिने स्थानिय अनुकूलन योजना तर्जुमा गोष्ठिका सहभागिहरु

योजना तर्जुमा गोष्ठिमा सहजिकरण गार्दै लैगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण अधिकृत

त्रिवेणी गाउँपालिका

वडा नं. ५

सल्यान

